

Móra Ferenc Szakkollégium

IV. Móra Kárpát-medencei Interdiszciplináris Szakkollégiumi Konferencia

2021. március 19-20.

Móra Ferenc Hallgatói
Egyesület

SZTE Móra Ferenc
Szakkollégium

Nemzeti Tehetség
Program

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

Emberi Erőforrások
Minisztériuma

Program

2021. március 19. péntek

Politológia, nemzetközi kapcsolatok (politikaelmélet)

- 9.00-9.20 **Csiby Fruzsina** (Szegedi Tudományegyetem): Politikai kommunikáció a közösségi médiában
- 9.20-9.40 **Gál Rita Ilona** (Szegedi Tudományegyetem): Az Overtourism-jelenség kihívásai az európai kulturális örökségvédelemben
- 9.40-10.00 **Petrovszki László** (Szegedi Tudományegyetem): Realisztikus science-fiction: A Térség című könyvsorozat a természet-és társadalomtudomány szemüvegén keresztül II.
- 10.00-10.20 **Homik Zsolt** (Szegedi Tudományegyetem): Realisztikus science-fiction: A Térség című könyvsorozat a természet-és társadalomtudomány szemüvegén keresztül II.
- 10.20 *Szünet*

Politológia, nemzetközi kapcsolatok (Választás és emlékezetpolitika)

- 10.40-11.00 **Békefi Ákos** (Szegedi Tudományegyetem): A radikális jobboldali pártok választási eredményei a V4-ek országaiban 2004-től napjainkig
- 11.00-11.20 **Szekeres Tamás** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A Horthy-rendszer emlékezete az Országgyűlésben 1990 és 2002 között
- 11.20-11.40 **Kéfer Ádám** (Szegedi Tudományegyetem): Digitalizáció a Politikában- Az Elektronikus és Online Formában Leadott Szavazatok
- 11.40-12.00 **Szitás Péter** (Szegedi Tudományegyetem): Politikai bojkott Magyarországon 2010 és 2020 között
- 12.00-12.20 **Firsing Karolina** (Újvidéki Egyetem Európa Kollégium): A magyar nemzeti kisebbség nyelvi jogai Vajdaságban
- 12.20 *Ebédszünet*

Politológia, nemzetközi kapcsolatok (Európai Unió, kulturális kapcsolatok)

- 13.20-13.40 **Kószó Richárd** (Szegedi Tudományegyetem): Az Európai Unió többéves pénzügyi keretének elfogadása, mint a támogatáspolitikát akadályozó tényező
- 13.40-14.00 **Moldrich Márk Bence** (Budapesti Gazdasági Egyetem Káldor Miklós Szakkollégium): A hosszú csatlakozás
- 14.00-14.20 **Tóth Bence** (Szegedi Tudományegyetem): Euroszkeptikus Tendenciák
- 14.20-14.40 **Lengyel Emese** (Debreceni Egyetem Bán Imre Kultúratudományi Szakkollégium): Magyar-svéd kulturális kapcsolatok az 1940-es években
- 14.40 *Kávészünet*

Politológia, nemzetközi kapcsolatok (nemzetközi konfliktusok)

- 15.00-15.20 **Lázár Szabolcs István** (Szegedi Tudományegyetem): Ciprus, avagy bevezetés egy befagyott konfliktusba
- 15.20-15.40 **Pintér Tibor** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A török-szomáli katonai együttműködés az elmúlt évtizedben és a jövőbeli
- 15.40-16.00 **Érsek Kitti** (Nemzeti Közszerződési Egyetem Magyary Zoltán Szakkollégium): A Nők, Béke és Biztonság rendelkezései békeműveletekben
- 16.00-16.20 **Torda Sztella** (Nemzeti Közszerződési Egyetem Magyary Zoltán Szakkollégium): A globalizáció kihívásai – tendenciák a XXI. században
- 16.20-16.40 **Szücs Lotti** (Nemzeti Közszerződési Egyetem Magyary Zoltán Szakkollégium): A 2020-as örmény-azeri háború kirobbanásának okainak, indokainak elemzése

Biológia (genetika, humánbiológia)

- 9.00-9.20 **Géczy Aliz** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Vérsejt transzifferenciálódás nyomon követése gépi tanulás segítségével *Drosophila melanogasterben*
- 9.20-9.40 **Schütz Oszkár** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A qpAdm módszer optimalizálása népvándorlás kori populációk genomtörténetének rekonstruálásához
- 9.40-10.00 **Nagy Réka** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): „Mohács 500” és a terepi antropológia
- 10.00 *Kávészünet*

Biológia (mikrobiológia)

- 10.10-10.30 **Bordé Ádám** (Szegedi Tudományegyetem): Egy mikrobiológiai eredetű lombkezelő készítmény előállítása
- 10.30-10.50 **Kiss – Vetráb Sándor** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): PDR transzporterek szerepe a *Mucor circinelloides* azol-rezisztenciájában
- 10.50-11.10 **Nagy Babett Edit** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Aspergillus fajok aflatoxin termelésének átfogó tanulmányozása különböző tenyésztési paraméterek alapján
- 11.10-11.30 **Nagy Valentina** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Hogyan változott meg a védőoltások jelentősége az utóbbi években?
- 11.30 *Kávészünet*

Biológia (növénybiológia, etológia)

- 11.50-12.10 **Lőrincz Ádám** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Eszközökkel vagy eszközök nélkül? A táplálék szállító eszközhasználat összehasonlítása mindenevő és maggyűjtő hangyáknál
- 12.10-12.30 **Pollák Boglárka** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Az etilén és a fény szerepe a kitozán indukálta védelmi válaszok kialakulásában paradicsomban

12.30-12.50 **Madár Valentina** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium):
Fitokrómok poszttranszlációs módosulásainak funkcionális vizsgálata Arabidopsisban

12.50 *Ebédszünet*

Biológia (sejtbiológia)

13.50-14.10 **Sandle Joanna Grace** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium):
Kortikális interneuron plaszticitás

14.10-14.30 **Nagy Ferenc István** (SZTE Eötvös Loránd Kollégium):
Candida albicans-eredetű extracelluláris vezikulák hatása orális laphámsejtes karcinóma sejtek migrációjára és áttétképzésére

14.30-14.50 **Berta Márta** (Újvidéki Egyetem Európa Kollégium): Isiász szindróma jellemzői és kezelése a porckorongsérvvel diagnosztizált betegeknél

14.50-15.10 **Spisák Krisztina** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A Schwann sejtek kalcium homeosztázisának vizsgálata ülőideg axotómiát követő Waller-féle degenerációban

15.10 *Kávészünet*

Biológia (molekuláris biológia)

15.20-15.40 **Sánta Ádám** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium):
Tetraciklin indukált expressziós kapcsolórendszer létrehozása génfunkció és genomstabilitás vizsgálatához

15.40-16.00 **Spekhardt Dóra** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Az ALC1 szabályozza a PARP1 csapdázódását a DNS károsodások helyénél

16.00-16.20 **Balogh Dóra** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium):
Fázisszeparált riboszóma-naszcents-Sgs1 komplexek azonosítása élesztőben

16.20 *Kávészünet*

Kémia, vegyészet

- 16.30-16.50 **Rózsa Róbert** (Újvidéki Egyetem Európa Szakkollégium):
Koffein
- 16.50-17.10 **Tóth Ildikó** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Párolgás
funkcionalizált szén nanocső filmekről: a peremszög mérés
analitikai lehetőségei
- 17.10-17.30 **Tajti Viktor** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Ion-
molekula reakciók mechanizmusainak tanulmányozása
- 17.30-17.50 **Sipos Bence** (Szegedi Tudományegyetem): Dexametazon
tartalmú bináris polimer micellák fejlesztése és vizsgálatai

Közgazdaságtudomány (pénzügy, monetáris politika, ökonometria, gazdaságpolitika I)

- 9.00-9.20 **Bodó Regina** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Az
ikerdeficit jelenségének vizsgálata az eurózóna déli
államainak példáján keresztül
- 9.20-9.40 **Mészáros Mercédesz** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium):
Különböző gazdasági sokkok kötvénypiacokra gyakorolt
hatásai – a 2008-as gazdasági válság és a koronavírus-
járvány összevetése
- 9.40-10.00 **Rácz Tamás-Tóth Balázs** (SZTE Móra Ferenc
Szakkollégium): A hazai önkormányzatok pénzügyi zavarai
az adósságkonszolidáció és az önkormányzati rendszer
reorganizációjának tükrében
- 10.00-10.20 **Rodic Ádám** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium):
Árfolyampolitikai összehasonlítás Magyarország és
Lengyelország példáján keresztül a 2008-as válságot
követően
- 10.20-10.40 **Szántó Tünde Katalin** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium):
Logisztikus regresszió alapuló csődelőrejelzési modellek
alkalmazhatósága magyarországi építőipari vállalkozások
körében
- 10.40 *Kávészünet*

Közgazdaságtudomány (pénzügy, monetáris politika, ökonometria, gazdaságpolitika II)

- 11.00-11.20 **Lakatos Máté** (Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Széchenyi István Szakkollégium): A közösségi kertek környezetértékelési lehetőségei
- 11.20-11.40 **Juhász Máté Tibor** (Budapesti Gazdasági Egyetem Külkereskedelmi Kar): A klímaváltozás gazdasága
- 11.40-12.00 **Balogh Szabolcs Sándor** (Budapesti Gazdasági Egyetem Káldor Miklós Szakkollégium): A Brexit okainak vizsgálata Rodrik Trilemmáján keresztül
- 12.00-12.20 **Lovas Áron Levente** (Budapesti Gazdasági Egyetem Káldor Miklós Szakkollégium): Gazdasági fejlődés és újjáépítés fegyveres konfliktus után: Szudán
- 12.20 *Ebédszünet*

Közgazdaságtudomány (marketing, logisztika, menedzsment, vállalkozásfejlesztés)

- 13.20-13.40 **Czégény László** (Szegei Tudományegyetem): A bannervakság vizsgálata egy tervezett kisvállalkozás szempontjából
- 13.40-14.00 **Piros Anna Sára** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A gyermekvállalás és a nemi szerepek hatása a copreneurshipekben
- 14.00-14.20 **Sinkó Balázs** (Szegei Tudományegyetem): A nyereményjátékok hatása a fogyasztói lojalitásra az FMCG termékek piacán
- 14.20-14.40 **Mohácsi Gábor** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A fogyasztók magatartása az új pénzügyi termékekkel kapcsolatban – Magyar Állampapír Plusz
- 14.40-15.00 **Krett Attila** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): K+F eredmények üzleti hasznosításának lehetőségei, Különös tekintettel a magyar egyetemekre

- 15.00-15.20 **Hegedüs Hanga** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium) - **Koltai Blanka** (Szegei Tudományegyetem): Értelmileg akadályozott gyermekeket nevelő családok pénzübeli támogatása Magyarországon
- 15.20-15.40 **Rappay Bence Zsolt** (Budapesti Gazdasági Egyetem Káldor Miklós Szakkollégium): Célzott hirdetések a tömegközlekedésben
- 15.40 *Kávészünet*

Jogtudomány

- 16.00-16.20 **Varga Dóra** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A digitális szolgáltatások adóztatásának egyes aspektusai az Európai Unió Bíróságának esetjogában
- 16.20-16.40 **Sivák Veronika** (Nemzeti Közszoigálati Egyetem Magyar Zoltán Szakkollégium): Fogyasztóvédelmen innen és túl – Gondolatok a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok világából
- 16.40-17.00 **Sárdi Adrienn** (Nemzeti Közszoigálati Egyetem Magyar Zoltán Szakkollégium): Állattartók magánjogi felelőssége
- 17.00-17.20 **Gera Anna** (ELTE Bibó István Szakkollégium): Természetkárosítás a büntetőjogban

2021. március 20. szombat

Történettudomány (ókor-középkor)

- 9.00-9.20 **Ferencz Nándor** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Traianus külpolitikája
- 9.20-9.40 **Gulyás Márta** (Szegedi Tudományegyetem): Adalékok Károly Róbert erdélyi útjaihoz
- 9.40-10.00 **Sztán Iván** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A történeti földrajz és a drávántúli területek történettudomány
- 10.00-10.20 **Martus Nikoletta** (Szegedi Tudományegyetem): Vizek, közlekedés: transitus-ok és vadum-ok a 14. század első felében Magyarországon
- 10.20-10.40 **Csifó Tamás** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Szilágyi Erzsébet és a Kállóiak
- 10.40-11.00 **Gephárt Enikő** (Szegedi Tudományegyetem): Angol-skót konfliktusok – A floddeni csata
- 11.00 *Kávészünet*

Történettudomány (újkor)

- 11.20-11.40 **Éliás János** (Debreceni Egyetem Hatvani István Szakkollégium): A Nagykunság református egyházközsegeinek alakulása a 17. és 18. században
- 11.40-12.00 **Szabó-Gajmer Bernadett** (Szegedi Tudományegyetem): A francia gyarmatosítás az útleírások tükrében 1750-1850
- 12.00-12.20 **Deák Ádám** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A magyar nyelv ügye a reformkori országgyűléseken Csanád vármegye szemszögéből (1825–1844)
- 12.20-12.40 **Kovács Balázs** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): József Bem, a bécsi forradalom hőse
- 12.40 *Ebédészünet*

Történettudomány (jelenkor)

- 13.40-14.00 **Raposa Vivien** (PTE BTK Kerényi Károly Szakkollégium): A Turul Szövetség pécsi sajtójának állásfoglalása a „zsidókérdésről” a Horthy-korszakban
- 14.00-14.20 **Szabó Levente** (Szegedi Tudományegyetem): A Japán Birodalmi Haditengerészet Washington és London között
- 14.20-14.40 **Nagy Richárd** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Akiket hazavártak – Nádudvar város II. világháborús katonavesztése az előzetes adatfeltárások és levéltári kutatások alapján
- 14.40-15.00 **Csík Ádám Lajos** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Az MTA könyvtárának építése és problémái a XX. században
- 15.00-15.20 **Tóth Tibor** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A magyar katonai hírszerzés megfigyelései Olaszországról egy 1966-os operatív tankönyv alapján
- 15.20-15.40 **Zsiga Nikoletta Evelin** (Szegedi Tudományegyetem): Az 1994-es ruandai népirtás női elkövetői
- 15.40 *Kávészünet*

Pszichológia

- 16.00-16.20 **Klinovszky Andrea** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Funkcionális egészségértés és diabetes-specifikus számolási készségek 2-es típusú inzulinnal kezelt cukorbetegek körében pszichológia
- 16.20-16.40 **Fábián Enikő Imola** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Egészségesnek vélt ételek impulzív vásárlási preferenciái fiatal felnőttek körében pszichológia
- 16.40-17.00 **Tálas Zsuzsanna** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Nemi különbségek a serdülőkori mentalizációs képességekben
- 17.00-17.20 **Csapó Gyöngyvér** (PTE Kerényi Károly Szakkollégium): Az érem másik oldala – avagy a mobbing percepciójának és szervezeten belüli elfogadásának vizsgálata

Irodalom (klasszikus irodalom)

- 9.00-9.20 **Török Ábel** (Eötvös Loránd Tudományegyetem Eötvös József Collegium): Irodalmi áthallások a XIV. századi bizánci népköltészetben
- 9.20-9.40 **Béla Bálint** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Palingenius-idézetek a magyarországi album amicorumokban
- 9.40-10.00 **Kovács Viktor** (Eötvös Loránd Tudományegyetem Eötvös József Collegium): *Jó éjt, rüpők szellem, én már megyek* - karakterológiai azonosságok a *Csongor és Tünde* Mirigyé és a *Szentivánéji álom* Puckja között
- 10.00-10.20 **Csikós Gréta** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Az *Ibolyák* novelláinak műfaji kontextusa
- 10.20-10.40 **Vojnics-Rogics Réka** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Az ideális fiú prototípusa a *Zászlónk* katolikus ifjúsági lap tükrében (1903–1910)
- 10.40-11.00 **Kovács Dominik** (Eötvös Loránd Tudományegyetem Eötvös József Collegium): A generációs feszültség nyelvi alakzatai Bródy Sándor *Tímár Liza* című drámájában
- 11.00 *Kávészünet*

Irodalom (modern irodalom I.)

- 11.20-11.40 **Venyercsán Dávid** (PTE Kerényi Károly Szakkollégium): A szükséges hiány - A zsidóság elfelejtésének motívuma Fejes Endre *Rozsdatemető* című regényében
- 11.40-12.00 **Tarnai Csillag** (Eötvös Loránd Tudományegyetem Eötvös József Collegium): A nevetés teste gyakorolt hatásai Ottlik Géza *Iskola a határon* című regényében
- 12.00-12.20 **Mohai Aletta** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Karagity Antal drámái és prózája
- 12.20-12.40 **Fenyő Dániel** (PTE Kerényi Károly Szakkollégium): Hajas Tibor „fasizmusa” a magyarországi neoavantgárd és a Kádár-korszak kultúrájának tükrében

12.40 *Ebédszünet*

Irodalom (modern irodalom II.)

13.40-14.00 **Nyerges Csaba** (Eötvös Loránd Tudományegyetem Eötvös József Collegium): Kapcsolatok Kiss Tibor Noé debütregényének rizomatikus elemzése

14.00-14.20 **Szilágyi Melinda Edit** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A játék motívuma Arthur Schnitzler választott műveiben

14.20-14.40 **Kovács Györgyi** (Eötvös Loránd Tudományegyetem Eötvös József Collegium): A természetfeletti megjelenítése Ann Radcliffe posztumusz elbeszélő költeményében

14.40 *Kávészünet*

Szociológia, szabad bölcsészet, film

15.00-15.20 **Lengyel Zsanett** (Pécsi Tudományegyetem Irodalomtudományi Doktori Iskola): A színház és test kérdése: mentális reprezentáció

15.20-15.40 **Tóth Dalma** (Debreceni Egyetem Hatvani István Szakkollégium): A „csendes generáció”. Társadalmi felelősségvállalás a debreceni egyetemisták körében

15.40-16.00 **Balássy Fanni** (Eötvös Loránd Tudományegyetem Eötvös József Collegium): „Cinematografia da quattro soldi” – Velencei filmgyártás a Salói Köztársaság alatt, avagy a Cinevillaggio születésének és bukásának története

16.00-16.20 **Daradics Boglárka - Ónya Balázs** (PTE Kerényi Károly Szakkollégium): A társadalomtudományok módszeréről – Magyarázat vagy megértés?

Földrajz, földtudomány

9.00-9.20 **Csikós Nándor** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Mezei pacsirta élőhely változása Európai léptékben

9.20-9.40 **Fórián Szilveszter** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Mikroműanyagok mennyisége a Tisza és mellékfolyói üledékében a Rahó és Mindszent közötti szakaszon

- 9.40-10.00 **Kovács Attila** (Szegedi Tudományegyetem): A turizmus éghajlati kitettségének vizsgálata hazánk területére megfigyelési adatbázis felhasználásával
- 10.00-10.20 **Izing Máté Antal** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A balatoni kerékpárturizmus egy felmérés tükrében
- 10.20-10.40 **Kolcsár Ronald András** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Városi lakosság zöldfelületellátottságának vizsgálata geoinformatikai módszerekkel
- 10.40-11.00 **Orsós György** (PTE Kerényi Károly Szakkollégium) A szimbolikus tájkép változása a pécsi Széchenyi téren a nemzetállam-építés során

Kávészünet

Informatika, matematika, fizika

- 11.20-11.40 **Szabó Ledenyi Klaudia** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Radiológiai gerincleletek gépi értelmezése és helyesírás javítása
- 11.40-12.00 **Páhoki Tamás** (ELTE Bolyai Kollégium): Degenerált energianívójú MoS₂ alapú kvantumdotok transzportjelenségeinek vizsgálata.
- 12.00-12.20 **Andrásik Attila** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Ultrarövid lézerpulzusokkal megmunkált üvegfelületek ablációs és tranziens optikai válasza: a kísérleti eredmények átfogó kiértékelésének eredményei
- 12.20-12.40 **Édes Lili** (ELTE Bolyai Kollégium): Pelletbelövések hatása a szélplazmasűrűség fluktuációkra a Wendelstein 7-X sztellarátorban
- 12.40-13.00 **Világos Blanka** (ELTE Bolyai Kollégium): Báriumcsillagokkal a lassú neutronbefogásos folyamat nyomában

13.00 *Ebédészünet*

Pedagógia

- 14.00-14.20 **Balog Zsolt Patrik** (SZTE Eötvös Loránd Kollégium): A mozgóképkultúra- és médiaismeret tantárgy potenciálja a tartalmat és nyelvet integráló tanulásban
- 14.20-14.40 **Kaiser Csilla** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A Zootropolis című animációs film morális kérdéseinek feldolgozása hallásértés feladatként
- 14.40-15.00 **Hegedüs Hanga** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Értelmileg akadályozott 1-8. osztályos általános iskolai tanulók receptív nyelvi képességeinek vizsgálata a TROG teszt segítségével.
- 15.00-15.20 **Kovács-Kószó Eszter** (SZTE Eötvös Loránd Kollégium): Távoktatás a koronavírus első hullámában, és utána
- 15.20-15.40 **Tóth Judit** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A dualizmus témaköre a középszintű történelemérettségien

Rezümék

Csiby Fruzsina (Szegedi Tudományegyetem)
Politikai kommunikáció a közösségi médiában

A közösségi média megjelenése átalakította a társadalomban működő kommunikációs és hírfogyasztási szokásokat, ami hatást gyakorolt a politikai kommunikációra is. A tartalomelőállítók és a napirendre kerülő témák körének kibővülésével az elérhető információk korábban példátlan expanziója figyelhető meg. Bár az elérhető információk köre kiszélesedett, az emberi figyelem korlátozottan áll csak rendelkezésre, így az új környezetben a legnagyobb kihívás a közönség figyelmének megszerzése lett. Ez a jelenség a közösségi médiában új stratégiák kialakulásával és új szereplők, a véleményvezérek (influencerek) kiemelkedésével járt.

A közösségi médiában a politikusoknak nemcsak politikai ellenfelekkel, hanem más nem-politikai szereplőkkel is meg kell küzdeniük az állampolgárok figyelmének megszerzéséért. A hatékonyság érdekében a politikai szereplők alkalmazkodásra, a médium jellegének megfelelő stratégiák elsajátítására kényszerülnek, ami a politikai kommunikáció átalakulását eredményezi. A politikus a hagyományos értelemben vett influencerekhez hasonlóan saját személyiségének reprezentációja révén igyekszik a termék, vagyis a felkínált politikai alternatíva értékesítésére.

Gál Rita Ilona (Szegedi Tudományegyetem)

Az Overtourism-jelenség kihívásai az európai kulturális örökségvédelemben

A kulturális örökségvédelem egy számos szempont alapján definiálható folyamat. Azt követően, hogy 1972-ben az ENSZ Nevelésügyi, Tudományos és Kulturális Szervezete (UNESCO) elfogadta a Világörökség egyezményt (amely az emberiség kiemelkedő és egyetemes értékekkel bíró kulturális és természeti örökségeit fogja össze a Világörökségi Lista révén), az elmúlt két évtizedben további egyezmények születtek, melyek a kulturális örökségvédelem különböző területeit hivatottak védeni. Akár a Világörökségi Lista elemeit, akár a szellemi kulturális örökség megőrzéséről, vagy a víz alatti örökség megőrzéséről szóló UNESCO egyezmények által védett örökségelemeket nézzük, szinte kivétel nélkül ki vannak téve annak a veszélynek, amelyet a tömegturizmus megléte okoz.

Az előadás során szó lesz arról, hogy milyen szerepet játszik a turizmus a kulturális örökségvédelemben, melyek azok a tényezők, amelyek a világörökségi helyszíneket veszélyeztetik, illetve melyek a leginkább érintett helyszínek. Bemutatom azokat a folyamatokat is, amelyek a szellemi kulturális örökségek fennmaradását veszélyeztetik a tömegturizmus megléte miatt.

Végül rávilágítok azokra a lehetőségekre, amelyek pozitív változást idézhetnek elő a kulturális örökségek védelmében részben a turizmus tudatos tervezése által, részben pedig turistaként, a saját hozzáállásunk révén.

Petrovszki László (Szegedi Tudományegyetem)

Realisztikus science-fiction: A Térség című könyvsorozat a természet-és társadalomtudomány szemüvegén keresztül I.

A Térség (*The Expanse*) című könyvsorozat és az ebből készült filmsorozat az utóbbi évtized egyik meghatározó tudományos-fantasztikus alkotása. A James S.A. Corey álnév alatt publikáló Daniel Abraham és Ty Franck világépítési stílusa merőben eltér az erre a műfajra jellemzőtől. A szerzőpáros igyekezett mind természet- és társadalomtudományi szempontból is realisztikus alapokra felépíteni a történetük alapjául szolgáló jövőbeli környezetet. Előadásunkban mindkettő szemüvegen keresztül vizsgáljuk meg a szerzemény különböző koncepcióit.

A történet néhány száz évvel a jövőben játszódik, az emberiség már a Naprendszer jelentős részét kolonizálta, és a legtöbb arra alkalmas égitesten jelen van. A Naprendszer három nagyobb frakcióra oszlik: a Földre, a Marsra, valamint a Marson kívül eső űrállomásokon, holdakon és kisbolygókon élő Övbéliekre. A kiélezett status quo felborul, amikor ismeretlen eredetű technológiára bukkanak a Szaturnusz egyik holdján, a Phoeben.

A Térség világának frakciók közötti politikai és háborúig eszkalálódó konfliktusainak részletessége alkalmassá teszi, hogy a nemzetközi kapcsolatok mind liberális, mind realista megközelítését ráillesszük. Geopolitikai szempontból is elemezhető a könyvekben megjelenített hatalmi harc. A könyvfolyam a háromosztatú emberiség társadalmi és kulturális megosztottságát is körüljárja. Az emberek a Földön, a Marson és az Övben egyedi fejlődési utat járnak be, amelyek már testfelépítésükben is megmutatkoznak. Ezen csoportok identitásának, kooperációjának és vívódásának analízise segíthet megérteni a napjainkban is jelenlévő konfliktusokat.

Megjegyzés: kutatást közösen végzem Homik Zsolttal, az SZTE TTIK Fizika Intézet PhD hallgatójával. Az előadásunkat szeretnénk egy rövid közös bevezető után, egymás után megtartani.

Homik Zsolt (Szegedi Tudományegyetem)

Realisztikus science-fiction: A Térség című könyvsorozat a természet-és társadalomtudomány szemüvegén keresztül II.

A Térség (*The Expanse*) című könyvsorozat és az ebből készült filmsorozat az utóbbi évtized egyik meghatározó tudományos-fantasztikus alkotása. A James S. A. Corey álnév alatt publikáló Daniel Abraham és Ty Franck világépítési stílusa merőben eltér az erre a műfajra jellemzőtől. A szerzőpáros igyekezett mind természet- és társadalomtudományi szempontból is realisztikus alapokra

felépíteni a történetük alapjául szolgáló jövőbeli környezetet. Előadásunkban mindkettő szemüvegen keresztül vizsgáljuk meg a szerzemény különböző koncepcióit.

A történet néhány száz évvel a jövőben játszódik, az emberiség már a Naprendszer jelentős részét kolonizálta, és a legtöbb arra alkalmas égitesten jelen van. A Naprendszer három nagyobb frakcióra oszlik: a Földre, a Marsra, valamint a Marson kívül eső űrállomásokon, holdakon és kisbolygókon élő Övbéliekre. A kiélezett status quo felborul, amikor ismeretlen eredetű technológiára bukkannak a Szaturnusz egyik holdján, a Phoeben.

A szerzőpáros nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy a történetben megjelenő technológiák, jelenségek fizikai háttere a lehető legnagyobb mértékben megfeleljen a valóságnak – amennyire azt jelen ismereteink alapján meg tudjuk ítélni. Munkámban ezek közül néhány fontosabbat (pl. a gravitáció hiányára és a hatalmas távolságok okozta problémára adott válaszok) emelek ki és elemzem azok természettudományos hitelességét.

Békefi Ákos (Szegedi Tudományegyetem)

A radikális jobboldali pártok választási eredményei a V4-ek országában 2004-től napjainkig

Kutatásomban azt vizsgálom, hogyan teljesítettek a radikális szélsőjobboldali pártok az európai parlamenti választásokon 2004-től napjainkig a Visegrádi Együttműködés országában. A Visegrádi Együttműködés egy közép-európai szövetség, amely jelenleg négy országot foglal magába: Lengyelországot, Csehországot, Szlovákiát és Magyarországot. Kezdetben definiálom a radikális jobboldali pártokat, pontosan mit is ért alatta a szakirodalom. Ezt követően 2004-től sorra veszem az európai parlamenti választásokon elért eredményeiket, majd összehasonlítom őket az Európai Unió alapító tagállamainak szélsőjobboldali pártjaival (Németország, Benelux államok, Franciaország, Olaszország). Az EP választás vizsgálata azért is érdekes, mert mélyebb összehasonlítást tesz lehetővé, mert a pártok hasonló feltételekkel indulnak, ugyanolyan mandátumokért versenyeznek a listás választási struktúra miatt. A kutatás célja rávilágítani arra, hogyan változtak a választásokon elért eredményeik, melyik országban voltak a legsikeresebbek, a 2009-es radikális jobboldali áttörés az csak magyar sajátosság volt, vagy általánosnak tekinthető a térségben, és milyen hasonlóságok figyelhetők meg az alapítóországok radikális jobboldali pártjaival. Kitérek arra is, hogy a radikális jobboldal milyen retorikát alkalmazott és alkalmaz napjainkig, továbbá ezeket az üzeneteket mekkora mértékben vette át a mainstream politika.

Szekeres Tamás (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A Horthy-rendszer emlékezete az Országgyűlésben 1990 és 2002 között

Horthy Miklós személye és a nevével jelzett korszak a mai napig megosztó kérdést jelent a magyar történelemtudományban és a politikai életben. Az egykori kormányzó hatalomra jutásának körülményei, a trianoni béke aláírása és értékelése, a társadalmi kérdések, a rendszer politikai és gazdasági sajátosságai, a háborús részvétel, illetve a nyilas rémuralom és a Holokauszt mind olyan kényes témák, melyekről nem született konszenzus az elmúlt évtizedekben. A Horthy-rendszer történelmi szerepének és emlékezetének megítélése a rendszerváltást követően hangsúlyos témává vált a politika napirendjén, hiszen lehetőség adódott a szocialista történetírás egyoldalú és torz képének felülvizsgálatára, sőt akár mítoszteremtésre is. Vita tárgyát képezte a formálódó hivatalos emlékezet keretein belül a Horthy-rendszer bemutatásának és értékelésének mikéntje és jellege egyaránt.

Előadásom célja, hogy a rendszerváltást követő első három országgyűlési ciklus parlamenti kommunikációját vizsgálva, az Országgyűlés képviselői összetételét szem előtt tartva kvalitatív és kvantitatív módszerekkel dolgozzam fel a kormányzó és a politikai rendszer 1990 és 2002 közötti törvényhozási viták során tett felszólalásokban történő említéseit a jogalkotási tematika, a pártmegoszlás, az ideológiai megközelítés és az értékítélet szempontjából.

Kéfer Ádám (Szegedi Tudományegyetem)

Digitalizáció a politikában: Az elektronikus és online formában leadott szavazatok

A választáspolitikológia tudománya sokszor foglalkozik a különböző választási szisztémákkal, illetve azoknak a politikai rendszerre gyakorolt hatásaival. Ezen előadás fókuszában, viszont a szavazatok leadásának lehetséges módjai állnak a politikában, a hagyományos papíralapú szavazókörökben leadott szavazatok helyett az elektronikus-, illetve internetes formában leadott voksok. Fontos megjegyezni, hogy az e-szavazásnak több módja is létezik, ezeket az eshetőségeket veszem végig nemzetközi példák segítségével, majd az elektronikus választás magyarországi lehetőségeiről ejtek szót, mivel növekvő igény mutatkozik a választópolgárok körében erre a lehetőségre. Ezt az igényt mutatja a 2019-es főpolgármester-választást megelőző előválasztási procedúra. Emellett fontos elemként jelenhet meg, amennyiben a 2022-es országgyűlési választások előtt az ellenzéki pártok előválasztások megtartására vonatkozó igényeik teljesülnek. A növekvő igény mellett pedig a digitális infrastruktúra is folyamatosan fejlődik. A digitalizáció egyre inkább az életünk részét képezi, mely tartogat veszélyeket, de elsősorban a mindennapok megkönnyítése a célja. A koronavírus okozta helyzet is azt mutatja, hogy szem előtt kell tartani az elektronikus-, valamint interneten leadott szavazatok lehetőségét, mivel az

elmúlt évben a lehető legkevesebb személyes érintkezéssel kellett a mindennapi életünkben boldogulni, így több országban a választások lebonyolítása is nehezkesebbé vált.

Szítás Péter (Szegedi Tudományegyetem)

Politikai bojkott Magyarországon 2010 és 2020 között

A 2011. évi választási törvény elfogadása óta számos alkalommal merült fel a választási bojkott lehetősége – publicisztikákban, értelmiségi vitákban és politikusok nyilatkozataiban is – mint az Orbán-kormányok illegitimé tétele. Előadásomban arra keresem a választ, hogy a politikai bojkott milyen formában jelent meg – ha csak gondolati szinten is – ellenzéki körökben az országgyűlési, önkormányzati, valamint európai parlamenti választásokon. Az ellenzék, az általa illegitimnek tekintett kormány és a parlamenti „bábszínház” politika helyett milyen alternatívát kínál fel a választóik, valamint politikai közösségük számára.

Firsing Karolina (Újvidéki Egyetem Európa Kollégium)

A magyar nemzeti kisebbség nyelvi jogai Vajdaságban

A dolgozat fő témája a kisebbségi nyelvi jogok bemutatása, elemzése, illetve összehasonlítása, legfőképpen Szerbiában és Magyarországon. Igyekeztem nagyobb hangsúlyt fektetni azokra a részekre, amelyek a jogi elvek gyakorlati oldalát tükrözik, illetve érzékeltetni, hogy nagy különbség van aközött, amit a jogszabály előír, s amit a gyakorlatban alkalmaznak. A nyelv emellett, hogy az értekezés és a megértés alapja, az egyén identitásának része, valamint a csoporté, amelyhez az egyén tartozik. Az emberek gyakran érzik, hogy a nyelv, amelyen beszélnek, közvetlen összefüggésben van etnikai hovatartozásukkal. Mi, a nemzeti kisebbséghez tartozó magyar közösség gyakran érezhetjük azt, hogy számunkra nem adatik meg minden egyes jog, nem tudunk úgy érvényesülni, ahogyan azt szeretnénk. Szerbiában hagyományosan elismerik a nemzeti kisebbségeket és védelmezik identitásukat és nyelvüket. Azonban ez részemről egy folyamatosan megcáfolandó állítás, hiszen számos eset tükrözi ennek ellentétét.

Dolgozatomban igyekszem bemutatni a valamikori, illetve a mostani helyzetet Vajdaságban, példákkal alátámasztani az előrelépéseket, illetve a visszamaradást. Kitérek a magyar nyelvnek a községi, a tartományi és az állami szervek munkájában való érvényesítésére, a felsőoktatásban való nyelvhasználatra, a problémákra és az adott lehetőségekre, illetve e lehetőségek használatára. Kutatási módszeremül a Szerb Köztársaság alkotmányának áttekintését, elemzését és összegzését választottam. Ezenkívül hangsúlyt fektettem a jog összehasonlítására, főleg Magyarország és Szerbia között. Összességében elmondható, hogy a nemzeti kisebbségekhez tartozó lakosság

legnagyobb része nincs tisztában a saját jogaival, ha viszont tudatában van, nem mer cselekedni, nehogy megtorlás legyen a vége. A jogsértések száma sem tűnik magasnak, ám ennek egyik oka, hogy a polgárok nem merik, vagy nem tudják ezeket feljelenteni és jogaikkal sem élnek, mert például egy bírósági ügyet egyszerűbb és gyorsabb szerb nyelven befejezni.

A szerbiai kisebbségi nyelvhasználati rendelkezések tartalmukban távol állnak ugyan a tökéletestől, azonban így is a magyar nyelv viszonylag széles körű használatát teszik lehetővé.

Kószó Richárd (Szegedi Tudományegyetem)

Az Európai Unió többéves pénzügyi keretének elfogadása, mint a támogatáspolitikát akadályozó tényező

Az Európai Unió hétévente új költségvetést fogad el. A hosszútávú költségvetés, vagy más néven többéves pénzügyi keret (MFF) célja, hogy a hét évre tervezett uniós programokat ne érintsék az évente változó büdzsé bizonytalanságai. 2020-ban sor kerül az új költségvetés elfogadására, és 2021. január 1-től már az új költségvetés lesz alkalmazandó.

Az új, többéves pénzügyi keret jelentőségét a pénzkeret nagysága adja, az az 1824,3 milliárd eurónyi összeg, amelynek egy részéből az országok a következő hét évben tudnak majd fejleszteni. Az európai integráció során most fordult elő először, hogy a teljes költségvetés két nagyobb részre oszlik. A teljes összegből 750 milliárd euró alkotja a Next Generation EU eszközt, amely a Covid19-világjárványt követő újjáépítésben nyújt az országoknak segítséget, jelentősebb része pedig a hosszú távú költségvetési keret, összesen 1074,3 milliárd euró.

A többéves pénzügyi keretet az EUMSZ 312. cikke értelmében a Tanács által különleges jogalkotási eljárás keretében elfogadott rendelet határozza meg. A Tanács az Európai Parlamentnek a tagjai többségével elfogadott egyetértését követően egyhangúlag határoz. A folyamatban megjelenik az Európai Tanács politikai iránymutatása is. A 2021–2027-es pénzügyi keret elfogadását megnehezítette a Next Generation EU eszköz elfogadása, mivel a plusz keret összege más fontos szakpolitikáktól von el forrást. Az Európai Tanács 2020. július 21-én megfogalmazta javaslatait következtetések formájában az új eszköz kapcsán. Az Európai Parlament erre válaszul 2020. július 23-án egy határozatban kifejtette, hogy az Európai Tanácsi következtetések nem felelnek meg az álláspontjának.

Kutatásom a probléma feltárására irányul. Célom az Európai Tanács és az Európai Parlament álláspontjának összehasonlítása és következtetések levonása az új költségvetés elfogadásának nehézségeiből.

Moldrich Márk Bence (Budapesti Gazdasági Egyetem Káldor Miklós Szakkollégium)

A hosszú csatlakozás

A délszláv háborút követően Szerbia külgazdaságpolitikai célja igen változékony volt. A térségben ugyanis jelen volt az Egyesült Államok (NATO), az Európai Unió, valamint Oroszország. Bár a NATO hamar kivonult a Balkánról, az EU és az oroszok továbbra is fontos szerepet játszanak a szerb politikában. Az elmúlt 20 évben Szerbia sokat tett az európai integráció irányába, azonban még mindig felvetődnek kétségek a lehetséges csatlakozásról, főleg Koszovó kérdése, illetve az Oroszországhoz fűződő sajátos kapcsolat miatt.

Tanulmányomban két kutatási kérdésre szeretnék választ találni. Első kérdésem, hogy vajon milyen gazdasági hatásokkal járna Szerbia számára az Unióhoz való csatlakozás? A második pedig, hogy az Unió szemszögéből az új taggal való bővítés előnyösnek mondható-e gazdasági és politikai oldalról? A válaszok megtalálására Szerbia kül- és belpolitikáján keresztül kívánom bemutatni, hogyan is alakultak a csatlakozási törekvések az Európai Unióhoz, az elmúlt közel 25 évben, valamint keletről milyen hatások érik az országot mind gazdaságilag, mind politikailag.

Úgy vélem Szerbia számára az Unióhoz való csatlakozás gazdaságilag pozitív hatással lesz, ugyanis már az elmúlt években is jelentős támogatást kapott a különböző előcsatlakozási alapokból és ezeknek a mennyisége még nagyobb mértékben nőne, ha tagállammá válna. Ezzel szemben az EU oldaláról nézve a nyugat-balkáni ország felvétele előnyökkel és hátrányokkal egyaránt járhat. Bár nagyobb befolyásra tenne szert az Unió a térségben, de a szerb csatlakozás tovább növelné az Európai Parlamentben az eurószkeptikus csoportok számát, ami további konfliktusokhoz vezethet. Gazdaságilag gyarapodna a befizetések száma a közös költségvetésbe, de összességében jelentős nettó kiadást jelentene az EU számára Szerbia felvétele.

Tóth Bence (Szegedi Tudományegyetem)

Euroszeptikus Tendenciák

Öreg kontinensünk alig több mint körülbelül tízmillió négyzetkilométeren fekszik, területe a világ földterületének mindössze 7%-a. Több mint 850 millió polgára a Föld lakosságának 11%-át teszi ki. Ma Európában negyvennégy független állam létezik (köztük hat városállam és egyéb területek).

Ha megfigyeljük az Európai Uniót, egészen a kezdetektől körülölelte egyfajta szkepticismus béklyója: jó-e a jelenlegi irány, kell-e szorosabb integráció, hasznossá válik majd hosszú távon a gazdasági egymásrautaltság, szükséges-e egy egyre föderálisabb hatalom?

Mindenkinek mást jelent az Európai Unió: egyeseknek a határok megnyitását, másoknak külföldi tanulást, biztos jövedelmet. Nincs olyan politikus vagy

választó, aki az integrációnak minden pontjával elégedett lenne, ezért kell különbséget tenni azok között, akik lebontanák vagy elhagynák az intézményrendszert, és azok között, akik csupán kritikával illetik azt mint az Európai Unió ellenzéke.

Előzményeit és gyökereit az 1980–90-es évek Angliájában kereshetjük, Margaret Thatcher retorikájában, élesen bírálta a Maastrichti Szerződést, a kifejezés elterjedté vált a Szerződésről folytatott viták során, mely az eddig érvényes „megengedő konszenzust” felváltotta a további integráció előnyeiről és költségeiről folytatott nyílt vita.

Előzményeit és gyökereit az 1980–90-es évek Angliájában kereshetjük. Margaret Thatcher retorikájában élesen bírálta a Maastrichti szerződést. A szerződésről folytatott viták során az eddig érvényes „megengedő konszenzust” felváltotta a további integráció előnyeiről és költségeiről folytatott nyílt vita.

Lengyel Emese (Debreceni Egyetem: Bán Imre Kultúratudományi Szakkollégium)

Magyar-svéd kulturális kapcsolatok az 1940-es években

Az 1940-es évekre a magyar-svéd kulturális együttműködések általánossá és az előző évtizedekhez képest mindenképpen szorosabbá váltak. A kétoldalú kulturális kapcsolat ápolására, fenntartására irányuló kezdeményezések egyik meghatározó eseménye volt az 1943-as Budapesti Svéd Napok. A korabeli magyarországi – elsősorban fővárosi – lapok már 1943 márciusában beszámoltak a tervezett eseményről, majd az újságírók részletekbe menően tudósítottak az 1943. április 2–18. között megvalósult programról; így a kutatás első szakaszában a releváns sajtóforrások felkutatását tűztem ki célul. Előadásomban a Magyar Királyi Külügyminisztérium, a Magyar Királyi Vallás- és Közoktatási Minisztérium, az 1939-ben megalapított Magyar-Svéd Társaság, a Magyar Rádió, a Magyar Tudományos Akadémia, valamint a Magyar Királyi Pázmány Péter Tudományegyetem szervezésében megvalósult reprezentatív programsorozat részletes bemutatására vállalkozom az összegyűjtött források tükrében.

Lázár Szabolcs István (Szegedi Tudományegyetem)

Ciprus, avagy bevezetés egy befagyott konfliktusba

Az előadás címe hűen tükrözi a prezentáció mibenlétét, egyfajta bevezetés lesz a ciprusi „*probléma*” kezdetéről, eskalálódásról és jelenlegi állapotáról. Tizenöt perc alatt kontextusba helyezni eme konfliktus specifikus metszeteit nem lehet, így az előadó érintőlegesen kívánja bemutatni az eseményeket, összefüggéseket.

Az előadás röviden az előadó személyes tapasztalatainak ismertetésével, a témával kapcsolatos perszonális ambíciók bemutatásával lesz felvezetve.

A prezentáció érdemi része következő blokkokból áll: 1.: Ciprus szigetének földrajzi elhelyezkedésének jelentőségének ismertetése. 2.: az 1960-as genfi

háromhatalmi megállapodás tartalmának bemutatása és a szigeten lévő belső etnikai konfliktusok prezentálása –1960 és 1974 között–. 3.: az 1974-es, Törökország által indított *Attila- hadművelet* bemutatása, illetve kiértékelése. 4.: Az ENSZ intervenciója, és a szigeten fennálló status quo kialakulása. 5.: A konfliktus napjainkban fennálló helyzetének ismertetése.

Pintér Tibor (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A török-szomáli katonai együttműködés az elmúlt évtizedben, és a jövőbeli kilátások

Szomáliában Siad Barre diktátor 1991-es bukása után eluralkodott a káosz. A hadurak és a milíciák közötti harcok anarchiába taszították az országot. A 2000-es években a vallási szerveződések korszaka következett el a bukott államban, az Iszlám Bíróságok Uniója révén. Olyan támogatottságra tettek szert, hogy az ország igen nagy részét uralmuk alá hajtották a seregükkel. Ezután kezdődött meg az idegen beavatkozások sorozata. Etiópia révén az unió megbukott, és innentől radikalizálódott a ma is jelentősnek mondható szervezet, az al-Shabaab. 2010-re majdnem az egész országot elfoglalták, de az Afrikai Unió Szomáliai Missziója (AMISOM) visszaszorította őket. Mind az AMISOM, mind az al-Shabaab jelen van a térségben, viszont az állam stabilabb jelenleg, mint az előző évtizedekben, de a központi kormányzat mégsem olyan erős, mint amilyennek lennie kellene. 2011-től a törökök számára is egyre fontosabbá vált a térség stabilitása. Először humanitárius segítséget nyújtottak, majd jöttek a kockázatéhes török befektetők (Anatóliai Tigrisek). Végül a soft power elemek után a halvány hard power jelenségek is megjelentek Szomáliában, hogy elősegítsék a stabilitást és a békét Afrika Szarván.

Érsek Kitti (Nemzeti Közszerződési Egyetem Magyar Zoltán Szakkollégium)

A Nők, Béke és Biztonság rendelkezései békeműveletekben

Kutatásom tárgyaként vizsgáltam az ENSZ BT 1325/2000-es határozatát, illetve a fegyveres konfliktusok és a nők kapcsolatát. Megállapítható, hogy a békeműveletekben egyre előkelőbb helyet foglalnak el a polgári lakosság - különösen a nők és gyermekek - védelmére, a SEA jelenségének visszaszorítására, a nők, mint a konfliktusok megelőzésében és megoldásában résztvevő felek szerepének növelésére, a nemek közti egyenlőség elérésére törekvő határozatok. Elsődleges célom választ adni arra a kérdésre, milyen hatással vannak a fegyveres konfliktusok a nők jogaira. Mivel a nők és a férfiak különböző módon élik meg a konfliktusokat, különböző módon hat rájuk a felépülés, gyógyulás folyamata. Ebből kifolyólag speciális lépések bevezetése szükséges. Célom, hogy elemezzem, a Határozat milyen rendelkezéseket állít fel a nők jogaival kapcsolatos kérdésekben. Ezt követően misszióspecifikus példákkal mutatom be, hogy e rendelkezések hogyan is jelennek meg a jelenleg

zajló fő békeműveletekben (MINUSCA, MINUSMA, MONUSCO, UNISFA, UNMISS), amelyekben az NGO-k nem csak igyekeznek megerősíteni a meglévő mechanizmusait, hanem teret is nyitottak a nőknek a DDR, SSR programokban és a konfliktusmegelőzésben. Legvégül – a sikeresen lezárt UNMIL és UNOCI mandátumok vizsgálatával - arra a kérdésre keresem a választ, hogy a női békefenntartók hogyan tudnak hozzájárulni a viták békés rendezéséhez. Zárásként, az implementáció hatékonyságára vonatkozó javaslatokat fogalmazok meg a Pekingi Platform alapján.

Torda Sztella (Nemzeti Közszerológati Egyetem Magyar Zoltán Szakkollégium)

A globalizáció kihívásai – tendenciák a XXI. században

Kutatásom és előadásom célja a globalizáció jelenségének átfogó vizsgálata az államok szempontjából. A téma aktuális, ugyanis a globalizáció kiemelt figyelmet kap a XXI. században. Arra keresem a választ, hogy milyen kihívások és tendenciák jelennek meg e jelenség révén, és ezek milyen hatással vannak a nemzetállamok működésére. Megvizsgálom azt is, hogy a globalizáció jelensége és kihívásai mely területeken hoztak változást a szuverén államok életében. A meglévő hazai és nemzetközi szakirodalom vizsgálatával a globalizáció fogalmi megközelítéseit is bemutatom. Úgy tűnik, mintha az államhatárok kezdenének elmosódni, ezáltal felmerül a kérdés, hogy lehetséges-e, hogy a határokkal elválasztott államok egy globális egységbe tömörüljenek valamikor, leáldozóban van a nemzetállamok csillaga, avagy fennmaradnak-e. A világ egyre kevésbé átláthatóbb, így számos hasonló kérdés felvetődik: fennállnak-e a megfelelő feltételek egy világgállam létrejöttéhez? A XXI. századi globális kihívások tekintetében meg kell vizsgálni, hogy ezeket egy állam vagy egy világgállam tudná hatékonyabban kezelni. Ezzel kapcsolatban felmerül a kérdés, hogy az egyének kihez fordulhatnak, egy nemzetállamhoz vagy egy globális államhoz. A globális kormányzás gondolatát is analizálom. Előadásomban azt elemzem, hogy a globalizáció hogyan hat az az identitásra és a kultúrára az államok tekintetében. Kitérek arra is, hogy mennyi valóságalapja van annak, hogy a világ sokszínű embertömegéből kialakuljon egy globális társadalom.

Szücs Lotti (Nemzeti Közszerológati Egyetem Magyar Zoltán Szakkollégium)

A 2020-as örmény-azeri háború kirobbanásának okainak, indokainak elemzése nemzetközi

Egy élhető város nélkülözhetetlenül fontos elemeit képezik a városi zöldfelületek, melyből kifolyólag az utóbbi években a zöldfelület ellátottság értékelése számos kutató és döntéshozó figyelmét felkeltette.

Jelen kutatásban nagy részletességű bemeneti adatok felhasználásával végeztünk zöldfelület ellátottság vizsgálatot, melynek keretében felbecsültük a zöldfelületekhez 15 perc gyalogos menetidőn belül eső lakosságszámot. A

továbbiakban e becslések funkcionáltak referenciaként a széleskörben hozzáférhető, de korlátozott pontosságú, alternatív bemeneti adatok felhasználásával végzett (buffer zónák, Urban Atlas lakosságadatok) zöldfelület ellátottság számítások megbízhatóságának tesztelésénél.

A referenciával való összehasonlítás megerősítette a buffer zóna alapú zöldfelület ellátottság számítások szakirodalom által már ismert becslési pontatlanságát, valamint az Urban Atlas lakosságszám adatok potenciális használhatóságát, mint alternatív adatforrás.

Reményeink szerint eredményeink hozzájárulnak a helyi és regionális szintű zöldfelület ellátottság értékelések pontosságához.

Géczi Aliz (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Vérsejt transzdifferentiálódás nyomon követése gépi tanulás segítségével *Drosophila melanogaster*ben

A környezetből származó károsító tényezők ellen a szervezetet az immunrendszer védi. Az ecetmuslica (*Drosophila melanogaster*) immunválaszát kialakító tényezők funkcionálisan és molekulárisan erősen konzerváltak. A modellszervezet parazitoid, illetve mikrobiális fertőzése esetén a hemociták (vérsejtek) biztosítják a sejt immunválaszt. Az ecetmuslica lárvájában háromféle vérsejt-típust találunk: fagocitáló plazmatocitákat, tokképző lamellocitákat és melanizáló kristálysejteket.

Korábbi kutatások felfedték, hogy a plazmatociták egy része nem terminálisan differenciált sejt. Immunindukció, illetve tumorok jelenléte mellett egyes fagocitáló plazmatociták transzdifferentiálódás útján képesek tokképző lamellocitákká átalakulni.

Laboratóriumunkban kifejlesztettünk egy módszert, mely lehetővé teszi a hemociták *ex vivo* fenntartását, illetve differenciálódásuk időbeni követését. A differenciálódás folyamatát videó mikroszkópos technikával rögzítjük, a nyert adatokat mélytanulás módszerével elemezzük.

Célunk, hogy részletes képet kapjunk arról, hogy az egyes jelátviteli utak, transzkripció, illetve epigenetikai faktorok milyen szerepet töltenek be a transzdifferentiálódás során.

Schütz Oszkár (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A qpAdm módszer optimalizálása népvándorlás kori populációk genomtörténetének rekonstruálásához

A qpAdm egy statisztikai program, amely segítségével meghatározható egy vizsgált populáció genomjában történt, két vagy akár több forrás populációt is magában foglaló keveredési esemény. Az analízis eredményeként több elfogadható keveredési modellt kapunk, sőt még a keveredő komponensek viszonylagos arányáról is információt nyerhetünk. Az archeogenetika területén

nem ismeretlen a módszer, de a szakirodalomban eddig csak nagyon ősi, egyszerűen jellemezhető populációk vizsgálatára használták. Kutatásunk során honfoglalás kori genomokat vizsgálunk, melyek viszont sokkal bonyolultabbak, akár többszörös keveredési történettel is rendelkezhetnek. A qpAdm egy igen erőteljes eszköz az ismeretlen genomok eredetének meghatározásához, ám limitációi ismeretének hiányában nehéz jól magyarázható eredményeket produkálni. Szükségesnek tűnt tehát az analízis optimalizálása magas komplexitású genomok vizsgálatára is. Egy olyan módszertani összefoglalást prezentálok, mely segítségével eredményesen sikerült a vizsgált honfoglaló egyének genomját jellemezni, jól összhangban az ismert populáció történeti elvárásokkal.

Nagy Réka (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

„Mohács 500” és a terepi antropológia

Közeledik a mohácsi csata 500. évfordulója, számos egyéb kutatási projekt mellett jelentős régészeti feltárás indult a Duna-Dráva Nemzeti Park kezdeményezésére a Sátorhely külterületén található Mohácsi Nemzeti Emlékhelyen. A feltárás kettős célt szolgál. Egyfelől egy keresztény temetés keretein belül szeretnék megadni a tömegsírokban nyugvó hősi halottaknak járó végtisztességet. Másfelől a mohácsi csata egyik legfontosabb forrásanyagát az emlékhely területén található tömegsírok adják, melyek feltárásával és tudományos vizsgálatával számos olyan információhoz juthatunk, amely a történelmi esemény rekonstrukcióját segítheti. Ez az ásatás egyedülállónak mondható, hiszen az országban nem volt példa ekkora jelentőségű tömegsír feltárására, így az a kutatók számára is kihívást jelent. Az ásatásokon, néhány kivételtől eltekintve, antropológus jelenléte nem megszokott hazánkban, ám ebben az esetben kifejezetten szükség van a terepi antropológia ismereteire, hogy megvalósulhasson a tömegsírban elhelyezett emberek egyéni beazonosítása.

Előadásom során bemutatom a Mohácsi Nemzeti Emlékhely III. számú tömegsírjának jelenleg is tartó feltárását, az emberi maradványokon terepen és laboratóriumban elvégezhető vizsgálati lehetőségeket, valamint a rendelkezésünkre álló kezdeti részeredményeket

Bordé Ádám (Szegedi Tudományegyetem)

Egy mikrobiológiai alapú lombkezelő készítmény előállítás

A növénybiológiában azokat a mikroorganizmusokat nevezzük biokontroll ágenseknek, melyek képesek valamilyen módon a növényi kórokozókat elnyomni, kedvező esetben pedig még a növény növekedésének serkentéséhez is hozzájárulnak. Biokontroll ágensekre a baktériumok és a gombák között is

számos példát találunk. Munkám során ilyen, jó biokontroll képességekkel rendelkező gomba- és baktériumtörzsek kutatásával foglalkozom.

Eddigi munkánk során több mint 150 felszíni (epifita) és a növényi szövetek belsejében található (endofita) gomba- és baktériumtörzset izoláltunk különböző ültetvényekről származó édesburgonya (*Ipomoea batatas*) növényekből és a növényi rizoszférából. Közülük közel 50 izolátumot szekvenálási eljárás segítségével már azonosítottunk. Jelenleg az eddig izolált törzsek azonosításával és ökofiziológiai vizsgálataival (pl. hőmérséklet- és pH optimum, vízaktivitás vizsgálat, enzimaktivitás mérések) foglalkozunk, továbbá jelenleg is folynak izolálási munkák különböző édesburgonya mintákból. Előkészítjük a már azonosított *Bacillus* törzsek depszipeptid (pl. iturin, fengicin) termelésének vizsgálatát is.

A távlati célkitűzésünk biokontroll képességekkel rendelkező gomba- és baktériumtörzsek felhasználásával egy kitozán nanorészecskékkel stabilizált, magas depszipeptid tartalmú lombkezelő készítmény létrehozása, amelyet szeretnénk üvegházi és szántóföldi körülmények között széleskörűen tesztelni.

Kiss-Vetráb Sándor (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A PDR transzporterek szerepe a *Mucor circinelloides* azol-rezisztenciájában

A járomspórás (Mucoromycotina) gombák közé tartozó Mucorales rend néhány tagja mint opportunistá human patogén képes immunszupresszált betegekben gyakran halálos kimenetű, úgynevezett mucormikózist kiváltani. A fertőzés kezelését nehezíti az egyre gyakrabban fellépő rezisztencia a klinikumban használatos antifungális szerekkel, így az azol vegyületekkel szemben is. Az azol rezisztencia háttérében eltérő mechanizmusok állhatnak, mint például az aktív efflux pumpák működése. Az ABC transzporterek a membránfehérjék közé tartozó szupercsalád, melyek minden élő sejt membránjában megtalálhatók. Az ABC transzporterek közül a gyógyszer rezisztenciával legszorosabban összefüggésbe hozható csoport a PDR fehérjék alcsaládja, melyek szerepét a *Mucor* azol-rezisztenciájában még ez idáig nem vizsgálták.

Munkánk során célul tűztük ki a *Mucor circinelloides* PDR fehérjét kódoló géneinek azonosítását és azok transzkripciós mintázatának vizsgálatát azol kezelés hatására. A *Mucor* genom adatbázisban 8 PDR fehérjét kódoló gént azonosítottunk. Az azonosított gének expressziós mintázatát megvizsgálva azt tapasztaltuk, hogy a *pdrl* gén transzkripcióját minden tesztelt azol vegyület indukálta, míg a további gének eltérő expressziós mintázatokat mutáltak a különböző azol vegyületekre.

További célunk volt az azonosított *pdrl* gének kiütése CRISPR-Cas9 rendszer felhasználásával és az így létrehozott deléciós törzsek funkcionális vizsgálata. A létrehozott deléciós törzsek vizsgálatai azt mutatták, hogy a kiválasztott gének kiütése eltérő módon befolyásolta a további *pdrl* gének aktivációját és negatív

hatást gyakorolt a növekedés intenzitására. Megvizsgálva deléciós törzseink azol érzékenységét mind aerob, mind pedig anaerob körülmények mellett, azt tapasztaltuk, hogy aerob körülmények között $\Delta pdr1$ deléciós törzs érzékenysége a posakonazol, ravukonazol és izavukonazol kezelésre, anaerob körülmények között itrakonazol, ravukonazol és izavukonazol kezelésre megnőtt. A $\Delta pdr2$ deléciós törzs érzékenysége aerob körülmények között posakonazolra és ravukonazolra, míg anaerob körülmények között itrakonazolra és ravukonazolra nőtt meg. Anaerob körülmények között a $\Delta pdr2$ törzs érzékenysége lecsökkent ketokonazzal szemben.

Eddigi eredményeink arra engednek következtetni, hogy a vizsgált *pdr* gének szerepet játszanak az azolokkal szembeni rezisztenciában, valamint, hogy a *pdr* gének működése között kapcsolat állhat fenn.

Nagy Babet Edit (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Aspergillus fajok aflatoxin termelésének átfogó tanulmányozása különböző tenyésztési paraméterek alapján

Az *Aspergillus* nemzetséget elsőként Pier Antonio Micheli írta le 1729-ben (MICHELI 1729). A széleskörűen elterjedt nemzetségbe több mint 250 faj tartozik. Jelentőségüket növeli, hogy egyes *Aspergillus* fajok az élelmiszeriparban kiemelkedő károkat képesek okozni annak köszönhetően, hogy különböző mikotoxinokat (fumonizinek, ochratoxinok és aflatoxinok) termelnek (VARGA és mtsi. 1996). Ezen toxikus szekunder metabolitok az élelmiszerbe kerülve, azt biztonságosan fogyasztathatatlanná teszik. Mindezek miatt fontos lehet a különböző fajokba tartozó izolátumok toxintermelésének feltérképezése. A különösen veszélyes aflatoxinokat a nemzetség számos faja termeli, de főként a *Flavi*, *Nidulantes* és az *Ochraceorosei* szekcióba tartozó gombák (VARGA 2009). Munkánk során ezen három szekciót képviselő *Aspergillus* törzsek aflatoxin termelését vizsgáltuk. A kísérletek kezdetén meghatároztuk a toxintermelés szempontjából optimális tenyésztési körülményeket, melyhez modellorganizmusként egy igazoltan jól termelő *Aspergillus parasiticus* izolátumot (SZMC 2473) választottunk (GÖMÖRI 2018). Kísérleteinket a tápközeg optimalizálásával kezdtük, mely során összesen 12 féle táptalaj és tápoldat hatását vizsgáltuk meg. Ezt követően a toxintermelés hőmérsékletfüggését vizsgáltuk a kiválasztott tápközegben, a tenyésztéseket több hőmérsékleten is elvégeztük. Az optimális hőmérsékleten mértük a toxintermelés időfüggését: 16 napos tenyésztés során naponta meghatározva a termelt aflatoxinok mennyiségét. Végül az aflatoxin termelésre optimalizált tenyésztési paraméterekkel 5, a Szegedi Mikrobiológiai Gyűjteményben található *Aspergillus* izolátum toxintermelését határoztuk meg HPLC-MS/MS módszerrel.

Nagy Valentina (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Hogyan változott meg a védőoltások jelentősége az utóbbi években?

A különböző fertőző betegségek már régóta sújtják az emberiséget. A védőoltások felfedezésével azonban a járványok terjedése megállíthatóvá vált. A tudomány fejlődésével, ma már egyre több módszer áll rendelkezésünkre passzív vagy aktív immunizálásra. Az utóbbi évek kihívásai közé tartozik a fejlődő országok helyzete, ahol az átoltottság aránya még mindig nagyon alacsony. Továbbá az oltást ellenzők tábora is egyre gyarapodik, mely a járványok újbóli felbukkanását okozhatja. Napjaink legaktuálisabb kérdése a koronavírus elleni vakcina fejlesztése. Több mint 180 vakcina fejlesztése zajlik párhuzamosan a különböző országokban, így a vírus elleni vakcina nem évek, hanem hónapok távlatában elérhetővé válhat.

Lőrincz Ádám (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Eszközökkel vagy eszközök nélkül? A táplálékszállító eszközhasználat összehasonlítása mindenevő és maggyűjtő hangyáknál

Az eszközhasználat képességével az állatvilág lényegesen nagyobb része rendelkezik, mint azt korábban feltételezték. Bár a viselkedés terén a főemlősök és az énekesmadarak élvezik a legnagyobb figyelmet, az egyéb állatcsoportoktól, mindenekelőtt a rovarokról szóló ismeretanyag is folyamatosan bővül. Utóbbi csoport eszközhasználatának legismertebb és legtöbbet kutatott példája a bütyköshangyákhoz (Formicidae: Myrmicinae) köthető, amelyeknek egyes képviselői folyékony táplálékforrást fellelve különböző apró, környezetükben található tárgyakat helyeznek annak felületére, majd miután az elhelyezett tárgyakra tapadt némi táplálék, azokat a fészekbe szállítják fészektársaik táplálása céljából. A viselkedés a táplálékgyűjtés hatékonyságának növelése és új kompetíciós mechanizmusok kialakítása révén számos előnnyel ruházza fel a folyékony táplálékforrásokat is hasznosító mindenevő fajokat, meglepte viszont magyarázatra szorul az olyan specializált életmódú csoportoknál, amelyek ezt a viselkedést természetes körülmények között feltehetőleg nem mutatják. Vizsgálatunk során egy mindenevő faj, a vörös karcsúhangya (*Aphaenogaster subterranea*) és egy táplálékspecialista faj, a maggyűjtőhangya (*Messor structor*) eszközhasználatát hasonlítottuk össze annak megállapítására, hogy az eszközhasználat mennyiben tér el a két különböző életmódot folytató hangyafaj között. Eredményeinkből kiderült, hogy a *M. structor* mind az eszközök ráhordásának és elszállításának dinamikája, mind a felhasznált eszközök mennyisége tekintetében alulmaradt mindenevő rokonával szemben, valamint, szemben az *A. subterraneával*, nem mutatott preferenciát egyik eszköztípus iránt sem. Mindez arra utal, hogy a *M. structor* az eszközhasználó viselkedés egy egyszerűbb, kevésbé kifinomult formája jellemzi, amely alighanem a mindenevő,

fejlett eszközhasználatot mutató fajokkal alkotott közeli rokonságából eredeztethető, és egyfajta evolúciós maradványviselkedést képvisel.

Pollák Boglárka (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Az etilén és a fény szerepe a kitozán indukálta védelmi válaszok kialakulásában

A kitozán (CHT) egy nem-fajspecifikus elicitor, használatával gombapatogén fertőzés imitálható, és a növényi szervezetre kifejtett hatása jól tanulmányozható. A biotikus stresszre adott védelmi válaszok kialakulását fitohormonok, például az etilén (ET), és abiotikus környezeti tényezők is, mint a fény is szabályozzák. A CHT kezelés hatására leggyorsabban létrejövő immunvédelmi válasz a sztómák záródása, melyben szerepet játszanak reaktív oxigén- és nitrogén- formák is. Kutatásunk során reggel 8 órakor fényben és párhuzamosan sötétben, CHT-nal kezelt vad típusú (WT) és ET receptor mutáns *Never ripe (Nr)* paradicsom növények (*Solanum lycopersicum* Mill. L. cvar. Ailsa Craig) lokális és szisztemikus védekezési válaszait vizsgáltuk a kezelés után 1 órával. Célunk volt megismerni a védelmi válaszok kialakulásában az ET és a fény szerepét.

Feltételeztük, hogy az ET-nek szerepe van a szisztemikus válasz kialakításában, ezért vizsgáltuk a kezelt és a kezelés feletti (CHT+1) levélemelet ET produkcióját és a változást a sztómák nyitottságában. Megnéztük továbbá a biotikus stressz markergén *PR3* és az ER stressz markergén *BiP* expresszióját qRT-PCR-ral és fehérjeszintjét Western blot analízissel.

A WT és *Nr* növények kezelt leveleiben nőtt az ET produkció, de a CHT+1 és a sötétben kezelt levelekben nem volt szignifikáns változás. Sztómazárást tapasztaltunk a kezelt és a CHT+1 leveleken is, amit a sötétség fokozott. A *Nr* növények esetén nem tapasztaltunk változást. A WT növények *PR3* és *BiP* expressziója nőtt a kezelt és a CHT+1 levelekben is. A *Nr* és a sötétben tartott növényekben elmaradt az expresszió növekedése. Az eredményeket a Western blot analízisek is megerősítették.

Eredményeink igazolják a CHT által paradicsom növényekben kiváltott védelmi válaszok fényfüggését és kialakulásukban az ET szerepét.

Madár Valentina (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Fitokrómok posztranszlációs módosulásainak funkcionális vizsgálata Arabidopsisban

A növények életében a fény kiemelt fontossággal bír. Azon túl, hogy a fotoszintézis által energiához jutnak, környezeti jelként is hasznosítják erre specializálódott szenzorjaik révén. A növények a fény különböző hullámhossztartományainak detektálására specializált molekulákat, úgynevezett, fotoreceptorokat fejlesztettek ki, melyek az emberi szemmel látható tartományon túl is érzékelik az éppen aktuális besugárzást. Ezek a fotoreceptorok olyan

jelátviteli utakat indítanak el – már a magokban is –, melyek befolyásolják a növény életfolyamatait, a csírázást, a növekedést, az árnyékkerülést és később a reprodukciót is.

A vörös ($\lambda_{\max}=660$ nm) és a távoli vörös ($\lambda_{\max}=730$ nm) tartomány érzékelésére egy egész receptorcsalád alakult ki, melyeket fitokrómoknak nevezünk. Növényfajonként változó, hogy ezek közül melyek vannak jelen, viszont az megállapítható, hogy kulcsfontosságú szerepe töltenek be a fényérzékelésben, ugyanis a moháktól egészen a kétszikűekig megtalálhatók. A széles körben használt modellnövényben, az *Arabidopsis thaliana*-ban, összesen öt fitokróm molekulát azonosítottak, ezeket rendre fitokróm A, B, C, D, E névvel illették.

A munka célja a fitokrómok posztttranszlációs módosításainak funkcionális vizsgálata. Ezek a fehérje olyan módosulásai, melyek a transzláció során vagy azután történtek meg (például foszforiláció, sumoiláció, ubikvitináció, stb.). Olyan mutáns *Arabidopsis* növényvonalakat hoztunk létre, melyek nem tartalmaznak endogén, vad típusú fitokrómot, viszont expresszálnak transzgéneket, melyek vad típusú vagy olyan fitokróm változatokat fejeznek ki, melyek célzottan bevitt mutációkat tartalmaznak a posztttranszlációs módosítás cél-aminosaván. Azokat a transzformált növényvonalakat válogattuk ki, melyek azonos mennyiségű transzgénikus vad típusú vagy mutáns fitokrómot fejeznek ki. Ezeket neveljük olyan fényviszonyok között, amikor a fitokróm rendszer aktív és a kifejlődő növények morfológiai jellegét figyeljük. Ilyen például a csíranövények hipokotilhossza, ami sötétben nevelt növények esetében hosszú, viszont a vörös fényben nevelteknél, ahol aktív fitokróm van a rendszerben már rövidebb. Minél aktívabb a fitokrómok jelátvitel, annál erőteljesebb a hipokotilmegnyúlás gátlása. Ennek tükrében vizsgálható azonos hőmérsékleten és fényintenzitáson, hogy a mutáns fitokróm, milyen mértékben okoz változást a csíranövények fejlődésében. Méréseinkből a vizsgált posztttranszlációs módosítás élettani hatására következtetünk.

Sandle Joanna (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

mGluR függő plaszticitás emberi és rágcsáló kortikális interneuronokban

A szinapszisok azon képességét, hogy idővel erősödjenek vagy gyengüljenek, szinaptikus plaszticitásnak nevezzük. Ezek a folyamatok képezik a tanulás és a memória alapjait. A hosszan tartó plaszticitásnak két formája van: a hosszan tartó potenciórozódás (Long Term Potentiation - LTP) és a hosszan tartó depresszió (Long Term Depression -LDP), melyek során az idegsejtek közötti kapcsolat erőssége tartósan megnő vagy lecsökken.

A szinaptikus plaszticitás alatt többféle mechanizmus húzódik, melyben különböző receptorok, csatornák és szignalizációs molekulák vesznek részt. Célunk az volt, hogy megfigyeljük a mGluR1 és mGluR5 metabotróp receptor szerepét a kortikális 2/3-as rétegű piramis sejtek és gyors tüzelésű interneuronok közötti serkentő szinapszisokban kiváltható plaszticitásban mind rágcsáló, mind

emberi agykéregben. Ehhez elektrofiziológiai vizsgálatokat és farmakológiát alkalmaztunk in vitro tüzelési mintázatok alapján azonosított idegsejteken.

Megfigyeléseink egy újabb eltérésre mutatnak rá az emberi és rágcsáló agy működésében, melyek segíthetnek a komplex emberi neuronhálózatok kialakulásának és működésének megértésében.

Nagy Ferenc István (SZTE Eötvös Loránd Kollégium)

***Candida albicans*-eredetű extracelluláris vezikulák hatása orális laphámsejtes karcinóma sejtek migrációjára és áttétképzésére**

A tumoros megbetegedések számtalan emberéletet követelnek világszerte. Ezen halálesetek egy része orális tumoros megbetegedések következménye, melyek közül az orális laphámsejtes karcinóma (oral squamous cell carcinoma - OSCC) bír a legnagyobb jelentőséggel. A közelmúltban megfigyelték, hogy OSCC-ban szenvedő betegek szájüregéből jelentősen több és nagyobb diverzitású gombafaj izolálható, mint az egészséges egyénekéből, és az izolátumokban a *Candida* nemzetség képviselteti magát a legnagyobb fajszámmal, ezen belül is a *Candida albicans*. Feltételezhető, hogy az OSCC és a *C. albicans* sejtek együttes szájüregi előfordulása során valamilyen interakció alakul ki közöttük. Ilyen kommunikáció megvalósulhat a *C. albicans* által kibocsájtott, majd az OSCC sejtek által felvett extracelluláris vezikulák (EV-k) révén is. Munkánk során erre a kapcsolatra fókuszáltunk, azaz a gomba és a rákos sejtek közötti, vezikulák által kialakított parakrin szignalizáció hatásait vizsgáltuk az OSCC sejtek proliferációs és migrációs képességére. Ehhez *C. albicans* tenyészetből EV-kat izoláltunk, majd ezen vezikulumokkal különböző koncentrációban és eltérő ideig kezeltünk különféle OSCC sejteket. Eredményeink alapján arra következtethetünk, hogy a *C. albicans* jelenléte és az általa kibocsájtott extracelluláris vezikulák szignifikáns mértékben befolyásolhatják az OSCC sejtek migrációs képességét, és így ez a patogén gomba parakrin szignalizációval hozzájárulhat az OSCC sejtek fokozott áttétképzéséhez.

Berta Márta (Újvidéki Egyetem Európa Kollégium)

Isiász szindróma jellemzői és kezelése a porckorongsérvel diagnosztizált betegeknél

Az isiász szindróma napjainkban nagyon gyakori egészségügyi jelenség, amely legfőképp a fizikailag passzív életmód következménye. Nagy kihatással van a betegek életminőségére, ami indokoltá teszi a további tudományos kutatásokat.

A kutatás célja az isiász szindrómáról található szakirodalmi adatok (leggyakoribb etiológiai oka, legfőbb tünetei, kezelési módszerei és időtartama) megerősítése az isiász szindrómával küzdő betegeknél, illetve az aránybeli megegyezés és eltérés bemutatása.

Kutatási adataim egy online kérdőív segítségével gyűltek össze. Kérdőívem „zárt” és „nyitott” jellegű kérdéseket is tartalmazott. Huszonöt személy küldte el válaszát (tizenkilenc nő és hat férfi), a kérdőív öt napot volt aktív egy közösségi oldal csoportjában, ahol isiász szindróma tüneteivel küzdő betegek vannak. A kérdőív első kérdéseinel szelektáltam azokat a személyeket akiknek nincs orvos által feltett diagnózisuk. Az így kialakult csoport válaszait vettem figyelembe.

A kapott adataimat továbbá egy holland egyetemi orvosi központ metaanalízisével hasonlítottam össze. Eredményként mondhatjuk, hogy nagy részben egyeznek a szakirodalmi adatok és a kutatási adataim (etiológiai faktor kutatásomban: 100%, porckorongsérvtünetek, derékfájás sugárzó fájdalommal valamelyik láb irányába: 68%, zsibbadás valamelyik lábban illetve derék tájban: 48%, izomgyengeség: 24%, mind: 24%, egyéb: 4%, átlagéletkor 42 év). Részben egyezik a kezelési módszerek alkalmazása (36%-a nem használ sem gyógyszeres, sem gyógytornai kezelést panaszaira, 24%-a csak gyógyszeres kezelést alkalmaz, 16%-a csak gyógytornára jár, 24%-a pedig alkalmazza a gyógyszerkezelést is a gyógytorna mellett). A kutatás új adatokkal járul hozzá a szakirodalmi adatok megerősítéséhez.

Spisák Krisztina (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A Schwann sejtek kalcium homeosztázisának vizsgálata ülőideg axotómiát követő Waller-féle degenerációban

A kalcium fő mediátorként ismeretes számos neurodegeneratív kórkép, mint például az Alzheimer-kór, vagy a Parkinson-kór kialakulásában, illetve szerepet játszik heveny idegi sérülés során. A megemelkedett intracelluláris kalcium szint többek között kóros mitokondriális működéshez, oxidatív stresszhez, axon degenerációhoz, végül pedig sejtpusztuláshoz vezet. A környéki ideg sérülésének jól ismert következménye a sérüléstől disztálisan elhelyezkedő axon és mielinhüvely pusztulása, amit Waller-féle degenerációnak (WD) nevezünk. Ennek patológiai lefolyása jól karakterizált motoneuronokban, azonban a környező Schwann sejtekben (SS) zajló molekuláris- és celluláris mechanizmusok és e sejtek regeneratív szerepe már kevésbé ismert. Kutatásunk során meghatároztuk a sérülés helyétől disztálisan és egy attól még távolabbi helyen elhelyezkedő SS-ek kalcium homeosztázisában és mitokondriális morfológiájában fellépő változások mértékét traumás idegsérülést követően. Ennek vizsgálatára egyoldali ülőideg axotómiát végeztünk Balb/c egereken (n=48). 12- és 24 óra elteltével mind a sérüléstől disztálisan található ülő- mind a még disztálisabban elhelyezkedő sípcsonti idegen kalcium specifikus fixálási technikát alkalmaztunk a preparálást követően. A mitokondriumok morfológiájában ultrastrukturális változások, illetve a kalcium szintben történő szignifikáns emelkedés a sípcsonti idegben már 12 órával az axotómiát követően tapasztalható volt, ami még karakterisztikusabbá vált 24 órás túlélési időt követően. Az intracelluláris kalcium szint szignifikáns emelkedése az ülőidegben

24 órával a műtétet követően jelent meg. A geometriai statisztikával származtatott kvantitatív eredményeinket egyszempontos varianciaanalízissel értékeltük ki. Kvalitatív elváltozásként apró invaginációkat, kaveolákat fedeztünk fel a sérült axont borító SS-ek plazmamembránjában. Az eredményeink bebizonyították, hogy nem csak a neuronok, de a SS-ek is mutatják a WD-ban megfigyelhető morfológiai változásokat.

Kutatócsoportunk távolabbi céljai közé tartozik a SS-ek kalcium homeosztázisában fellépő változások kezdeti időpontjának és térbeli lefutásának meghatározása, illetve a SS-ek plazmamembránjában megfigyelt kaveolák szerepének megismerése. A háttérben álló molekuláris mechanizmusok megismerése kapcsán új terápiás stratégiák kidolgozását is lehetővé teheti, amely így az alap kutatásból származó eredmények alkalmazott kutatásba történő translációját biztosítja.

Sánta Ádám (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Tetraciklin indukált expressziós kapcsolórendszer létrehozása génfunkció és genomstabilitás vizsgálatához

Bizonyos fehérjék túltermelése, vagy az azokat kódoló gén csendesítése negatív hatással van a sejtekre, amely akár letális is lehet. Ez különösen igaz azon fehérjék esetében, melyek a genom stabilitásának fenntartásában, esetleg a DNS sérüléseinek javításában vesznek részt. Munkánk során egy olyan expressziós kapcsolórendszer létrehozásán dolgozunk, mely tetraciklinnel ki-/bekapcsolható, így a túltermelésért vagy csendesítésért felelős konstrukt stabilan a sejt genomjába építhető a CRISPR-Cas9 rendszer segítségével anélkül, hogy a stabil vonal izolálása, illetve általában a vonal fenntartása során a vizsgálni kívánt gén expressziós szintbeli változása negatívan befolyásolhatná a sejt működését. Emellett célunk egy mutagenézis detekciós rendszer létrehozása is. A tetR gént stabilan tartalmazó sejtekbe a TetO promóteréről hajtott YFP génjét integráljuk, ezzel kettős stabil vonalat hozva létre, így mutagén ágensek tesztelésére nyílik lehetőségünk. Abban az esetben, ha a tetR-t érinti a mutáció, a gátlás alól felszabaduló YFP nyomon követésével ez láthatóvá válik. Az érintett sejtek tetR génjét és ezzel a mutagén ágens hatását újgenerációs szekvenálás segítségével mélyebben vizsgálhatjuk.

Spekhardt Dóra (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Az ALC1 szabályozza a PARP1 csapdázódását a DNS károsodások helyénél

A mai társadalomban a géneink meghibásodásából eredő daganatos megbetegedések már-már népbetegségnek számítanak. Tudományos körökben a genomstabilitás – azon sejt folyamatok, amelyek feladata a mutációk kialakulásának megakadályozása – sokoldalúan kutatott témakör. Tanulmányaim alapja a poli-ADP-riboziláció, mely a fehérjék poszt-transzlációs

módosításával számos sejtfunkciót befolyásol. A folyamatot poli-ADP-ribóz polimerázok (PARP) végzik.

A PARP-gátlók már a daganatterápiában is alkalmazott gyógyszerek. Hatásuk alapja a szintetikus letalitás: a PARP-gátlók a *BRCA*-mutáns daganatsejteket elpusztítják. Használatukkor a PARP1 molekulák a DNS-hez csapdázódnak.

Előadásom egy CRISPR technológiát alkalmazó szűrésre épül, melynek célja olyan új génmutációkat azonosítani, amelyek a *BRCA* mutációkhoz hasonlóan érzékenyek a PARP-gátlókra, így potenciális célpontok lehetnek a PARP-gátlóval való célzott kezelések kiterjesztésére. Az ALC1 az azonosított faktorok között az elsők között szerepelt. Az ALC1 fehérje, a PARP1 aktivációját követően részt vesz a DNS-károsodás következtében bekövetkező kromatin szerkezet megváltoztatásában. Célunk az ALC1 szerepének megismerése a PARP1 szabályozásában a DNS károsodások helyénél.

Az ALC1 mint kromatin „remodeling” faktor fontos szerepet tölt be a PARP1 szabályozásán keresztül a DNS-hibajavításban, genomintegritás megőrzése által akadályozva a tumoros folyamatok kialakulását.

Balogh Dóra (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Fázisszeparált riboszóma-naszcens-Sgs1 komplexek azonosítása élesztőben

A genetikai információ átadásának irányát Francis Crick munkássága foglalja össze. A centrális dogma évtizedek óta ismert, azonban a génextpresszió szabályozásával kapcsolatban napról-napra derülnek ki új résztvevők, valamint a meglévő szabályozók új funkciói. Így történt ez az asszemblizómákkal is, melyek biológiai jelentősége valószínűsíthetően egy fázisszeparáción alapuló molekuláris memória megléte (Györkei, 2019). Ezek a speciális fázisszeparált riboszóma-naszcens-fehérje komplexek szignifikánsan eltérnek a már meglévő biomolekuláris kondenzátumoktól. Bennük proteaszóma alegységek kotranszlációsán szerelődnek össze, innen ered az elnevezés is.

Bioinformatikai módszerek alkalmazásával az élesztőkben előforduló összes ismert fehérjekomplex alegységet rangsoroltuk az általunk vizsgált granulumképződés eddig ismert kritériumainak szempontjából további, esetlegesen granulumokban tárolódó fehérjék felderítése érdekében. A találatok nagy része genotoxikus stresszválaszban szerepet játszó fehérje, így vélhetően a fázisszeparált granulumok szerepet játszanak a stresszválasz kialakításában. A találatok közül az Sgs1 fehérjét választottuk ki további downstream analízisre.

Kutatásom jelentősége egyfajta fázisszeparáción alapuló, fehérjekomplexeket is magába foglaló molekuláris memória létezésének igazolása, amely jelentősen javítja a sejtek környezeti stresszre adott válaszában hatékonyságát, ugyanis nem szükséges a teljes génextpressziós kaszkád beindítására, csupán a transláció befejezése.

Rózsa Róbert (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Koffein

A kutatás témája a koffein meghatározása tetszőlegesen kiválasztott kávé- és teamintákban. A dolgozat kivonatosan tárgyalja a vegyület kémiai tulajdonságait, a kvalitatív és kvantitatív meghatározás módszereit, illetve az élettani hatását. A kutatás során a mintákból kivont koffeint az infravörös és NMR spektroszkópia módszereivel vizsgáltuk. Kiderült, hogy a kereskedelemben is kapható termékekben jelenlévő koffein igenis veszélyes lehet az egészségünkre és ajánlott óvatosan fogyasztani ezeket az élelénkítő szereket.

Tóth Ildikó (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Párolgás szén nanocső filmekről: a peremszög mérés analitikai lehetőségei

A szilárd/folyadék határfelületi jelenségek egyaránt fontosak a mindennapokban, az iparban és az alaptudományok területén is. Ide tartozik a nedvesítés és párolgás, mely nyomon követhető pl. peremszög mérés, tömegmérés vagy termográfia segítségével. A nanoanyagok felhasználásához elengedhetetlen a nedvesítési és párolgási tulajdonságaik ismerete. A legközismertebb 1D nanoanyag a szén nanocső (CNT), melynek hidrofilitása hangolható.

Jelen munkában a hidrofilitást a következőképp hangoljuk: 1) nem-funkcionalizált és funkcionalizált CNT (nfCNT, fCNT) fizikai keverékeiből szűrt minták (BP), 2) nfCNT BP adalékolása hidrofil 1D nanoanyagokkal: titanát, goethit, imogolit. A felhasznált 1D anyagokat TEM, zeta potenciál és DLS mérésekkel is jellemeztük. A víz és víz-etanol elegy cseppek párolgását peremszög mérésével követtük nyomon.

Az adott csepre mért induló peremszög (Θ_i), a csepp felületről történő elpárolgásának időtartama (t_s), a Θ párolgás során történő változása mind jellemző paraméter [pl. $\Theta_i \sim 70^\circ \rightarrow 40^\circ$, ahogy a BP összetétel $100\% \text{nfCNT} \rightarrow 100\% \text{fCNT}$]. A korábban bemutatott paraméterek elemzése (pl. korreláció) lehetővé teszi olyan analitikai jellegű információk meghatározását, mint pl. az nfCNT és fCNT aránya a BP-ben.

A kutatás a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj, az ÚNKP-19-4 és ÚNKP-20-5 támogatásával készült.

Tajti Viktor (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Ion-molekula reakciók mechanizmusainak tanulmányozása

Az etil-klorid és fluorid ion gázfázisú reakciójának tanulmányozása során a szubsztitúciós és az eliminációs termékcsatornához több mechanizmus feltérképezésére került sor. Az ehhez hasonló mechanizmusok kísérletileg nem mindig különíthetőek el egymástól, viszont jelentőségük nem elhanyagolható,

ugyanis eltérő gáttal rendelkezhetnek, amely meghatározza, hogy a reakció képes-e végbe menni. A nukleofil szubsztitúciós (S_N2) termék keletkezhet konformáció megtartással (retenció) vagy váltással (inverzió). Az retenciós S_N2 termékcsatorna két mechanizmusa is ismert: az előlről támadás és a 2015-ben publikált dupla inverziós mechanizmus. A retenció és az inverzió megkülönböztetésére egy egyszerű vektor műveleteken alapuló módszer került kidolgozásra. A két retenciós mechanizmus a trajektória utolsó átmeneti állapotának támadási szöge alapján megkülönböztethető.

Sipos Bence (Szegedi Tudományegyetem)

Dexametazon tartalmú bináris polimer micellák fejlesztése és vizsgálatai

A polimer micellák fő erénye a vízdoldékonyság növelésén keresztül a biohasznosíthatóság fokozása, amely alkalmassá teszi alternatív beviteli kapukon történő felhasználásra is. A dexametazon mint szteroid gyulladáscsökkentő kiemelt fontossággal bír a terápiában, azonban a nanotechnológiai fejlesztések révén fokozott hatás kiváltását érhetünk el.

Célom volt dexametazon tartalmú bináris polimer micellákat fejleszteni intranazális beviteli céllal, mely nanorendszer felhasználható a központi idegrendszer gyulladásos tüneteinek kezelésére.

3-szintes faktoriális kísérlettervezéssel optimalizáltuk a formulációt. Műszeres vizsgálataink a részecske karakterisztika felderítése miatt történtek. *In vitro* kioldás és permeabilitás vizsgálatainkat SNES közegben végeztük. PAMPA és RED vizsgálataink által felderítésre került az axonális körülmények között történő viselkedés. Fizikai stabilitás vizsgálatunkat folyékony közegben végeztük.

Összességében elmondható, hogy megfelelő részecskesajátságokkal rendelkeznek a stabil, kielégítő bezárási hatékonyságú termékeink és *in vitro* kinetikai tulajdonságai alapján alkalmas lehet intranazális adminisztrációra, ezáltal a központi idegrendszerbe történő bejutásra.

Az EFOP 3.6.3-VEKOP-16-2017-00009 és a GINOP-2.3.2-15-2016-00060 projektek szakmai támogatásával készült.

Bodó Regina (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Az ikerdeficit jelenségének vizsgálata az euróóóna déli államainak példáján keresztül

Az euróóóezet déli államainak (Görögország, Olaszország, Portugália és Spanyolország, röviden GIPS) válsága már a kitörésük során és azóta is sokat vitatott jelenség. Azért is érintette váratlanul a szakembereket ezen országok összeomlása, mert a válság előtt dinamikusan fejlődő országokként tartották őket számon, melyek stabil gazdasági mutatókkal rendelkeztek. A téma aktualitását az is indokolhatja, hogy egészen a mai napig nem sikerült egyöntetű véleményt

nyilvánítani a szakembereknek arról, hogy mi lett volna, illetve milyen intézkedések lennének a legjobbak ezeknek az államoknak. A kutatásom során arra is kitérek, hogy a válság önmagában nem okolható a gazdaságok összeomlásáért, a 2008–2009-es válság csupán felszínre hozta a gazdaságban mélyebben gyökerező problémákat, strukturális gyengeségeket. Jelen tanulmány fókuszában a GIPS országok adósságválsága áll a különböző ikerdeficit-elméletek tükrében. A kutatási kérdés az, hogy a válságig fennálló expanzív, majd az azt követő restriktív fiskális politika milyen mértékben befolyásolta az egyes országok külső egyensúlyainak alakulását. A 2000 és 2018 közötti vizsgált időszakot két részre, válság előtt és válság utáni szakaszra bontva elemzem a folyó fizetési mérleget, a költségvetési egyenleget, az államadósságot, illetve a magánszektor fogyasztását és megtakarításának alakulását. Empirikus elemzés keretében vektor-autoregresszív modell segítségével is vizsgálom az ikerdeficit-elméletet. Kutatásom során az országok nagy egyensúlytalanságainak okait kívánom feltárni, melynek eredményeként megpróbálok rávilágítani azokra a kritikus tényezőkre, melyek leginkább okolhatók ezen országok gazdasági összeomlásáért.

Mészáros Mercédesz (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Különböző gazdasági sokkok kötvénypiacokra gyakorolt hatásai - a 2008-as gazdasági válság és a koronavírus-járvány összevetése

Manapság a kötvénypiacok vizsgálata egyre hangsúlyosabbá válik, mivel a változatos gazdasági sokkok miatt a pénzügyi piacokon és a gazdaságpolitikai folyamatokban is jelentős átalakulások történtek. A monetáris politika mozgásteret már nem az irányadó kamatok függvényében változik, hanem egyre inkább a jegybanki mérlegek növekedése határozza meg - melynek kötvényhozamokon megjelenő mellékhatásai még nem teljesen feltérképezettek. Ezenkívül a mennyiségi lazítás politikája nem csak a vezető központi bankok kiváltsága, azonban, ha a kisebb központi bankok alkalmazzák ezeket a programokat, a hozamprémium emelkedése tapasztalható. Az eurózónán kívüli hat európai kis nyitott gazdaság (Csehország, Dánia, Magyarország, Lengyelország, Svájc, Svédország) együttes mintáját vizsgáltam negyedéves adatokon keresztül, 2007 és 2020 közötti intervallumon, Autoregressive Distributed Lag (ARDL) kointegrációs technika alkalmazásával, hogyan azonosítsam a közelmúltbeli gazdasági sokkoknak hozamprémiumokra kifejtett hatásait a nemkonvencionális monetáris politika, a makrogazdasági változók és a pénzügyi piacok tükrében.

A hazai önkormányzatok pénzügyi zavarai az adósságkonszolidáció és az önkormányzati rendszer reorganizációjának tükrében

Az önkormányzati alrendszer adósságkonszolidációja, valamint az önkormányzatok feladatköreinek és finanszírozásának átalakítása az egyik legjelentősebb hazai közpénzügyi eseménynek tekinthető. Az előadásban egy 230 hazai önkormányzatot magába foglaló mintán, logisztikus regresszió segítségével vizsgáljuk azt, hogy a 2005 és 2008 közötti pénzügyi adatok alapján kirajzolódna-e valamilyen különbségek az adósságkonszolidációban részesülő, valamint az abból kimaradó önkormányzatok között. Emellett a kutatás tárgya annak elemzése is, hogy az önkormányzati rendszer feladat- és forrásallokációjának megváltoztatása változtat-e ezeken a különbségeken. Eredményeink alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy a válságot megelőző időszakban a saját bevételek terén, illetve ennek köszönhetően a teljes működési egyenlegben is jelentős különbség figyelhető meg az adósságkonszolidációban részt vevő és abból kimaradó önkormányzatok között, azonban az adósságkonszolidáció után kialakuló szabályozás csökkentette az önkormányzatok közötti különbséget. A minta egészére vonatkozóan a pénzügyi paraméterek pozitív irányba való elmozdulása figyelhető meg.

Rodic Ádám (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Árfolyampolitikai összehasonlítás Magyarország és Lengyelország példáján keresztül a 2008-as válságot követően

A devizaárfolyamokat számos direkt és indirekt tényező befolyásolhatja, mely összefüggések vizsgálata napjainkban is fontos kutatási terület. Különösen indokolt ez a relatíve kisebb, nyitott országok esetén, ugyanis a külfölddel való szoros kapcsolatok nyomán gazdaságuk fokozottan árfolyamérzékeny, és egyes külső, illetve belső sokkok jóval kedvezőtlenebbül érinthetik őket, mint a vezető államokat. A legutóbbi világméretű megrázkódtatást és a monetáris politika oldalát tekintve, 2008-at követően jelentős átalakulások történtek a központi bank működésében, melyek széleskörű hatásait érdemes figyelembe venni. Bár sok tanulmány született ezen intézkedések tapasztalatairól, de vannak még kevésbé kutatott régiók, mint például a Visegrádi-országok szűkebb mintája. Esetükben is erős függőség tapasztalható az ekkortól bevezetett nemkonvencionális eszközök felé, melyek további alkalmazását a jelenleg kibontakozó gazdasági visszaesés is indokolja. Ugyanakkor fontos elemezni ennek árfolyamokon lecsapódó hatásait, amit alátámaszt a devizapiaci volatilitás általános emelkedése, illetve a régiós valuták együttmozgása és gyengülési hullámaik.

Kutatásom célja, hogy részleteiben vizsgáljam ezen belül Magyarország és Lengyelország monetáris gyakorlatának árfolyamokat érintő hatásait. Vizsgálatom során arra keresem a választ, hogy mely tényezők gyakorolták a

legerősebb hatást a magyar forint és a lengyel zloty árfolyamának alakulására. Elemzéseim során az általános monetáris politikai elméletekből indulok ki, majd ezek segítségével értelmezem a kapott eredményeim.

Szántó Tünde Katalin (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Logisztikus regresszió alapuló csődelőrejelzési modellek alkalmazhatósága magyarországi építőipari vállalkozások körében

Az utóbbi évtizedekben egyre inkább előtérbe került a vállalati csődelőrejelzés fontossága. A japán és skandináv bankrendszerekben a 2000-es évek elején bekövetkező bankkrízisek oka ugyanis a hitelezett vállalkozások esetében bekövetkezett csőd volt. Jelenleg a koronavírus-válság következményeként az egész világgazdaságot egy bizonytalan állapot jellemzi, emiatt még fontosabb a vállalatok hatékony csődelőrejelzése.

Jelen előadás fókuszában a hitelezői scorecardok 95%-ának elkészítésekor is alkalmazott logisztikus regresszió módszere áll. A kutatás fő célja egy olyan logisztikus regresszió alapuló modell elkészítése, amely sikeresen alkalmazható magyarországi építőipari vállalkozások csődelőrejelzésére. További célkitűzés annak meghatározása, hogy a kiugró adatokra rendkívül érzékeny módszer alkalmazásakor a kiugró értékek kezelése mennyire javítja a modellek besorolási pontosságát, valamint hogy a kiugró értékek kezelésének mely módszere eredményezi a legmagasabb besorolási pontosságot. A kutatás arra a kérdésre is keresi a választ, hogy egy olyan minta esetében, amely nem egyenlő arányban tartalmaz fizetőképes és fizetéképtelen vállalkozásokat, milyen szempontok alapján kell meghatározni a modellek cut-off értékét.

Lakatos Máté (Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Széchenyi István Szakkollégium)

A közösségi kertek környezetértékelési lehetőségei

Prezentációm során a közösségi kertek környezetértékelésének lehetséges módszertanait, valamint a közösségi kertek társadalmi és gazdasági hatásait mutatom be. A prezentációban foglalt kutatási kérdések, a kertek társadalmi és gazdasági hatásai, valamint a környezetértékelési módszerek alkalmazhatóságához kapcsolódnak. A módszertan szakirodalmi áttekintésen és esettanulmányok feldolgozásán alapul, valamint a környezetértékelési módszerek áttekintése kapcsán egy saját kutatási terv is megfogalmazásra kerül. Közösségi kertek jellemzően nehéz makrogazdasági trendek közepette vagy a halmozottan hátrányos helyzetű társadalmi rétegekkel kapcsolatos problémák megoldásaként jelenik a közpolitikai döntéshozatal látóterében. Azonban a közösségi kertekről szóló elméleti kutatások és szakpolitikai anyagok problémája, hogy többnyire nem igazolják empirikus módszertannal a kerteknek tulajdonított hasznokat, míg az esettanulmányok pusztán egy-egy részterületre vonatkozó

értékelést hajtanak végre a kertek kapcsán. A szakirodalomból a környezetértékelési eljárások szinte teljesen hiányoznak. A prezentáció célja, hogy az elmélet és gyakorlat között húzódó hiányosságokat feltárja, valamint a környezetértékelési esettanulmány kidolgozásával a fizetési hajlandóság kapcsán az egyének preferenciáit is megállapítsa a kertekkel kapcsolatosan.

Juhász Máté Tibor (Budapesti Gazdasági Egyetem)

A klímaváltozás gazdasága, avagy mennyire kivitelezhető a párizsi klímaegyezmény

Növekvő átlaghőmérséklet, óceánok elsavasodása, növekvő szén-dioxid-kibocsátás. Számos környezeti katasztrófa és még megannyi beláthatatlan következmény, mindez az ember okozta klímaváltozás következtében.

A klímaváltozás kérdésének vizsgálatakor, azonban kizárólag csak absztrakt módon közelítjük meg a problémát, és sosem esik szó a dolgok gazdasági oldaláról. Ezen ok miatt előadásomban a klímaváltozás gazdasági vonatkozásairól és a Párizsi éghajlatvédelmi egyezmény megvalósításáról szeretnék beszélni. Az előadás során szeretnék szót ejteni a jelenlegi erőfeszítéseinkről, az energiafelhasználásunkról és a megújuló energiákat övező problémákról is.

Az előadás elkészítéséhez szekunder kutatási módszereket használtam. Számos nemzetközi szakvélemény írásait és adatait elemeztem. Ilyen szakvélemény volt például a British Petrol, az ENSZ INCC, de említhetném Bjorn Lomborg írásait is.

Az előadásom remélhetően segít abban, hogy egy új nézőpontból közelítsük meg a klímaváltozást és az azzal járó nehézségeket.

Balogh Szabolcs Sándor (Budapesti Gazdasági Egyetem Káldor Miklós Szakkollégium)

A Brexit okainak vizsgálata Rodrik trilemmáján keresztül

2016. június 23-án az Egyesült Királyság népszavazás útján az Európai Unióból való kilépést választotta. Számos kutatás vont párhuzamot a világszintű globalizáció mélyülése és bizonyos társadalmi csoportok anyagi helyzetének, biztonságának romlása és áttételesen az integrációellenes populista mozgalmak sikere között. A Brexit okai több rétegűek és mélyre nyúlnak vissza. Dolgozatomban a problémát Dani Rodrik harvardi professzor elmélete alapján vizsgálom. Az elmélet szerint a demokrácia, a nemzeti függetlenség és a mély globalizáció hármasa közül csak kettő teljesülhet. Kutatásom célja Rodrik trilemmáján keresztül a Brexitet megelőző többretű folyamatok, hatások vizsgálata. Arra a kérdésre keresem a választ, hogy a kilépéssel választ adhat-e az Egyesült Királyság a változó gazdasági körülmények által indukált társadalmi feszültségeire?

Dolgozatom elkészítéséhez szekunder módszereket használtam. Feldolgoztam a témához kapcsolódó fontosabb nemzetközi szakirodalmakat (Branko Milanovic: Capitalism, Alone, Dani Rodrik: The Globalization Paradox, Gary Marks Liesbet Hooghe: Calculation, Community and Cues), statisztikai adatokat gyűjtöttem, és elemeztem az OECD, a National Statistics, a WTO forrásaiból.

Dolgozatom várhatóan bebizonyítja, hogy a Brexit a felszín alatt már évtizedek óta érlelődött. Az idáig vezető folyamat közvetlenül illeszkedik Rodrik trilemmájába, és bár ez egy jelentős lépés, az alaphelyzetben ez nem segít. Az európai integráció ugyan része a mélyülő globalizációnak, de nem annak oka és forrása, és egy az EU-n kívüli Egyesült Királyság még jobban kiszolgáltatott lehet a világgazdaság hatásainak.

Lovas Áron Levente (Budapesti Gazdasági Egyetem Káldor Miklós Szakkollégium)

Gazdasági fejlődés és újjáépítés fegyveres konfliktus után: Szudán

A Világbank szerint 2030-ra az extrém szegény emberek kétharmada élhet törékeny, konfliktus vagy erőszak sújtotta környezetben. A fegyveres konfliktusok gazdaságra gyakorolt negatív hatásai a békekötés utáni évtizedekig eltartanak. Szudán függetlenség utáni történelmét állandó fegyveres konfliktusok jellemezték. Két polgárháborút átvészelt az ország, és számos kisebb helyi konfliktusra is sor került.

Előadásomban Szudán példáján keresztül bemutatom, hogyan tud egy háborút átélt, posztkonfliktusos országban a gazdasági szféra hozzájárulni a békéhez, újjáépítéshez. Ehhez két kutatási kérdést tettem fel. Először, hogy hol tart jelenleg a szudáni gazdaság, mely tényezők befolyásolják a gazdasági növekedést és fejlődést, a 2011-es kettéválás óta? Illetve, ezek a gazdasági folyamatok milyen hatással vannak a békére, hogyan hat a gazdasági fejlődés a konfliktustényezők csökkentésére, milyen gazdasági intézkedések tudják a békét elősegíteni?

Szekunder forrásként nemzetközi és magyar szakirodalmat dolgoztam fel. Itthon kevesen foglalkoztak Szudánnal, a legtöbben Dél-Szudánra, vagy Darfúrra fókuszáltak. A gyenge államokról, háború utáni újjáépítésről több magyar szakirodalom van, így segítségemre voltak Marton Péter és Halász Iván művei. Azonban sok külföldi forrásra támaszkodom, például Paul Collier kutatásaira. Primer kutatásként statisztikai adatokat is gyűjtöttem és elemeztem, többek közt a Világbanktól és a Szudáni Központi Banktól. Kutatásom eredménye, hogy a gazdaságpolitika kulcstényező a béke fenntartásában, de hatása csak hosszabb távon jelentkezik. A gazdasági fejlődéshez szükséges a modernizáció, az infrastruktúra javítása, az infláció visszaszorítása, a humán tőke fejlesztése.

A bannervakság vizsgálata egy tervezett kisvállalkozás szempontjából

A fogyasztókat ért külső ingerek jelentős részét teszik ki a reklámok és hirdetések, így vizsgálatom alapjául a fogyasztói társadalom tagjainak - ezen ingerekre adott - válaszreakciója szolgál. A fogyasztókban kialakult reklámvakság speciális esetét, a bannervakságot emelem ki jelen tanulmányban. A kutatásom célja az egyetemista fogyasztók banner-észlelését leginkább felkeltő bannertípus megtalálása alaki és tartalmi szempontból egy édesipari kisvállalkozás esetében. A dolgozatom címében szereplő bannervakság-jelenség negatív hatásainak csökkentéséhez járul hozzá a kutatási kérdésem megválaszolása, hiszen egy megfelelő bannerhirdetés használatával csökkenthető a bannervakság, így növelhető a bannerészlelési arány.

A primer kutatásom során egy fiktív cukrászda szempontjából figyelem a bannervakság hatásait. A kutatás módszertana három részből épült fel: egy kérdőívből, egy szemkamerás vizsgálatból és egy mélyinterjú jellegű beszélgetésből. A kutatásomat kvalitatív jelleggel folytattam le, így a kis elemszám és a nehezen számszerűsíthető adatok miatt statisztikai elemzésekre nem került sor.

A munkám eredményeként kapott információk alapján a cukrászipari kisvállalkozások online hirdetési formájának elsősorban beágyazott bannertípust javaslak. Ezen hirdetés háttérszíne a citromsárga mélyebb árnyalatait jelenítse meg, és tartalmi szempontból a banner 2/3-át egy árusított termék foglalja el, a fennmaradó 1/3 részen pedig érdemes feltüntetni a sütemény árát, illetve a cukrászda címét.

Piros Anna Sára (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A gyermekvállalás és a nemi szerepek hatása a copreneurshipekben

Kutatásom célja annak felderítése, hogy a gyermekvállalás hogyan hat a copreneurshipekre, azaz a közösen vállalkozó élettársakra/házastársakra, mind a vállalkozás, mind a háztartás szempontjából; mik a jellemző szerepek egy ilyen pár életében a munkában és a magánéletben, ezek a szerepek hogyan hatnak a munkamegosztásra és a vállalkozás működésére, valamint a család bővülése és az azzal járó új feladatok, felelősségek milyen változásokat idéznek elő.

Az eltérő kultúráktól függetlenül az együtt vállalkozó pároknál a nemi szerepek jellemzően a tradicionális mintát követik: a nő a háztartásért, a gyermek- és idősgondozásért felel, míg a férfi a munkában tölt be irányító szerepet. Összehasonlító kutatások bizonyítják, hogy ez a tradicionális modell szignifikánsan kisebb mértékben jellemző azokra a házaspárokra/élettársakra, akiknek a karrierje nem fonódik össze (dual-career couples), tehát a copreneurshipek a modernizáció ellenére megőrzik a hagyományos nemi szerepeket.

Sinkó Balázs (Szegedi Tudományegyetem)

A nyereményjátékok hatása a fogyasztói lojalitásra az FMCG termékek piacán

Kutatásom során egy tudományosan viszonylag ritkán vizsgált aspektusban tanulmányoztam a fogyasztói lojalitást. Az volt a célom, hogy feltárjam, hogyan hatnak a nyereményjátékok, valamint, az összehasonlíthatóság érdekében, támpontként az árengedmények a fogyasztási lojalitásra. Ezeket komplex megközelítés szerint vizsgáltam.

A kutatási kérdésem: hogyan hatnak a nyereményjátékok a fogyasztói lojalitásra a kényelmi termékek piacán? Primer kutatásként egy kvantitatív módszer, az online kérdőíves megkérdezés segítségével vizsgáltam a szakirodalom és az empiria által felállított hipotéziseimet. Ezek alapján a nyereményjátékok pozitívan hatnak a fogyasztói lojalitásra, ugyanakkor más módon, mint az árengedmények. Míg ez utóbbiak erősebben hatnak külön-külön a lojalitás kritériumokra, addig a nyereményjátékok pozitív hatása leginkább a fogyasztói lojalitást komplex egészként vizsgálva értelmezhető. Ezek szerint a fogyasztók nagyobb valószínűséggel vásárolnak meg egy terméket az árengedmények miatt, viszont kevesebbeknél alakul ki lojalitás. Ezzel szemben kevesebben döntenek nyereményjátékok hatására a vásárlás mellett, de körükben sokkal valószínűbb, hogy kialakul a lojalitás, tehát teljesülni fog mindhárom lojalitási kritérium. Azok körében, akik gyakrabban vesznek részt bolti, vásárláshoz kötött nyereményjátékokban, erősebb a pozitív hatás mind a lojalitás kritériumokra, mind a fogyasztói lojalitás egészére nézve, mint azok körében, akik ennél ritkábban teszik ezt.

Mohácsi Gábor (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A fogyasztók magatartása az új pénzügyi termékekkel kapcsolatban – Magyar Állampapír Plusz

Annak ellenére, hogy az elmúlt évtizedben jelentős változásokat tapasztalhattunk a tőkepiacokon, meglepő fordulatoknak is szemtanúi lehettünk a korábbi tendenciákkal összehasonlítva. Erre egy hazánkban jelentős példa volt a Magyar Állampapír Plusz értékpapír megjelenése. Szakdolgozati kutatásom célkitűzése volt annak vizsgálata, hogy a Magyar Állampapír Plusz bevezetése hogyan hatott a lakossági állampapírok vásárlásával kapcsolatos fogyasztói magatartásra.

Empirikus kutatásom célja volt, hogy meghatározzam, hogy a többi értékpapírra, milyen befolyással van a MÁP Plusz megjelenése, és ez mivel magyarázható. Egy összehasonlítással szeretném vizualizálni, hogy egy szintén nagyon kedvező feltételeket kínáló állampapír, a Prémium Magyar Állampapír, és a MÁP Plusz között milyen különbségek vannak.

A konferencia keretein belül szeretném bemutatni szakdolgozati kutatásom eredményeit, és ismertetni az érdekességeit.

Krett Attila (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

K+F eredmények üzleti hasznosításának lehetőségei, Különös tekintettel a magyar egyetemekre

Napjainkban mind vállalatok, mind az országok versenyképességének fenntartása szempontjából egyre meghatározóbbá válik az új ismeretek, tudás megszerzése. Ezen új ismeretek előidézésére kínálkozó módszer a kutatásfejlesztési tevékenység, ami révén azon dolgoznak, hogy minél hatékonyabb módszereket, eljárásokat, dolgozzanak ki, áttörést jelentő találmányokkal, innovációkkal reformálják meg világunkat. Mivel a kutatási eredmények és hasznosításuk a gazdaságfejlesztés alapköveivé váltak, az egyetemek is egyre inkább előtérbe kerültek. A hagyományos oktatási és kutatási feladatok ellátása mellett megjelent az igény, hogy ezek piacosítását is végezzék el ezzel is hozzájárulva a környezetük felzárkóztatásához. Másrészt a keletkező bevételből plusz forrásra tehetnek szert a további kutatásokhoz. Ez az úgy nevezett harmadik missziós szerep, jelentős kihívást támasztott az egyetemek felé. Kutatásom során arra kerestem a választ, hogy a hazai egyetemeken milyen lépések mentén és mennyire hatékonyan valósul meg a kutatási eredmények hasznosítása. Ennek érdekében a hazai egyetemek technológiatranszfer irodáinak (TTI) igazgatóival készítettem mélyinterjúkat. Ezek segítségével próbáltam egy átfogó képet kialakítani a magyar egyetemek kutatási eredményeinek hasznosítási gyakorlatáról, s annak korlátairól.

Hegedüs Hanga (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium), Koltai Blanka (Szegei Tudományegyetem)

Értelmileg akadályozott gyermekeket nevelő családok pénzügyi támogatása Magyarországon

Az értelmileg akadályozott gyermekeket nevelő családokat is megilleti a családtámogatás.

Az első hipotézisünk, hogy Magyarországon az egyablakos ügyintézés nem valósul meg. Második hipotézisünk, hogy a támogatások igénylésekor, nem valósul meg a passport rendszer. Harmadik hipotézisünk, hogy a támogatások igénylésének rendje, az igénylés során alkalmazni szükséges dokumentációk rendszere bonyolult, nehezen követhető.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma által kiadott fogyatékosokhoz és egészségkárosodáshoz kötődő ellátásokról és szolgáltatásokról szóló 2020-as tájékoztató dokumentumelemzését végeztük el a hipotéziseink alátámasztásához vagy cáfolásához.

Habár felfedeztünk törekvést az egyablakos ügyintézés és a passport rendszer megvalósítására, ugyanakkor mindez még nem valósul meg teljeskörűen. A támogatások igénylése, illetve a megfelelő dokumentációk beszerzése rendkívül

bonyolult. Szükségét látjuk egy egyszerűbben értelmezhető tájékoztató elkészítésének.

Rappay Bence Zsolt (Budapesti Gazdasági Egyetem Káldor Miklós Szakkollégium)

Céltott hirdetések a tömegközlekedésben

A digitális marketing megjelenésével és elterjedésével, valamint a digitalizáció fellendülésével még több aspektusból elemezhető a marketing szerepe a mindennapi életben. Az új módon megszerzett adatok birtokában különböző problémák megoldása is lehetséges.

Kutatásom célja körüljárni azt, hogy milyen marketing eszközökkel optimalizálható és javítható Szekszárd város tömegközlekedési szolgáltatása, kiemelt figyelmet fordítva a céltott reklámok és a technológia alkalmazására. Szekunder kutatásom részeként több hazai és nemzetközi szakirodalmat vizsgáltam és foglaltam össze. Munkám folyamán azt vizsgálom, hogy a szolgáltatást igénybe vevők milyen véleménnyel vannak az új technológiák későbbi lehetséges bevezetéséről. Így, elsőként szűkebb körben kutatva, primer kutatásként, arra a kérdésre keresem a választ, hogy hogyan viszonyulnak egy kiválasztott közoktatási intézmény diákjai és munkavállalói a céltott reklámokért kapható kedvezményes szolgáltatásokhoz, különösképpen a helyi közlekedési szolgáltatáshoz. Ezt kvantitatív kutatással elemzem, kérdőíves felmérés módszerével.

A legtöbb nemzetközi irodalom állítja, hogy a tömegközlekedési ágazatban, a valós idejű adatok és a céltott hirdetések területe kevésbé vizsgált, azonban kiváló lehetőségeket rejt a vállalatoknak. Ázsiai és európai példákon keresztül bemutatathatók a követendő megoldások, azonban figyelembe kell venni az országok (így köztük Magyarország) kulturális és gazdasági viszonyait. Ebben segítenek első primer kutatási adataim, amelyeket vizsgálva egy általános, a diákságra (azaz a következő aktív kereső és ingázó lakosokra) jellemző kijelentés tehető, amely a további kutatási szakaszokban adatként szolgálhat.

AZ INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTERIUM ÚNKP-20-1-BGE-9 KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.

Varga Dóra (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A digitális szolgáltatások adóztatásának egyes aspektusai az Európai Unió Bíróságának esetjogában

Tudományos kutatómunkám tárgya a digitális szolgáltatásokat nyújtó vállalkozások adóztatásával kapcsolatos agresszív adótervezés eredményeként fellépő problémák vizsgálata. Magyarország a digitális gazdaság adóztatására tett erőfeszítéseit tükrözi a reklámadóval kapcsolatban kialakított nemzeti szabályozás, amely lehetőséget nyújt arra, hogy a magyar adópolitika megoldásainak tükrében elemezzem témámat. A kutatás fő célkitűzése a digitális szolgáltatásokkal kapcsolatos uniós és tagállami megközelítések vizsgálata. Ezzel összefüggésben azt vizsgálnám, hogy a digitális gazdaságban működő vállalkozások által nyújtott digitális szolgáltatások a hatályos nemzeti és uniós jogi szabályozás keretei között hogyan adóztathatók, milyen lehetséges eszközök állnak rendelkezésre és a jelenleg létező jogtechnikai megoldások alkalmasak-e a digitális gazdaság által támasztott kihívások kezelésére. A téma aktualitását adja a digitális gazdaság növekedésének üteme, valamint a gazdaság e szegmenséhez kapcsolódó agresszív adótervezésnek köszönhető adóelkerülő magatartások terjedése. A gazdasági életben a digitális szolgáltatások nyújtásával kapcsolatos adózási kérdések ugyanis kétségesse teszik az adózás igazságosságával és a közteherviselés elvének érvényesülésével napjainkig elért eredmények fenntarthatóságát.

Sivák Veronika (Nemzeti Közszolgálati Egyetem Magyary Zoltán Szakkollégium)

Fogyasztóvédelmen innen és túl – Gondolatok a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok világából

Az Európai Unió 2005-ben fogadta el a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló irányelvet, melyet hazánk 2008-ban implementált. A szabályozás célja, hogy egységesítse a fogyasztóvédelmi jogot az Unió területén, és ezáltal magasabb fokú jogbiztonságot teremtsen, és a fogyasztóvédelem magas szintjét valósítsa meg. Az előadás ezen irányelv bizonyos pontjaira fókuszál, és ragad ki egy-egy gondolatot a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok világából.

Az előadás összeveti a tisztességtelenség-tisztesség fogalmaknak a különböző jogterületeken meglévő erkölcsi-jogi megközelítését, bemutatva ezek szerepét a közjog, a magánjog és a fogyasztóvédelem területén. Ezután bemutatja az irányelv megalkotásának szükségességét, majd az irányelv felépítését követve részletezi az egyes szabályozási szinteket, ezeknek egymáshoz való kapcsolatát. Az előadás középpontjában az áll, hogy az elmúlt több mint egy évtizedben az irányelv a benne foglalt rendelkezések érvényesülésének milyen mértékben tudott eleget tenni. Ezen kérdés feltárása a vonatkozó hazai és uniós joggyakorlatokon keresztül kerül sor, valamint az elsődleges kutatási

eszközeként szolgáló kérdőív segítségével, mely a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok mindennapokban való megjelenését mérte fel. Az előadás a de lege lata és de lege ferenda gondolatok mentén összegzi a kutatás során feltárt eredményeket, és mutatja be a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok lehetséges szabályozási irányaira vonatkozó javaslatokat.

Sárdi Adrienn (Nemzeti Közszolgálati Egyetem Magyary Zoltán Szakkollégium)

Az állattartók magánjogi felelőssége

Előadásom célja annak áttekintése, hogy az állattartók polgári jogi felelőssége megáll-e a kártérítési felelősségnél, vagy esetleg más polgári jogi jogsértések is kapcsolatba hozhatók az állattartással.

Hipotézisem, hogy a kártérítési felelősségen túl is lehet az állattartóknak polgári jogi felelőssége, ugyanis az állatok által okozott károk nemcsak deliktumként, szerződésen kívül merülnek fel, hanem jócskán akadnak a szerződések körében is károkozások.

Az előadás egyrészt az állatok által okozott károk körét kívánja feltérképezni, illetve az így okozott károkért való felelősséget kívánja vizsgálni. Véleményem szerint vizsgálni szükséges, hogy a régi Ptk.-hoz képest az új Ptk. jelentett-e szabályozásbeli változást, továbbá azt, hogy születtek-e már az új Ptk. hatálya alatt jogesetek e körben.

Előadásomban bemutatom a régi Ptk. hatálya alatt született és publikált bírósági döntvényeket, megvizsgálva azok vitatott, illetve bírói jogértelmezést igénylő kérdéseit. Az előadás során választ kapunk arra, hogy vajon a korábbi Ptk. hatálya alatt találkozhattunk-e olyan jogkérdésekkel, amelyek a szabályozás hiányossága, pontatlansága miatt bírói kiigazítást igényeltek, ha igen, az új Ptk. vajon pótolta-e ezen hiányosságokat, vagy továbbra is a bírói gyakorlat érvényesül ezek tekintetében.

Gera Anna (ELTE Bibó István Szakkollégium)

Természetkárosítás a büntetőjogban

A természeti környezet védelmének jogi alapjait az Alaptörvény fekteti le, amikor rögzíti, hogy „A természeti erőforrások (...) a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.” Ezen általános célkitűzés megvalósítása érdekében az egyes jogterületek között széles körű együttműködésre van szükség, így kiemelt szerep jut a büntetőjognak is, amely ultima ratio jellegéből fakadóan biztosítja a jogszabályi kötelezettségek teljesítésének végső fórumát.

Azt a tényt, hogy a hazai jogalkotó is egyre nagyobb figyelmet szentel a környezet büntetőjogi védelmének, jól szemlélteti, hogy a 2013-ban hatályba lépő új büntető törvénykönyv külön fejezetet szentel a környezet és a természet ellen

elkövetett bűncselekmények szabályozásának. E fejezetben szerepel a természetkárosítás bűncselekménye, amely egyrészt a védett egyedekben való károkozásnak, illetve a velük való kereskedelemnek, másrészt a védett természeti területeken, élőhelyekben és életközösségekben való károkozásnak egyes eseteit kriminalizálja. Előadásomban az e bűncselekmény mögött meghúzódó természetvédelmi szabályokat, illetve a bűncselekménnyel kapcsolatos bírói gyakorlatot mutatom be, és a példáján keresztül szemléltetem, hogy hogyan tükrözi a hazai szabályozás a környezetvédelem jogelméletében megjelenő ököcentrikus (a természet önmagában való értékére fókuszáló) és az antropocentrikus (a természetet az embernek való értékeért védő) szemlélet kettősségét.

Ferencz Nándor (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Traianus külpolitikája

Traianus császár (Kr. u. 98–117) ismereteink alapján a Római Birodalom utolsó nagy hódító uralkodójaként jelenik meg, aki hosszútávra kiterjesztette államát. Kárpát-medencei és közel-keleti tartós (*Dacia, Arabia Petraea*) és ideiglenes (*Armenia, Assyria, Mesopotamia*) területszerzései kétségkívül alátámasztják ezt, és külpolitikája lényegében aktív offenzívaként írható le, ugyanakkor alaposabb vizsgálattal kimutatható, hogy nem egyöntetűen csak a hódítás tipikus eszközeit alkalmazta, hanem megjelennek benne defenzív elemek is. Az előadás ennek fényében Traianus külpolitikájának eseményei mellett az ideológiai hátteret, a terjeszkedés hatásait és a propagandában való megjelenését vizsgálja, építve a kor írásos emlékeire – mint például Plinius Minor levelezése az uralkodóval és a császárt dicsőítő beszéde –, illetve utalást téve a tárgyi emlékekre is (numizmatikai források, épületek, szobrok).

Gulyás Márta (Szegedi Tudományegyetem)

Adalékok Károly Róbert erdélyi útjaihoz

Az előadás a király erdélyi tartózkodásait kívánja több szempontból vizsgálni. Károly Róbert erdélyi útjainak az elemzése hozzájárul ahhoz, hogy képet kapjunk a király és a tartomány kapcsolatáról, illetve segít megérteni, hogy milyen fontosságot tulajdonított az uralkodó az erdőntúli területeknek: mennyire tekintette ezeket támasznak uralkodása szempontjából, avagy sem. A munkámban két nagyobb korszakot vizsgálok meg a király útjaival kapcsolatban. Elsőként áttekintem Károly Róbert és Erdély viszonyát a tartományúri hatalom felszámolásáig; ebben a király korábbi erdélyi tartózkodásairól és annak fontosságáról szólnék. A továbbiakban pedig a királyi hatalom megszilárdítását követően tekintem át az uralkodó és a tartomány viszonyát az ekkori útjain keresztül. Végezetül szót ejtek azokról a lehetséges okokról, amelyek miatt a király 1330 után már nem utazott a tartományba.

Sztán Iván (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A történeti földrajz és a drávántúli területek

Előadásom a nyolc Trianon előtti horvát-szlavónországi vármegye (Bélavár-Kőrös, Lika-Korbava, Modrus-Fiume, Pozsega, Szerém, Varasd, Verőce és Zágráb) magyar helységneveivel foglalkozik. A középkorban ezeken a területeken még gyakran előfordultak magyar településnevek. Ezekből viszonylag kevés maradt meg használatban az újkorban és ebből fakadóan a jelenkorban is. A magyar helységneveket a történeti földrajz segítségével szeretném rekonstruálni.

A történeti földrajzot (Kristó Gyula nyomán) két nagy csoportra lehet felosztani. Az elsőben a 19. században íródott társadalomföldrajzi és leíró statisztikai kiadványok szerepelnek, amelyek megjelenésük idején az akkor fennálló állapotokat rögzítették. Azóta számos történelmi folyamat okozta közigazgatási változásoknak köszönhetően tartalmilag már történeti földrajzi jellegű munkákká váltak. Ezek Bél Mátyás, Lipszky János, Magda Pál, Nagy Lajos, Dóczy József, Fényes Elek, Friebeisz István és Vinko Sabljar munkái. A második csoportba azok a művek tartoznak, amelyek célja középkori oklevelek és koraujkori térképek segítségével rekonstruálni az ország régi településhálózatát és a lakotthelységek egykori neveit. Ezen munkák a dualizmus korától az első világháborúig terjedő időszakban születtek (Botka Tivadar, Pesty Frigyes, Ortway Tivadar, Csánki Dezső és Josip Bösendorfer tollából), emellett a második világháború utáni időszakban (Josip Buturac, Karl Nehring, Georg Heller, Györffy György és Engel Pál munkái).

Martus Nikoletta (Szegedi Tudományegyetem)

Vizek, közlekedés: transitus-ok és vadum-ok a 14. század első felében Magyarországon

Előadásomban a Magyar Királyság 1301 és 1342 között működő lokális jelentőségű vízi átkelőhelyeit mutatom be. A gázlókat és a réveket az oklevelekben előforduló latin terminológia alapján tárgyalom. Ennek elsősorban az átkelőkre használt latin kifejezések fordítása során felmerülő értelmezési nehézségek az okai.

A források *transitus*, *vadum*, *rew* és *portus* szóhasználatát abból a megfontolásból kezdtem el vizsgálni, hogy megtaláljam a kifejezések alkalmazása mögötti logikát. Az egyes latin fogalmak összehasonlító vizsgálata során világossá vált, hogy a középkori okleveles szóhasználat nem tartalmazott kimutatható szabályszerűséget a vízi átkelőkre alkalmazott kifejezésekre.

A kutatás újdonságát jelentette, hogy az átkelők funkciójának és pontos helyének megállapításához, illetve a vízfolyások méretének vizsgálatához térképi forrásokat is bevontam. Bár egységes fogalmi rendszert nem lehetett alkotni a vízi átkelők neveinek értelmezésére, az eseti vizsgálatok hozzásegítettek ahhoz,

hogy pontosabb képünk legyen a 14. század eleji Magyar Királyság vízi közlekedési viszonyairól.

A kutatás során megállapítást nyert, hogy a lokális *vadum*-ok és *transitus*-ok stratégiai vagy közlekedési szempontból kiemelkedő szereppel bírtak. Ugyanis a vízfolyások által elválasztott települések megközelítése, és a közöttük lévő kereskedelmi, gazdasági kapcsolatok lebonyolítása nemcsak az országos vagy regionális jelentőségű réveket és *portus*-okat tette fontossá, hanem a helyi átkelőhelyeket is.

Csifó Tamás (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Szilágyi Erzsébet és a Kállóiak

Horogszegi Szilágyi Erzsébet birtokigazgatási tevékenységét eddig csak részben tárta fel a hazai történetírás. A témában C. Tóth Norbert végezte a legfrissebb kutatásokat, melyek elsősorban az asszony uradalmainak felépítését, személyzeti állományát, a birtokviszonyokban beálló változásokat, valamint az ezekről beszámoló forrásokat és azok keletkezési helyeit, utóbbin keresztül pedig Erzsébet birtokjárásának útvonalát érintették. Mindezek mellett azonban érdemes foglalkozni azokkal a kérdésekkel is, hogy az úrnő uradalmaiban hogyan zajlott a mindennapi élet, és hogy maga Erzsébet hogyan igazgatta birtokait. Erről a témakörrel azonban a mai napig nem készült részletes tanulmány. Ezért előadásomban Szilágyi Erzsébet birtokigazgatási tevékenységébe szeretnék betekintést nyújtani. Mivel az asszony birtokügyei számos más földesurat (és azok családjait) érintettek, a témát ezen kapcsolatokon keresztül szeretném megközelíteni. Közülük a Szabolcs vármegyei Kállói-családdal való viszonyát választottam. Bemutatómban röviden ismertetem a família történetét és az Erzsébettel való kapcsolatba kerülését, majd bemutatom a közöttük lezajlott uradalmi eseményeket és peres ügyeket. Elemzésemben kitérek az asszonynak az ügyintézésben való szerepére, módszereire, valamint a birtokfelügyeletben érvényesülő tekintélyére is.

Gephárt Enikő (Szegedi Tudományegyetem)

Angol-skót konfliktusok: A floddeni csata

A floddeni csata 1513. szeptember 9-én zajlott le a skótok és angolok között. Ez a csata már régóta fennálló konfliktusokkal teli angol-skót viszony kicsúcsodása volt, amikor 1513-ban a skótok betörték az angol földekre.

A helyzet kiváló volt számukra, mivel az angol király, VIII. Henrik a franciákkal háborúzott a La Manche túloldalán, így a megfelelő vezetés és hadsereg nélkülinek tűnő ország könnyű célpont volt. Az angol király a feleségére, Aragóniai Katalinra hagyta az országot, és ő mint régens, a király engedélyével egy olyan hadsereget tudott felállítani, amely helyt tudott állni a skótokkal szemben. Az angol haderő súlyos vereséget mért a skótokra, a heves

csata közben pedig a skót király, IV. Jakab is életét veszttette. A skótoknak, visszatérve földjeikre, nemcsak veszteségeikkel kellett szembenéznük, hanem azzal is, hogy az új király, V. Jakab még gyermek volt, így egy régensnek kellett kormányoznia az országot. Angliában VIII. Henrik a franciák, Aragóniai Katalin pedig a skótok feletti győzelmét ünnepelhette, ezzel megnövelve az ország katonai presztízsét.

Előadásom fő célkitűzései között szerepel, hogy bemutassam milyen események vezettek a floddeni csatához. Ehhez szakmunkákat, főleg magával a csatával és annak előzményeivel foglalkozó monográfiákat használtam, amelyeket összehasonlítottam, illetve ütköztettem. Továbbá azokat a diplomáciai folyamatokat figyeltem meg, amelyek a floddeni csatát megelőző két és fél évtizedben zajlottak az angolok és skótok között.

Éliás János (Debreceni Egyetem Hatvani István Szakkollégium)

A Nagyunkság református egyházközségeinek alakulása a 17. és 18. században

Jelen előadás során igyekszünk átfogó képet alkotni a Nagyunkság református egyházközségeinek alakulásáról a 17. és 18. században új megközelítések, valamint több szempont alapján történő vizsgálat bevonásával. Kutatásunk során igyekeztünk számba venni azok kialakulását, a fejlődés hátráltató tényezőit, illetve a régió újjáépülésének folyamatát, korabeli forrásokon és demográfiai adatokon keresztül megvizsgálva. Kutatásunkat levéltári, irattári forrásokra alapoztuk, melybe beletartoznak a korabeli országos összeírások (az 1699-es Pentz-összeírás, az 1715-ös és 1720-as országos összeírások stb.), a helyi református egyházközségek anyakönyvei, valamint egyéb, a téma szempontjából releváns források, szakirodalmi munkák.

Az előadó az Emberi Erőforrások Minisztériumának Szegedi Kis István Kutatói Ösztöndíjasa.

Szabó-Gajmer Bernadett (Szegedi Tudományegyetem)

A francia gyarmatosítás az útleírások tükrében 1750-1850

Hogyan vált népszerűvé a 17. századtól az útleírás periférikus műfaja? Milyen általános és alternatív kategóriák szerint különíthető el az útleírás műfaji sajátosságai alapján? Hogyan kapcsolódik mindez a 18-19. századtól a francia gyarmatosítás történetéhez? Vajon egyfajta előzményként vagy következményként tarthatjuk számon a gyarmatosítás kontextusába helyezve, vagy esetleg bipolarizáltan viselkedhet mint alapvetően is periférikus műfaj? Hogyan illeszkednek bele az útleírások a politikai tartalmú üzenetekbe, és milyen célt szolgálnak a kormányzati életben? Az előadás során ezekre a feltevésekre keressük a választ, amelynek központi forrása Charles-Maurice de Talleyrand *Essai sur les avantages à retirer des colonies nouvelles dans les circonstances présentes* (Értekezés annak előnyeiről, hogy új gyarmatokat szerezzünk) című, 1797. július

3-án elhangzott előadásának átirata, melynek értelmezésében említem meg Napóleon egyiptomi hadjáratát, valamint kísérletet teszek arra vonatkozóan, milyen módon lehet ezeket a korai gyarmatosítással foglalkozó reflexiókat értelmezni. Az előadásban szerepet kap a 18-19. századi Európában megjelenő és népszerű egzotizmus és annak hatása a művészeti ágakra, illetve rövid kitekintést teszek az 1830-as években a Maghreb-térségben és Fekete Afrikában meginduló francia gyarmatosítási kísérletekre.

Deák Ádám (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A magyar nyelv ügye a reformkori országgyűléseken Csanád vármegye szemszögéből (1825–1844)

A magyar nyelv ügye a 19. században kiteljesedő nacionalizmusnak fontos eleme volt. Előadásomban Csanád vármegye követutasításain és a követek országgyűlési felszólalásain keresztül mutatom be azt, hogy Csanád vármegye és a követek milyen álláspontot képviseltek a magyar nyelv ügyében. Az általam vizsgált korszakban öt országgyűlés volt, amelyek egyre jobban kibővítették a magyar nyelv jogkörét. Bemutatom a legfontosabb eseményeket, döntéseket és törvénycikkeket, amelyek döntő szerepet játszottak abban, hogy végül 1844-ben államnyelvvé válhatott a magyar nyelv.

Kovács Balázs (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

József Bem, a bécsi forradalom hőse

Bem Józsefről számtalan tudományos munka született. Személye nagy tiszteletnek örvend nemcsak a lengyel, hanem a magyar történelemben is. Európa viharos évében több helyen megfordult. Bécsbe érkezése előtt személyesen találkozott Szirmay Pállal, Kossuth megbízottjával, levelet írt Csány László magyarországi kormánybiztosnak. Az októberi forradalom során személyes kapcsolatba került a bécsi magyar ellenállás vezetőjével, Pulszky Ferencsel és Wargha Istvánnal.

Pályájával és tevékenységével bőségesen foglalkozott már a lengyel, magyar és az ausztriai szakirodalom, mégis a császárvárosba, illetve Magyarországra érkezésével kapcsolatban voltak homályos pontok. Bécsi szerepvállalásának kezdetét a szakirodalmak egyhangúan október 14-re helyezik. Kovács István Bemről szóló munkájában leírta, hogy érkezését Messenhauser főparancsnoki kinevezéséhez, október 12-hez kötik. Egy hírszerző szerint azonban már a hónap 10. napján a leopoldstadti Fekete Sas fogadóban tartózkodott a lengyel emigráns. Bem október 28-i sérülését követően másnap közölte távozási szándékát. Pozsonyba minden bizonnyal már október 30-án megérkezhetett. November 3-án találkozott Kossuth Lajossal a pozsonyi Zöldfa fogadóban, de hogyan jutott ki az osztrák hadsereg által körülzárt Bécsből?

Ezek közül számos kérdést tisztázott vagy pontosított nemrégiben Tomasz Szubert, lengyel kutató bécsi haditörvényszéki iratok alapján. Előadásom további pontokon ígér pontosításokat, illetve helyesbítéseket Wargha István e célra még egyáltalán nem hasznosított haditörvényszéki kihallgatási jegyzőkönyvei alapján.

Raposa Vivien (PTE BTK Kerényi Károly Szakkollégium)

A Turul Szövetség pécsi sajtójának állásfoglalása a „zsidókérdésről” a Horthy-korszakban

Előadásomban a Horthy-korszakban fennálló Turul Bajtársi Szövetség pécsi corporatióinak sajtókiadási tevékenységét ismertetem. A *Bercsényi Futár*, a *Nemzetvédő* és az *Akarat* című folyóiratok vizsgálatával az a célom, hogy árnyaljam a Turul ideológiájának sajátosságait és alkotóelemeit, melyek közül az antiszemita jelző jelentéstartalmának és megjelenési formáinak elemzésére helyeztem a hangsúlyt. A vizsgálat tárgyát azért tartom releváns kutatási területnek, mert mindeztidáig a Turul által kiadott lapok csak szórványosan lettek feltárva. A témával leginkább Kerepeszki Róbert foglalkozott, aki *Az egyetemi bajtársi egyesületek sajtója a Horthy-korszakban* című 2009-ben kiadott tanulmányában kifejezetten a Turul központi lapjának (*Bajtárs*) elemzését végezte el, a szervezet helyi szintű sajtótevékenységére csak utalások szintjén tért ki. Az előadás során bemutatom, hogy a Turul milyen nagy hangsúlyt fektetett sajtótevékenységére, valamint hogy antiszemitizmusa igen szerteágazó elemekből tevődött össze, amely a kor eszmerendszeréből és társadalmi-szociális problémáiból eredt.

Szabó Levente (Szegedi Tudományegyetem)

A Japán Birodalmi Haditengerészet Washington és London között

Az első világháború vége felé az Antant országai között egy tengerészeti fegyverkezési verseny volt kialakulóban. Nagy-Britannia, Olaszország, Franciaország és Japán is egyre ambiciózusabb tervekkel állt elő csatahajó gyártást illetően, viszont az Egyesült Államok tervei között egy masszív 50 csatahajóból álló flotta építése szerepelt, mely teljesen felborította volna a hatalmi egyensúlyt. A verseny limitálása érdekében 1922-ben Washingtonban egy konferenciát hívtak össze. A konferencia hatalmas hatással volt a haditengerészetek fejlődésére, különösen a Japán Birodalmi Haditengerészetre. Japán teljesen újraértékelte hosszú és rövid távú stratégiai lehetőségeit. Megjelent elsődleges ellenfélnek az Egyesült Államok, melynek legyőzése érdekében egy sor újítást vezetett be a Washingtoni Egyezmény keretein belül.

Kutatásomban a Washingtoni egyezmény hatásait vizsgálom a Japán haditengerészetre, továbbá annak az alakulását egészen az 1930-as londoni újratárgyalásig, kitekintve az 1936-os második Londoni Egyezményre. Megvizsgálom azokat a lehetőségeket, melyek Japán előtt álltak a 20-as és 30-as

években, továbbá részletesen bemutatam a cirkáló forradalmat elindító Myoko-osztályú hajókat, melyek hozzájárultak a Londoni Egyezmény cirkálókra vonatkozó további megszorításokhoz. Ezen megszorítások azt eredményezték, hogy Japán nem írta alá a második Londoni Egyezményt, és kilépett a megszorítások keretei közül.

Nagy Richárd (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Akiket hazavártak - Nádudvar város II. világháborús katonavesztése az előzetes adatfeltárások és levéltári kutatások alapján

Az előadás, melynek témája Nádudvar Hajdú-Bihar megyei város II. világháborús katonavesztése, egy jelenleg is folyó kutatás pillanatnyi állását kívánja bemutatni; az eddigi adatfeltárásoknak köszönhetően megközelítőleg 500 magyar állampolgárságú, Nádudvarhoz köthető személy adatait sikerült kinyerni a forrásokból, akiknek halála szorosan kapcsolódik a II. világháborúhoz.

Az előadás érintőlegesen szót ejt azon külföldi (német, szovjet, román) katonaszemélyekről, akik a front átvonulása során Nádudvaron vagy a település vonzáskörzetébe tartozó területeken haláloztak el; a prezentáció ezen része még további kutatásokat igényel.

Az előadás többek között az MNL Hajdú-Bihar Megyei Levéltárának kezelésében lévő halotti anyakönyvek alapján történt kimutatást közli, emellett beszámol a HM Hadtörténelmi Intézet és Múzeum Hadtörténelmi Levéltárának anyagaiban megtalálható veszteségnyilvántartásról, a hadifogságba esett nádudvari honvédekről, valamint a hadifogságból hazatért honvédekről. A prezentáció külön tárgyalja azon nádudvari illetőségű zsidó személyeket, akik a magyarországi Holocaust alatt veszítették életüket. Ehhez szintén a halotti anyakönyveket, illetve a Yad Vashem Intézet által, lakossági bejelentés alapján történt feljegyzéseket vettem alapul.

A kutatások a Magyar Honvédséghez tartozó, 2. számú debreceni Katonai Igazgatási Központ és Nyilvántartó Parancsnokság Háborús Kegyeleti Részlegének égisze alatt zajlanak. Az előadást nagy mennyiségű képi anyaggal illusztrálom, reprezentálva azt, hogy a település a Magyar Honvédséggel kooperálva milyen módon őrzi ezeknek a hősi halottaknak az emlékét.

Csik Ádám Lajos (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Az MTA könyvtárának építése és problémái a XX. században.

Előadásom során, az MTA könyvtárának XX. században tapasztalt, új könyvtári épületre felmerülő igényét, és az azzal kapcsolatos problémákat kívánom bemutatni. Mint ahogy az ismeretes, a magyar történelemben a XX. század nem volt kegyes az országhoz és annak népéhez. Az évszázad első öt évtizede komoly nyomokat hagyott nemcsak az országon, de annak közművelődési és tudományos intézményein is. Az MTA és annak könyvtára sem képviselt ez alól kivételt. Egy könyvtár, amely a XIX. századi alapítását és az első évtizedeit

követően dinamikusan fejlődött, az MTA jelenlegi székhelyül szolgáló épületbe való költözéskor még jócskán elért rendeltetési helyén, tehát a székhely épületében. A dualizmus korára jellemző felfutás miatt a könyvtár a korszak végét jelentő, első világháború kitörésére már kinötte a rendelkezésére álló helyet. Az ezt követő évtizedek sem oldották meg, inkább csak mélyítették és elodázták ezt a problémát. Hol forráshiány, hol háborús pusztítások nehezítették a könyvtár harcát az értékes raktári polcok folyómétereierért. Előadásom kezdő időpontjának tekinthető, egyben a problémára új épület építésével válaszoló időszak kezdete, a '60-as évek csillantották meg a reményt, amelyből csak a '80-as évekre lett valóság. Előadásom fő kérdése, hogy milyen tervezési folyamat állhatott egy olyan monumentális vállalkozás, mint egy új könyvtári épület építésének hátterében, és ezzel hogyan küzdött meg a könyvtár és annak vezetése.

Toth Tibor (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A magyar katonai hírszerzés megfigyelései Olaszországról egy 1966-os operatív tankönyv alapján

A második világháború végén Olaszország és Magyarország is a győztes hatalmak katonai megszállása alá került, mindkét ország elvesztette függetlenségét és szuverenitását, helyzetük mégis különböző volt. Amíg Olaszország a hidegháborús ellentétek fokozódásával elkerülhetetlennek tűnő konfrontációban az Egyesült Államok vezetése alatt kialakuló katonai tömb része lett, addig Magyarország a háború után a Szovjetunió biztonsági igényeit kielégítő ütközőzóna részeként alárendelődött a szovjet nagyhatalmi érdekeknek. Az eltérő katonai tömbhöz való tartozás miatt Magyarország és Olaszország viszonyát a hidegháború korszakában az ellenséges szembenállás jellemezte, ezért a magyar titkosszolgálatok – a szovjet érdekeket előtérbe helyezve – már az 1950-es évektől felderítést és hírszerzést folytattak Olaszország ellen, amit számos operatív dokumentum bizonyít.

A kutatásaim alapját képező első operatív tankönyvet a Magyar Néphadsereg Vezérkarának 2. Csoportfőnöksége készítette 1966-ban azzal a céllal, hogy az abban foglalt ismeretekkel hozzájáruljon az Olasz Köztársaság területén a hírszerző tevékenység fokozásához. Mivel a tankönyv a magyar hírszerzés szemszögéből összefoglalja Olaszország bel- és külpolitikáját, gazdasági és társadalmi problémáit, a katonapolitikai változásokat és az olasz ügynöki helyzetet 1963 és 1966 között, ezért ezeknek az információknak a kritikai módszereken alapuló vizsgálata bizonyos mértékű betekintést nyújthat a magyar katonai hírszerzés általános értékítéletébe. Előadásomban ezeknek a tényezőknek az ismertetését és elemzését végzem el.

Zsiga Nikoletta Evelin (Szegedi Tudományegyetem)

Az 1994-es ruandai népirtás női elkövetői

A ruandai népirtás a XX. század egyik legvéresebb konfliktusa, ugyanis 1994-ben körülbelül száz nap alatt mintegy 800 ezer–1 millió tuszi és mérsékelt hutu vesztette életét a kis közép-afrikai országban.

Az atrocitások nyomán a nemzetközi szakirodalomban sok olyan munka született, amelyek a legkülönbözőbb aspektusokat vizsgálták, illetve vizsgálják a genocídium során. Ezek rávilágítottak arra, hogy a női elkövetők is átlagos, hétköznapi nők, így ez elfogadottá vált. A ruandai népirtás női elkövetőinek nemzetközi szakirodalma ma már meglehetősen gazdag, a magyar tudományos élet ugyanakkor csak a 2000-es évek elején fordult a ruandai népirtás felé. Magyarországon is egyre több témába vágó tanulmány született, melyek azokat a főbb témaköröket érintik, amelyek a nemzetközi szakirodalmat is foglalkoztatják, azonban újabb megállapításokkal nem szolgálnak. A magyar szakirodalom a ruandai női elkövetők kérdéskörének nem szentel komolyabb figyelmet, ezáltal dolgozatomban az első olyan tudományos célú munka, amely ebben a témában magyar nyelven született.

A dolgozatomban és az előadásom során is arra keresem a választ, hogy mi motiválta a nőket abban, hogy elkövetőkké váljanak, milyen mértékben vettek részt a nők a népirtásban, milyen természetű volt a szerepvállalásuk, illetve hogy hogyan alakult a nők helyzete Ruandában a népirtás után.

Klinovszky Andrea (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Funkcionális egészségértés és diabetes-specifikus számolási készségek 2-es típusú inzulinnal kezelt cukorbetegek körében

A 2-es típusú diabetes terápiájának sikeressége döntően a cukorbeteg egyén ismeretein, önkezelési és önmenedzselési képességein alapszik. Ehhez azonban megfelelően kell tudnia értelmezni és használni az orvosi információkat. Az inadekvát egészségértési szinttel rendelkező egyének az átlagnál többször szorulnak egészségügyi ellátásra, nagyobb nehézséget okoz nekik az orvosi utasítások követése és az egészségügyi információk hitelességének megítélése. Kutatásunk célkitűzése az volt, hogy feltérképezzük a 2-es típusú cukorbetegséggel diagnosztizált, inzulinterápia alatt álló betegek funkcionális egészségértési szintjét és diabetes-specifikus számolási készségeit a terápiás hatékonyságuk tükrében. Keresztmetszeti vizsgálatunkban összesen 102 inzulinnal kezelt cukorbeteg személy vett részt, akiknek átlagéletkora 64,75 év volt ($SD = 9,180$), továbbá átlagosan 10,76 éve ($SD = 6,702$) voltak cukorbetegséggel diagnosztizálva. Mindezek mellett, a vizsgálati személyek 45,1% intenzív inzulinterápia alatt állt. A funkcionális egészségértés felméréséhez a Short Test of Functional Health Literacy (S-TOFHLLA) mérőeszközt és a Chew-féle kérdéseket alkalmaztuk, míg a számolási készségeket a DNT-15 nevű

mérőeszközzel ellenőriztük. Eredményeink alapján a funkcionális egészségértés szintje és a diabetes-specifikus számolási készségek meghatározzák a cukorbetegség terápiai hatékonyságát és az önkezelés sikerességét, továbbá befolyásolják az egyének egészségi állapotának alakulását. Konklúzióként elmondható, hogy kapott eredményeink a jövőben hozzájárulhatnak a komplexebb betegedukációs programok előkészítéséhez és a betegek terápiai együttműködésének növeléséhez.

Fábián Enikő Imola (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Egészségesnek vélt ételek impulzív vásárlási preferenciái fiatal felnőttek körében

Az előadásom során ismertetett kutatásomban az egészséges ételek impulzív, kényszeres vásárlással való kapcsolatát és a fiatal felnőttek ilyen nemű preferenciáit vizsgáltam bizonyos kívánatos, vagy épp elkerülendő termékösszetevőkön keresztül. Ezzel kapcsolatban Prestwich, Hurling és Baker (2011) kutatása kiugró a témában, akik bizonyítékot találtak arra, hogy a személyes, implicit attitűdeink-melyek segítségével bizonyos attitűdtárgyak felé folyamatosan gyors, erőfeszítést és figyelmet nem igénylő becsléseket végzünk - fontos szerepet játszanak az egészséges ételek értékelésében, és ez által azok vásárlásának bejósolásában, valamint korrelálnak az alacsony kalóriatartalmú ételek fogyasztásával és a nassolások mennyiségével.

Ha a demográfiai adatokat nézzük, az életkor fordított kapcsolatot mutat a kényszeres vásárlással, azaz a fiatalabb felnőttek érintettebbek e zavart illetően, mint az idősebbek (Kun, Paksi, Arnold, Rózsa és Demetrovics, 2009), emellett nőket jóval nagyobb mértékben érinti a probléma, mint a férfiakat. Klinikai populáción végzett vizsgálatok szerint a páciensek 85–92%-a nő (Demetrovics, 2013). Habár a jelen kutatás egészséges, és nem klinikai populációt vett górcső alá, egyéb, megelőző, evészavarokkal foglalkozó vizsgálatokban nem ritka a kényszeresség és a táplálkozás kapcsolatának vizsgálata. Az orthorexia nervosa (ON) jellegzetes tünetei például mind kényszeres jellegűek, ezek a személyek az egészséges ételek megszállottjának tekinthetők, az életükben az étel minősége foglalja el a központi szerepet, az elfogyasztott ételnek mindenképpen egészségesnek kell lennie (Varga, 2014).

Előadásomban először ismertetem a kutatásban alkalmazott elméleti hátteret, valamint kitérek az alábbi hipotézisekre:

H1, Kun és munkatársai (2009) után feltételeztem, hogy a nőkre jellemzőbb a vásárlásban tapasztalt impulzivitás, mint a férfiakra.

H2, Igyekeztem emellett feltérképezni, hogy vásárlás során valóban mérvadóak-e az ételek bizonyos összetevői, mint például a zsír-és cukortartalom, finomított liszt és azok elkerülése, valamint valóban fontos-e az „E-szám”-, és tartósítószer-mentesség, és, hogy valóban nem számít-e a termékek magas kalória-és szénhidrát-tartalma.

H3, Ezek alapján feltételeztem, hogy a nők hajlamosabbak vásárlás közben megválni az utóbb említett termékösszetevőket, mint a férfiak.

H4, Mind a vásárlásban, mind az étkezésben felmerülő közös tényezőre, a kényszerességre alapozva feltételeztem, hogy a kényszeres vásárlás és az evészavarok (kifejezetten az orthorexia nervosa) között összefüggés van, így ennek fényében nem csak egészségtelen ételek vásárlása esetén vagyunk hajlamosak az impulzivitásra, hanem az egészséges ételek terén is.

Kutatásomban a témára reflektáló Ridgway-féle Kényszeres Vásárlás Skálát (Demetrovics, 2013) és Varga (2014) nyomán az ORTO-11-Hut alkalmaztam (mely eredetileg az orthorexia nervosára való hajlam mérésére szolgál, mely vizsgálatomban a kényszerességre fektetve a hangsúlyt az egészséges ételekkel való kapcsolat felmérésére szolgált).

Végül előadásomban a hipotézisek, és az alkalmazott kérdőívek tükrében ismertetem az eredményeket, konklúziókat, limitációkat.

Tálas Zsuzsanna (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Nemi különbségek a serdülőkori mentalizációs képességekben

A mentalizáció az a mentális folyamat, amely során az egyén implicit és explicit módon jelentést tulajdonít saját és mások tetteinek intencionális mentális állapotok alapján, így alapvető szerepet játszik az empátiában. Kutatásunkban egy munkacsoport tagjaként vizsgáltuk a serdülőkori mentalizáción belül a nemi különbségeket. A vizsgálati mintát 434, 10 és 19 éves kor közötti serdülő (170 fiú, 264 lány) alkotta. Az adatfelvétel részben online zajlott. A gyermekek alap demográfiai adataik megadása (kor, nem, iskola típusa, osztályfok) után a Reflektív Funkció kérdőív (RFQ), a Mentalizációs Kérdőív (MZQ) és a Mentalizációs igény kérdőív (MK) kérdéseire adtak választ 6-és 5-fokú Likert-típusú skálákon.

Előadásomban a mentalizáció legfontosabb jellemzőit, valamint a kutatásban használt MK és RFQ kérdőív eredményeit mutatom be. A statisztikai elemzésekhez leíró statisztika mellett T-próbát, Mann-Whitney U-próbát, ANOVÁ-t, Kruskal Wallis próbát és korrelációt alkalmaztam. Első hipotézisünk, miszerint a lányok jobb mentalizációs képességekkel rendelkeznek, részben igazolódott, ugyanis a lányok bizonyos skálákon szignifikánsan jobb eredményeket mutattak a fiúknál. Második hipotézisünk, hogy a 12-13 évesek jobban teljesítenek a 15-16 éveseknél, nem igazolódott, az idősebb korcsoport összességében jobb eredményeket ért el. Harmadik hipotézisünk, hogy a MK-n elért teljesítmény negatívan korrelál az RFQ-n elért eredményekkel, részben igazolódott, ugyanis összefüggés figyelhető meg a kérdőíveken elért pontszámok között. Feltáró jellegű kérdésselvetésünk, miszerint az iskolatípus/pályaválasztási preferencia befolyásolná a mentalizációs eredményeket, nem igazolódott.

Csapó Gyöngyvér Virág (PTE Kerényi Károly Szakkollégium)

Az érem másik oldala – avagy a mobbing percepciójának és szervezeten belüli elfogadásának vizsgálata

A mobbing vagy munkahelyi zaklatás olyan helyzet, amelyben az egyén folyamatosan és hosszú időn keresztül inzultusoknak és bántalmazásoknak van kitéve a munkahelyén. Általában egy konfliktussal kezdődik, amely pszichoterrorrá eszkalálódik; a mobbing elszenvedői rendszeres támadásokat tapasztalnak, mely mind az egyén, mind pedig a szervezet számára megterhelő és számos negatív következménnyel jár.

Habár nemzetközi szintően a munkahelyi zaklatás kutatott terület, azonban ezek a vizsgálatok főként az egyéni tényezőkre fókuszálnak, és kevés figyelmet kapnak a szervezet jellemzői mint a mobbing prediktív faktorai. Magyarországon az elmúlt 25 évben alig jelent meg tanulmány ezzel kapcsolatban, annak ellenére, hogy a mobbing igazoltan összefüggést mutat a munkahelyi elégedettséggel, a teljesítménnyel és az elvándorlással, valamint a pszichológiai jólléttel, biztonsággal. Éppen ezért a kutatásom során arra a kérdésre keresem a választ, hogyan viszonyulnak a munkavállalók a munkahelyi zaklatáshoz, és mennyire tartják a szervezetük értékeivel és normáival összeegyeztethetőnek, valamint célom annak bemutatása, mi is a jelenlegi magyarországi helyzet a munkahelyi zaklatás területén.

Az Innovációs és Technológiai Minisztérium ÚNKP-20-3-I-PTE-884 kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának a nemzeti kutatási, fejlesztési és innovációs alapból finanszírozott szakmai támogatásával készült.

Török Ábel (Eötvös Loránd Tudományegyetem Eötvös József Collegium)

Irodalmi áthallások a XIV. századi bizánci népköltészetben

Az előadás annak a *Moreai Krónikában* ránk maradt egyedülálló irodalmi alkotásnak, középgörög „hőskölteménynek” eredetét és jellegzetességeit vizsgálja, amelynek főhőse a pelagóniai ütközetben vitézkedő Geoffroy de Bruyères. Bár a nemzetközi szakirodalomban egyetértés van abban, hogy az epizódnak népköltészeti háttere lehet, számos kérdés – így többek között a fellelhető irodalmi áthallások, a szövegközi összefüggések és nem utolsósorban a (krónika)írói szándékok – nincsenek érdemben feltárva. Ennek megfelelően az előadás egyik alapkérdése: vajon miért és hogyan kerülhetett a kibontakozó népnyelvi görög irodalom e korai példája a moreai frank királyság történetét bemutató krónikába? Milyen irodalmi, és azzal összefüggésben milyen társadalomtörténeti hatások állhatnak a háttérben?

Az előadás feltárja a hősköltemény irodalmi párhuzamait (*Achilleis, Trójai háború, Digenes Acrites*), továbbá a különböző korabeli történeti művek filológiai szempontból történő összevetésével választ ad arra, miért térnek el ilyen nagy mértékben a pelagóniai ütközet forrásai (*Geórgios Akropolités, Geórgios*

Pachymerés), és bemutatja, milyen irodalmi, társadalomtörténeti okokból kerülhetett a hősköltemény a *Moreai Krónikába*.

Béla Bálint (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Palingenius-idézetek a magyarországi album amicorumokban

Marcellus Palingenius *Stellatus Zodiacus vitae* című tankölteménye az állatövi jegyek szerint tizenkét könyvre tagolt morálfilozófiai költemény, mely mintegy tízezer hexameter terjedelmű. Keletkezése a XVI. század első harmadára tehető, szerzőjének életéről keveset tudunk.

A *Zodiacus vitae* több kiadásban is megjelent, több nyelvre is lefordították, mely a mű korabeli, majd későbbi népszerűségét is jelzi (elsősorban a protestáns világban, mivel a költemény igen hamar indexre került a katolikus egyházat kritizáló passzusai miatt). Magyarországi recepciójával Knapp Éva foglalkozott, aki a szegedi *Inscriptiones Alborum Amicorum* (továbbiakban IAA) adatbázis anyagát is megvizsgálta.

Az IAA XVI-XVIII. századi emlékkönyvek hungarika jellegű bejegyzéseit dolgozza fel, melyek között számos Palingenius-idézet is található. Knapp Éva 2018-as dolgozatában megemlítette, hogy bizonyos esetekben nem zárható ki az a lehetőség, hogy a Palingeniust idéző bejegyzők nem közvetlenül a *Zodiacus vitaeből* másolták be az emlékkönyvbe kerülő szövegrészleteket, hanem közvetítő forrásokból merítették azokat. Mivel Palingenius műve népszerű volt, előfordulhatott, hogy közhelyként, divatos inscriptióként használták a *Zodiacus vitae* részleteit, melyeket esetleg idézetgyűjteményekben olvastak.

Előadásomban az IAA Palingenius-idézeteket tartalmazó anyagán vizsgálom meg, hogy mely idézetek esetében feltételezhető közvetett átvétel, hiszen számos idézett részlet megtalálható korabeli idézetgyűjteményekben is.

Kovács Viktor (Eötvös Loránd Tudományegyetem Eötvös József Collegium)

„Jó éjt, rüppők szellem, én már megyek” – karakterológiai azonosságok a Csongor és Tünde Mirígye és a Szentivánéji álom Puckja között

Vörösmarty Mihály filozofikus mesedramájának recepciótörténetéből megtudható, hogy ellentétben a később bemutatott, a vizsgált darabtól merőben eltérő szerkezetű és tematikájú Vörösmarty-színművektől, a *Csongor és Tünde* az 1831-es megjelenését követően nem került azonnal színpadra, s arról sem olvasni vonatkozó feljegyzést, hogy maga a költő szorgalmazta volna ezt. (SZILÁGYI Márton, *Mesedráma a boldogság birtokolthatatlanságáról*, Irodalomismeret, 2011, 4. sz., 37.) Annak, hogy a kor színház-esztétikai rendszere sokáig figyelmen kívül hagyta a *Csongor és Tündét* (a Paulay-féle ősbemutatóra csak 1879-ben került sor), nyilvánvaló oka lehetett a sajátos műnembeli összetettség, a könyvdráma-jellegnek a tündérbohózáti elemekkel való találkozása. Jelen tanulmányom középpontjában e sokrétű stílus karakterológiájának a vizsgálata áll.

A szakirodalmi megállapítások (az Árgirus-széphistória különböző változatai mellett) Shakespeare darabjait vélik a szöveg egyik legnyomatékosabb ihlető forrásának (TAXNER-TÓTH Ernő, *A Csongor és Tünde lehetséges forrásai, mintái, irodalmi hatások*, Irodalomtörténet, 1985, 2. sz., 475). Elsősorban a *Csongor és Tündével* a cselekményében és a karakterológiájában is rokonítható *Szentivánéji álom* vígjátékot tartom az összehasonlító elemzés másik pillérének. A nyilvánvalóan analogikus mesei szimbólumok mellett a térhasználat, illetve a karakterdramaturgia vonatkozásában is párhuzamosság áll fenn a két színmű között. Központi hipotézisem szerint a *Csongor és Tünde* Mirigyének intrikusi figurája mind az egyes megszólalásaiban, mind pedig a cselekedeteiben analogikus a *Szentivánéji álom* Puck manójával. Mindketten periférikus pozíciójúak, a főszereplőkkel csupán az idegen mozgástérbe való oktan beavatkozásukkal kerülnek kapcsolatba. Csak korlátolt mértékben urai annak a transzcendens hatalomnak, amellyel a céljaikat kívánják elérni.

Előadásomban a két szereplő közötti összefüggéseket vizsgálom a nemzetközi és hazai szakirodalom bevonásával.

(AZ INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTERIUM ÚNKP-20-2-I-ELTE-670 KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.)

Csikós Gréta (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Az *Ibolyák* novelláinak műfaji kontextusa

Bár Petőfi Sándor életműve tagadhatatlanul a magyar irodalom legjobban feldolgozott életművei közé tartozik, még Petőfi munkásságán belül is találhatunk „vakfoltokat”. A Petőfi-próza nem integrálódott sem a közoktatási képzési kánonba, sem a szélesebb közönség által ismert életműbe. 1965-ben, Martinkó András ugyan feldolgozta a költő prózai életművét, de ez a monográfia még nem tud egy – a Petőfi-próza folytonossága szempontjából – fontos láncszemről. Az *Ibolyák* című kéziratos füzetet csak harminc évvel később, 1996-ban fedezik fel, benne két olyan, korábban ismeretlen novellával, melyek műfaji, formai és narratológiai szempontból szoros kapcsolatot mutatnak Petőfi *A szökevények* (1845) című művével. Előadásomban annak bizonyítására teszek kísérletet, hogy Petőfi kiadatlan novellái, *A bajazzo* és *A párbaj* tudatos poétikai, műfaji útkeresés állomásai. Petőfi a magyar irodalomban sem ismeretlen, német Dialogroman formai jegyeit igyekezett átültetni a prózai kisépikába: novellái olyan műfaji útkeresésékként értelmezhetőek, amely a prózai elbeszélés műfaji határait a dráma és a ballada irányába is átjárhatóvá tette.

Az ideális fiú prototípusa a *Zászlónk* katolikus ifjúsági lap tükrében (1903–1910)

A Regnum Marianum Intézet alapította diáklap 1902 és 1948 között jelent meg. A katolikus havilapot a serdülő fiúknak címezték, július és augusztus hónapok kivételével minden hónap 15-én reggel jelent meg a Stephaneum nyomdának köszönhetően. A képes ifjúsági sajtótermék a színvonalas tartalmak mellett annak is köszönhette sikerét, hogy katolikus szellemisége ellenére felekezeti, világnézeti elfogulatlan volt, nevelő célzatú cikkei inkább egyfajta általános erkölcsiséget képviseltek. Az ifjúsági havilap főszerkesztője, Izsóf Alajos figyelembe vette az olvasók életkori sajátosságait: a lap sokrétű tartalmat kínált állandó rovatain keresztül, melyekben az ismeretterjesztő, szórakoztató és nevelő funkciók egyaránt jelen voltak. Az irodalmi szövegek mellett a szerzők alapos ismeretterjesztő cikkeken keresztül tájékoztatták a fiatalságot a technikai újdonságokról, fontosabb történelmi és természettel kapcsolatos ismeretekről; az olvasók földrajzi és néprajzi adalékokat kaptak útirajzok és leírások által; a főszerkesztő a szerkesztői üzeneteken keresztül igyekezett bármilyen jellegű kérdésre választ/tanácsot adni, a *Fakadó rügyek* melléklet pedig a fiatalságnak kiírt pályázatok ismertetéséért felelt. A korszak egyik legnépszerűbb ifjúsági lapjaként a *Zászlónk* tevékeny részt vállalt a serdülők nevelésében, izlésük és magatartásuk formálásában, illetve az ideális ifjúságról alkotott kép kialakításában. Előadásomban azokra a lap által mediált ismertetőjegyekre koncentrálok, melyek segítségével megragadható a századforduló serdülőképe.

Kovács Dominik (Eötvös Loránd Tudományegyetem Eötvös József Collegium)

A generációs feszültség nyelvi alakzatai Bródy Sándor *Tímár Liza* című drámájában

Bródy Sándor *Tímár Liza* című drámáját 1914-ben mutatta be a Vígszínház Varsányi Irén főszereplésével. A korabeli közönség egy rendhagyó családi történetet ismerhetett meg. A darabban ábrázolt személyközi konfliktusok olyan társadalmi feszültségekre utaltak, mint a zsidóság asszimilációjának kérdésköre, a nemek közti különbségtétel következményei, illetve a századforduló fejlődő polgárságának és a nemesi múltú középosztályának a szembenállása.

Előadásom célja, hogy ezekre a családi konfliktusokként bemutatott szociális jelenségekre reflektáljak, ezáltal pedig a klasszikus modern dráma jegyeivel vessem össze Bródy Sándor „erkölcsrajz”-ként meghatározott színművének alakábrázolását. A darabban a gazdag polgárlány, *Tímár Liza* szenved a társadalmi magányosságtól. Bár a vagyona és a státusza elvben az arisztokrata fiatalok közéjéhez rendeli őt, ez a társaság „parvenü”-ként, újjgazdagként tekint rá. *Liza* egyértelműen az apját és annak családi hátterét okolja a kirekesztés miatt.

A lány ebből a frusztrációból adódóan fogadja el egy elszegényedett ulánustiszt, Capriera Kunó gróf udvarlását.

A prezentáció első szakaszában Lizának az atyai környezettel való szembenállását ismertetem, majd a konfliktus generációs jellegének bemutatásával folytatom az előadást. Liza tulajdonképpen az apjától „öröklí” a szülő ellen való lázadás problémáját. Az önerőből meggazdagodott és polgárosult kereskedőt ugyancsak nyomasztja a származása. A múlt elemeinek felszínre jutása az analitikus dráma problémakörével teszi rokoníthatóvá Bródy darabját.

Az elemzés során leginkább a kortárs traumaelméletekre (Mark Seltzer, Dominick La Capra, David B. Morris, Mary Douglas műveire) hivatkozom, felhasználom továbbá a vonatkozó Bródy-szakirodalom (Bodnár György, Juhász Ferencné, Peremiczky Szilvia írásainak) megállapításait is.

(AZ INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLOGIAI MINISZTERIUM ÚNKP-20-2-I-ELTE-675 KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.)

Venyercsán Dávid (PTE Kerényi Károly Szakkollégium)

A szükséges hiány - A zsidóság elfelejtésének traumatikus motívuma Fejes Endre *Rozsdatemető* című regényében

Fejes Endre 1963-ban megjelent *Rozsdatemetője* habár manapság nem tekinthető a hazai irodalmi kánon központi darabjának, megjelenésekor a korszak egyik legsikeresebb, legolvasottabb és bizonyos tekintetben legvitatottabb szövege volt. A regény egy munkáscsalád ötven éves történetét követi végig, beleértve a vészkorszak eseményeit is, a leszűkített fókusz azonban még így is „beengedi” a zsidóságot ért atrocitások ábrázolását és tematizálását, mely során az egyik szereplő tragikus halála a traumatikus élmények ciklikusságát modellálva az egész szöveget áthatja.

Előadásom során csatlakozni szeretnék azokhoz a közelmúltban megindult hazai kutatásokhoz, melyek cáfolni igyekeznek azt a téves vélekedést, miszerint a Rákosi- és Kádár-rendszer idején a hazai holokauszt eseményei tabusítva lettek volna, vagy egyenesen elhallgatva. A David Cesarani által a „hallgatás mítoszána” nevezett jelenség a hazai irodalomtörténetben is gyakran előfordul.

Előadásomban a mellett kívánok érvelni, hogy habár Fejes regényének nem központi témája a vészkorszak, még így is egyfajta ábrázolási kényszer jelenik meg a szövegben, ugyanis többször előkerül a zsidó identitás és a zsidóüldözések eseményei. Az egyik szereplő halála és az azt követő büntudat kérdése szinte az egész regényen végigvonuló motívummá válik, melynek gyakran dramaturgiai jelentősége is lesz a cselekmény egészét nézve. Véleményem szerint a szöveg közelebbi olvasata rávilágít a szöveg holokausztot érintő aspektusaira, és fontos érvet szolgáltat a hallgatás mítosza ellen. Elemzésem többek között arra is rá

kíván világítani, hogy a korszak legnépszerűbb művében is fontos eseményként jelennek meg a zsidóüldözések tragikus eseményei.

Tarnai Csillag (Eötvös Loránd Tudományegyetem Eötvös József Collegium)

A nevetés testre gyakorolt hatásai Ottlik Géza *Iskola a határon* című regényében

Ottlik Géza *Iskola a határon* című regényének kőszegi katonaiskolájában központi szerepet kap az egyéniség elfojtása, mindez pedig elsősorban a test korlátok közé szorítása útján történik meg. Az alreálban a szigorú megfigyeltség állapotában engedelmes testekké nevelés jelensége vizsgálható Foucault *Felügyelet és büntetés* című munkája, illetve Sartre a tekintet hatalmáról tett megállapításai felől. A test folyamatos fegyelmzésének következtében a testbe zártság élménye az elvesztett teljességélmény újraalkotásának igényét eredményezi a növendékekben.

Kutatásommal az Ottlik-recepcióban csak az utóbbi évtizedben előtérbe került testpoétikai irányvonalhoz kapcsolódom, és a nevetésfilozófia felől olvasom újra a részleges felszabadulás jeleneit. A Szeredy Dani és Bébé között kialakuló, a bergsoni nevetésesztétikát idéző titkos nevetés létrehozta azt a közösségi összetartozást, amelynek eredményeképpen megjelenhet a bolondozás. A Szeredy és Bébé között létrejövő titkos nevetés bünteti a növendékeket, ha túlságosan gépiessé válnak, így emlékeztetve őket emberi mivoltukra. A felszabadulás élményét testi érzetekkel is kísérő nevetés és utánzás gesztusa lehetőséget biztosít arra, hogy állandósuljon a közös, titkos nevetés. Ez az állapot egyrészt biztosítja a meglelt belső nyugalom kontinuitását; másrészt pedig a nevetés újra és újra kimozdítja a növendékeket a gépiesített állapotból, ezzel megakadályozva, hogy a megregulázott test teljesen robotizálódjon.

Mohai Aletta (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Karagity Antal drámái és prózája

Előadásom Karagity Antal (Antun Karagić, 1913-1966) magyarországi bunyevác író drámáival és prózájával foglalkozik.

Mivel a bunyevácok identitásában zavart okoz eredetük bizonyosságának hiánya, történelmi összefoglalóban ismertetem az eddig kialakult elméleteket. Külön kitérek az ún. „elnemzetleniesítés” időszakára, amikor a kisebbségek identitásának elmagyarosítása volt a cél, hiszen ennek az identitásromboló tevékenységnek a visszaszorítása céljából kezdett bele Karagity Antal a népnevelői munkájába. A dolgozat külön kitér azokra a magyarországi bunyevác irodalmi tevékenységekre, amelyek az író munkásságának megkezdése előtt, illetve azzal párhuzamosan folytak, majd kiemel pár részletet az életéből, melyek szükségesek a művek életrajzi vonatkozásainak felismeréséhez.

Karagity Antal drámái és prózája két fő vonal mentén elindulva rendszerezhetőek. Identitásnevelő írásai arra buzdítják népét, hogy

bunyevátságukat vállalva, hagyományait megtartva éljük életüket az elnyomó rendszer fenyegetéseinek ellenére is, míg néprajzi művei a bunyevác falvak jellegzetes karaktereit, az akkori élet lenyomatát őrzik. Az identitásnevelő és néprajzi alkotások további alcsoportokra bonthatóak: Karagity Antal az identitás erősítés programját két szinten, a hétköznapi életen és a politikán keresztül képzelel el, míg néprajzi jellegű írásai a házasságot tematizálják, és általános erkölcsi kérdéseket tesznek fel. Mindemellett az életmű egészére jellemző a szegények és gazdagok közötti ellentét problémájának fejtegetése.

Az előadás egyik fő kérdése, hogy népszínműnek tekinthető-e a Karagity-dramák. A népszínmű történetének utánajárva és definitív jegyeit használva összehasonlítom a műfaj jellemzőit a bunyevác író drámáival, rámutatva a hasonlóságokra és a különbségekre, amik a népszínmű fogalmának tartalmát kiszélesítik.

Karagity Antal életműve bár nem tartalmaz magas irodalmi értékű műveket, munkássága mégis fontos a (relatív) kevés irodalommal rendelkező bunyevácok számára. A dolgozat célja, hogy az író prózájának és drámáinak feldolgozatlanágából fakadó űrt pótolja, a téma feltérképezése révén bekapcsolja a magyarországi kisebbségek irodalmi diskurzusába.

Fenyő Dániel (PTE Kerényi Károly Szakkollégium)

Hajas Tibor fasizmusa a magyarországi neoavangárd és a Kádár-korszak kultúrájának tükrében

Hajas Tibor tizenkilenc évesen írt néhány verse nagy szerepet játszott abban, hogy a Belvárosi galeri perében többek között fasizmussal való állítólagos szimpatizálása miatt vád alá helyezték és börtönre ítélik. Zavarba ejtő, ha figyelembe vesszük, hogy Hajas maga is rendelkezett zsidó felmenőkkel. A probléma egyik megközelítése Hajas Tibor korai verseinek radikalizmusát a Kádár-korszak zsidó identitással kapcsolatos anomáliáiból vezeti le. Dolgozatomban a szocialista államberendezkedés fasizmus- és holokausztértelmezésén keresztül, valamint a hatvanas évek ifjúsági szubkultúrájának és a neoavangárd irodalom kontextusának figyelembevételével kívánok rámutatni arra, hogy Hajas Tibor korai szövegei nem valamiféle fasiszta kilengés termékei, hanem életművének szerves részét képezik. A versek emellett beleilleszkednek a neoavangárd militarista, antiszemita diszkurzív jegyeket használó alkotásainak sorába is. Hajas akkori szövegeit tehát felfoghatjuk úgy is, mint amelyek nem a zsidó identitás nem-létéből, eltűnéséből fakadó üres hely függvényében jöttek létre, hanem a Kádár-korszak normáitól való elkülönülő tevékenységben, amely egyszerre jelenti az öntudat és egy sajátos esztétikai magatartásmód kialakulását.

Kapcsolatok Kiss Tibor Noé *Inkognitó* című regényében

2010-ben megjelent Kiss Tibor Noé első regénye, az *Inkognitó*. A műben megszólaló személyiség törekszik saját identitásának megszilárdítására, miközben fokozatosan felfedezi, hogy személyisége decentralizált elemeket tartalmaz. A posztmodern elméletek a szubjektum decentralizált jellegére hívják fel a figyelmet, míg a feminista kritika kénytelen egységes énképpel rendelkezni az érdekképviselet megvalósításának céljából. A két elmélet között húzódó ellentét éppen ezért párhuzamba állítható a regény narrátorának személyiségével. Az előadás az említett ellentmondásra helyezi a hangsúlyt.

Gilles Deleuze és Félix Guattari *Mille Plateaux* című írásukban a hagyományos nyugati gondolkodásmód kritikáját nyújtják, s kifejtik a rizóma-elméletet. A szerzőpáros a hierarchikus gondolkodási séma helyett a rizóma-elmet javasolja. A rizóma egy burjánzó, komplex szerveződés, nincs eleje és vége, nincs kiindulási pontja és egy meghatározott célja; kapcsolatok, fúziók összessége, egy szabálytalan rendszer, amely dimenziókból áll. A rizómának közepe van, onnan növekszik, sokszorozódik mindenféle irányba, beláthatatlanul. A rizóma vonalak sokasága, egy térkép: mindig ad lehetőséget a kapcsolódásra, módosítható, átírható; többszörös be- és kilépési lehetőséget biztosít; egy struktúra nélküli tömeg, egy sokféleség, multiplicitás, s folyamatként, mintsem statikus állapotként értelmezhető. Az előadás a rizóma szerint szerveződik: mellőzi a hierarchikus felépítést, s az *Inkognitó* című regényt kapcsolatok rendszerében igyekszik értelmezni. Az előadás tehát rizómaként (térképként) működik, a térkép belépési pontját a feminista kritika és a posztmodern elméletek között húzódó ellentét adja. Minden további értelmezési szempont a rizóma egy-egy vonalának tekinthető, valamint az és-és-és kötőszó alapján szerveződik.

Az előadás értelmezi többek között a megnevezés szerepét, és rávilágít arra, hogy a regény elbeszélője milyen prózapoétikai eszközökkel mutatja be létezésének börtönszerű jellegét. Megvizsgálom az *Inkognitó* narrátora és az őt körülvevő környezet szoros kapcsolatát, s bemutatom, hogy ez a közeg hogyan nyer többletjelentést a regényben. Végül elemzem a regényben színre vitt kommunikációképtelenséget is.

A kutatás hiánypótló, amennyiben – legjobb tudomásom szerint – Kiss Tibor Noé művéről még nem született átfogó elemzés. A kutatás a regény értelmezésében új nézőpontok és horizontok felé nyithatja meg az utat.

Szilágyi Melinda Edit (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A játék motívuma Arthur Schnitzler választott műveiben

Előadásomban a játék motívumát vizsgálom Arthur Schnitzler osztrák író három tetszőlegesen választott művében. Az előadás célja a játékmotívumok bemutatása, és azok feltárása, illetve az, hogy milyen szereppel bír a szerencsejáték a művekben. Ezenkívül vizsgálom még az összes játékmotívum kapcsolatát. Az előadás során négy motívum kerül bemutatásra: a szerencsejáték, az élvezeti játék, az erotikára visszavezethető játék, illetve a nemi szerepeket érintő játék.

A prezentáció első részében a *Reichtum* című műben vizsgálom a szerencsejáték motívumát. Megállapítom, hogy a műben a szereplők sorsa előre elrendeltetett, a főszereplők tragikus sorsa pedig a mű végére összefonódik.

A *Casanovas Heimfahrt* című műben a szerencsejáték-motívum mellett megjelenik az élvezeti játék. A történetben a főhős tettei felett az öregedéstől való félelem veszi át a hatalmat. Félelmének csillapításában segíti őt az élvezeti játék, mely karakterének alappillére is egyben.

A *Spiel im Morgengrauen* című elbeszélésben az erotikára visszavezethető játék megoldási lehetőséget nyújt a szerencsejáték során felhalmozott adósság kiegyenlítésére, ez mégsem következik be. A mű harmadik játékmotívuma a nemi szerepeket érintő játék, mely csak az erotikára épülő játékkal együtt értelmezhető. A prezentáció újdonságát a nemi szerepeket érintő játék vizsgálata adja. Ezen motívum nemcsak formájában tér el a további játékmotívumoktól, hanem ennek tárgyalása segíti az olvasót a korszak társadalmi berendezkedésének megértésében is.

Kovács Györgyi (Eötvös Loránd Tudományegyetem Eötvös József Collegium)

A természetfeletti megjelenítése Ann Radcliffe posztumusz elbeszélő költeményében

Ann Radcliffe a korai angol gótikus irodalom egyik legnagyobb hatású alakja, Walter Scott saját fejezetet szentel neki a *Lives of the Novelists* (1825) című irodalomtörténeti művében, Jane Austennek pedig *A klastrom titka* (1817) című regényében számos utalás található Radcliffe munkásságára. Radcliffe gótikus regényeit a megmagyarázott természetfeletti kifejezéssel szokták jellemezni, arra utalva, hogy a látszólag természetfeletti jelenségekről utólag gyakran kiderül, hogy valójában teljesen természetes módon meg lehet őket magyarázni. A szakirodalom Radcliffe posztumusz gyűjteményére kivételként tekint, abban ugyanis valódi természetfeletti jellemzi Radcliffe alkotásait. Előadásomban a *Salisbury Plains* (1826) című elbeszélő költeményt vizsgálom, és megmutatom, hogy Radcliffe munkásságának szerves részeként is lehet rá tekinteni. Kifejtem, hogy Radcliffe a korábban megszokott módszereit követte az irodalmi alkotás során, és az újdonságokat meg lehet magyarázni a korabeli negatív kritikákkal,

amelyek a megmagyarázott természetfelettit kifogásolták a regényeiben. Hozok példát Radcliffe korai költészetéből, illetve az ars poeticájának is tekinthető *On the Supernatural in Poetry* (1826) című írásából is, hogy bemutassam a kapcsolatot az irodalmi alkotás, az olvasóra gyakorolt hatás és a természetfeletti között Radcliffe irodalmi munkásságában.

Lengyel Zsanett: (Pécsi Tudományegyetem Irodalomtudományi Doktori Iskola)

A színház és test kérdése: mentális reprezentáció

Az előadásomban Jacques Derrida *Grammatológia* (1967) című könyvének színházzal kapcsolatos alfejezetét – *A teorema és a színház* – vizsgálom, különös tekintettel a reprezentáció kérdésére. Az elemzésbe a test mentális reprezentációjának témakörét is bevonom, ezáltal egy előre meghatározott kontextusban a színészi test értelmezése kerül a vizsgálódás fókuszába.

Az előadásban elsődleges céлом vizsgálni, hogy miképpen kapcsolható a színészethez a *testséma* – *testkép* terminusa, miután meghatároztam az adott kort és irányt, mely a továbbiakban kijelöli, körvonalazza a kutatás irányát. A vizsgálódásom a polgári színházon belül történik. Tehát egy mesterséges, elméleti mintavétel során arra a kérdésre keresem a választ, hogy miért követeli meg mindenfajta színészi jelenlét a testkép mentális reprezentációját, melyre Patrice Pavis sorai is utalnak a *Színházi szótárában* (Pavis 446). A kutatásban az említett szerzőkön kívül segítségül hívok olyan teoretikusokat, mint Lacan vagy éppen Dolto is.

Az előadás célja egy színházi kontextusban egy átfogó értelmezést felkínálni a test mentális reprezentációjával összefüggésben a felsorolt szerzők, továbbá terminusok beemelésével.

Tóth Dalma (Debreceni Egyetem Hatvani István Szakkollégium)

A „csendes generáció”. Társadalmi felelősségvállalás a debreceni egyetemisták körében

A társadalom fejlődése az azt alkotó egyének felelőssége. A szerepvállalási attitűdök tetten érésével közelebb kerülhetünk egyes korcsoportok hozzáállásának gyökereihez. A fejlődés elősegítése érdekében fontos megismerni a mozgatórugókat, hogy azok felhasználhatóságát teljes valójában tudjuk szemlélni. A választott téma időszerűsége minden időben és társadalomban releváns lehet, így napjainkban Magyarországon is kardinális kérdésként jelenhet meg a fiatalok szerepvállalása a társadalomban. A tartózkodó jelleg olyan stigma, amelyet napjainkban gyakran ragasztanak a fiatalabb nemzedékekre. Az aktuális kihívások egyike ezen kohorsz vonásainak vizsgálata. Kutatásomban a karaktervonásokat a személyiségelméletek rendszerében a formális tulajdonságok, nem pedig a lényegi tulajdonságok szemszögéből közelítem meg. Ennek okán normatív értékstandardok mérését tűzöm ki célul. Bradburn állítását,

miszerint a személyiségelméletek és azok vizsgálóeszközeinek összefüggése lényeges, hiszen érvényességüket akkor lehet általánosan elfogadni, ha kialakulási közegén kívül (jelen esetben a debreceni egyetemisták köre), más környezetben nem vizsgálom. A kulturális és közösségi változók a célcsoport meghatározásában szerepet játszottak. Az előadásban a szakirodalmi háttér bemutatásán túl a debreceni fiatalok mintájának jellegzetességeit emelem ki.

Balássy Fanni (ELTE Eötvös József Collegium)

„Cinematografia da quattro soldi” – Velencei filmgyártás a Salói Köztársaság alatt, avagy a Cinevillaggio születésének és bukásának története

A háború utolsó két évében az olasz filmgyártás központja, a Cinecittà (=moziváros) komoly károkat szenvedett: a bombák sújtotta, német megszállás alatt álló fővárosban megpecsételődött a filmgyár sorsa, amelynek területén német katonák gettót alakítottak ki, majd a vagyont érő eszközöket lefoglalták és Németországba szállították. 1943 júliusában a szövetséges haderő partra szállt Szicíliában, és megkezdte előrenyomulását a félszigeten, ezzel csökkentve a fasiszták mozgásterét. 1943-ban az észak-olaszországi térségben Mussolini irányításával egy németbarát bábállam, a Salói Köztársaság jött létre, amely szellemiségében és kulturális nézeteiben próbálta megőrizni a letűnt fasiszta rezsim értékeit, ami alól a filmgyártás sem volt kivétel. 1943 novemberében felbolydult Velence, filmes szakemberek érkeztek a lagúnák városába, hogy a megmaradt szegényes eszközparkkal berendezzék az új stúdiókat a Giudecca területén található egykori sörgyárakban, hangárókban, valamint a Biennale pavilonjaiban, és megkezdődjenek annak a 17 filmnek a munkálatai, amelyek mind művészi, mind esztétikai értelemben elvetélt próbálkozásokként maradtak fenn egy sötét korszak lenyomataként. A tiszavirágéletű, 1943 ősztől 1945 tavaszáig működő filmstúdiót ironikusan Cinevillaggióknak (=mozifalu) keresztelték. Előadásomban arra keresem a választ, miért alakult így az olasz filmgyártás sorsa ebben a másfél évben, és milyen szálak mozgatták az intézmény kiépülését.

Daradics Boglárka, Ónya Balázs (PTE Kerényi Károly Szakkollégium)

A társadalomtudományok módszeréről: Magyarázat vagy megértés?

Előadásunkban arra mutatunk rá, hogy a kortárs szociológia egyes irányzatai nem képesek megfelelni az általuk felállított tudományos kritériumoknak. Ennek oka nem az, hogy a szociológusok alkalmatlanok a kitűzött céljaik elérésére, sokkal inkább a szociológia tárgyának speciális jellegéből fakad a sikertelenség, nevezetesen a társadalmi jelenségek természetéből. A főáramú társadalomtudományos módszerek jelentős mértékben eltávolodtak a filozófiától, az alapos elméleti reflexió igényétől, a fogalmi elemzés módszerétől. A társadalomtudósok ezáltal megteremtették – és számos esetben a mai napig

fenntartják - az objektivitás, a mérhetőség és a társadalmi jelenségek előrejelezhetőségének *illúzióját*, azonban a társadalom ezen szemüvegen keresztül történő szemlélése alapvetően elhibázott. Amellett érvelünk, hogy a társadalmi jelenségek oksági elemzése, a társadalomtudományok fent körülhatárolt módszereinek tulajdonított predikációs képesség szükségképpen félrevezetőek, ugyanis a társadalmi jelenségekre érdemesebb úgy tekinteni, mint jelentéstelített, értelmezésre és *nem* magyarázatra szoruló jelenségek. E kép előnyeinek bemutatáshoz áttekintjük a társadalomtudományok történetének kardinális pontjait, amelyek rávilágítanak arra, hogy a társadalomtudományok mai állapotának volt, és van is alternatív, plauzibilis víziója. Továbbá elemezzük a „predikció”, a „magyarázat”, a „törvény” és a „tény” fogalmakat, rámutatva, hogy ezen fogalmak alkalmatlanok a társadalmi jelenségek vizsgálatára.

Csikós Nándor (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Mezei pacsirta élőhely változása Európai léptékben

A felszínborítás változása jelentős volt az elmúlt évtizedekben Hazánkban és egész Európában egyaránt. A felszínborítás változásának mértékét és jellegét más-más tényezők befolyásolták Nyugat- és Kelet-Európában. Kettő mintaterületen (Magyarország, Schleswig-Holstein tartomány) vizsgáltam a mezei pacsirta és a felszínborítás típusok kapcsolatát. 5x5 km rácsháló volt a vizsgálat alapja, ezekben egyesítettem a Corine Land Cover felszínborítás adatbázist és a mezei pacsirta adatbázisokat (MME, Schleswig-Holstein ornitológiai csoport). A statisztikai számításokat R statisztikai programban végeztem el. Generalizált Lineáris Modellek (GLM) futtatásával megállapítottam a kedvelt és a nem kedvelt felszínborítás típusokat. StepAIC stepwise funkciójával sorba rendeztem és szelektáltam a változókat. Élőhelyet jelentő típusok a nem öntözött szántóföldek és a természetes gyep; negatív korreláció mutat a gyümölcsösök, komplex művelésű területek és az erdők. Egész Európára elvégeztem 5x5 km rácshálókból ennek a két csoportnak a változás vizsgálatát, így becsülve az élőhely változást. A változásokat országoként grafikonnal, valamint térképen is ábrázoltam. Eredményeim validálásaként összevettem az élőhely változás és a mezei pacsirta populáció változását minden országban, amely szignifikáns korrelációt ($r=0.553$, $p<0.001$) mutat. Eredményeim az adatbázisok méretarányából kifolyólag nem pontosan becsülik a mezei pacsirta egyedszám változását, de egy átfogó képet ad az Európai országokon belüli változásról.

Fórián Szilveszter (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Mikroműanyagok mennyisége a Tisza és mellékfolyói üledékében a Rahó és Mindszent közötti szakaszon

A természetbe kikerülő mikroműanyagok akár évszázadokig fennmaradó szennyezőforrások lehetnek, így mennyiségük és előfordulásuk megismerését egyre több kutatás vizsgálja. Kutatásom fő célja a Tisza és főbb mellékfolyóinak frissen lerakott üledékében a mikroműanyag-szennyezettség mértékének vizsgálata, illetve a főbb szennyezési gócpontok feltárása.

A vizsgálatot a Tiszán Rahó és Mindszent közötti szakaszán végeztük, illetve a főbb mellékfolyók (pl. Nagyág, Bodrog, Körös) torkolati szakaszain is történt mintavétel.

A mintavételt követően a kiszárított mintákból választófolyadék és hidrogén-peroxid segítségével különítettük el a mikroműanyagot az üledéktől, majd a minták mikroműanyag mennyiségét mikroszkóp segítségével számoltam. Ezt követően a minták szemcseösszetételét is megvizsgáltam.

Megállapítottam, hogy a Tisza kárpátaljai szakaszán átlagosan 3600 db/kg mikroműanyag van az üledékben, míg a magyar szakaszon 2750 db/kg. Megállapítottam, hogy a mellékfolyók mikroműanyag tartalma (átl. 3700 db/kg) magasabb, mint a Tiszáé (átl. 3100 db/kg), tehát jelentős behatást gyakorolnak a Tiszára. Viszont a mellékfolyók mikroműanyag-szennyezettségének hatása a Tiszára nem mutat egységes képet. A mintákban a színes és színtelen szálak voltak a leggyakoribb műanyag típus. Ez arra utal, hogy a fő mikroműanyag szennyezőforrás a folyókba juttatott szennyvíz. Ezen kívül vizsgáltam a szemcseméret és mikroműanyag mennyisége közötti kapcsolatot, amely alapján megállapítottam, hogy az igen finom homokos üledékekben alacsony a mikroműanyag mennyisége (500-2900 db/kg).

Kovács Attila (Szegedi Tudományegyetem)

A turizmus éghajlati kitétségének vizsgálata hazánk területére megfigyelési adatbázis felhasználásával

Az időjárási és a klímaelemek komplex módon befolyásolják a turizmus ágazatát, behatárolják a turisztikai tevékenységek körét, alakítják a turisztikai kínálatot. Egy adott földrajzi terület éghajlati elemeinek (feltételeinek) alakulását s ezek megváltozását a turizmus éghajlati viszonyoknak való ún. kitétsége (exposure) írja le. A turizmusra gyakorolt klimatikus hatás többféle indikátorral számszerűsíthető, melyek figyelembe vesznek valamennyi releváns klimatikus állapotjelzőt. Kutatásom során a turizmus éghajlati kitétségét vizsgálom Magyarország területére járási léptékben, a jelenlegi és a jövőben várható klimatikus viszonyok feltérképezése alapján. Az eredményeket havi bontásban interpretálok, március és november között. A kitétség számszerűsítése a módosított Turisztikai Klíma Index (mTCI) segítségével történik. Előadásomban

a jelenlegi turisztikai klimatikus viszonyokat mutatom be, ami az 1971–2000-es éghajlati időszak vizsgálatát foglalja magában. A jelen klíma elemzésére a CarpatClim megfigyelési adatbázist használtam fel, mely meteorológiai állomási mérések 0,1°-os rácshálózatra interpolált adatain alapul. Eredményeim alapján a jelenlegi viszonyok évi alakulása „bimodális”. A legkedvezőtlenebb hónap a november, ezt követi a március. A tavasz folyamán jelentős javulás, júniustól szeptemberig ugyanakkor egy visszaesés figyelhető meg a klimatikus viszonyok alakulásában. Ezt követően ismét javulás, majd pedig erős visszaesés történik az ősz végére.

Izing Máté Antal (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A Balatoni kerékpárturizmus egy felmérés tükrében

A 2018 Industry Snapshot felmérése alapján Skandinávia, Dél-Afrika és Délkelet-Ázsia mellett Kelet-Európa az egyik legnépszerűbb célpont a világon, melyben hazánk szerepe is jelentős. A turizmus fejlődése mellett az Eurobarometer felmérése (2018) arra is rámutat, hogy Európában Hollandia és Dánia után hazánkban a legnagyobb a kerékpárt rendszeresen használók aránya. A Balaton Magyarország egyik legnépszerűbb turisztikai célpontja, úgy a belföldi, mint a külföldi idegenforgalom tekintetében. A kerékpáros idegenforgalom szerepét növeli, hogy az ATTA adatai szerint az aktív turizmus átlagosan 2,6 helyi munkahelyet teremt 100 000 USD-ra vetítve, szemben más turisztikai ágazatok produkálta 1,5 munkahellyel. A vendégéjszakák száma a nyári hónapokban (június, július, augusztus) a teljes év közel 60%-át (2019, KSH) teszi ki. A kerékpárturizmus az idegenforgalom olyan ága lehet, mely a nyári szezonaritást megtörve más időszakokban (tavasz, ősz) is forgalmat jelenthet.

A kutatás eredményeként választ kaphatunk arra, hogy a turizmus mely szegmenseivel milyen szinten elégedettek a vendégek. A kutatás célja, hogy egy komplex turizmusföldrajzi felmérés eredményeként a kereslet és a kínálat oldalát is megvizsgálva választ kapjunk arra, hogy mely tényezők fejlesztése szükséges a balatoni kerékpáros turizmus sikeres fejlődéséhez. Ennek érdekében céлом, hogy a rendelkezésre álló szakirodalom feldolgozásán túl ismertessem azon kormányzati vagy egyéb felméréseket, kutatásokat, melyek a témában relevánsak. Mindezzel összhangban saját kutatásom részeként a turisztikai ügynökségek, szervezetek vezetőivel interjúkat készítettem.

Az így rendelkezésre álló adatok tükrében – a Balatoni Fejlesztési Tanáccsal együttműködve – személyes, anonim, papíralapú kérdőíves felmérést készítettem a Balaton melletti településeken idegenforgalmi célból kerékpárral közlekedők körében. A 477 adatközlő magyar, angol, német, orosz és spanyol nyelven tölthette ki a kérdőíveket 2020 április-október között. Céлом, hogy e széleskörű idegenforgalmi felmérésnek köszönhetően az eddigi kutatásokat átfogó, ugyanakkor új adatokat is közlő felméréssel segíthessem balatoni kerékpárturizmus fejlődését. Céлом, hogy a kutatás eredményeit a legszélesebb

társadalmi és tudományos körök előtt ismertethessem. Emellett a kutatás célja, hogy az eredményeket, a legfontosabb konzekvenciákat a helyi döntéshozókkal és a fejlesztési programok felelőseivel ismertessem. Reményeim szerint e döntéshozatali szervek kutatásommal pontosabb képet kaphatnak a fejlesztendő területek kiválasztásában és megvalósításának módjában.

AZ INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTERIUM UNKP-19-2-SZTE-60 KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.

Kolcsár Roland András (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Városi lakosság zöldfelületellátottságának vizsgálata geoinformatikai módszerekkel

Egy élhető város nélkülözhetetlenül fontos elemeit képezik a városi zöldfelületek, melyből kifolyólag az utóbbi években a zöldfelület ellátottság értékelése számos kutató és döntéshozó figyelmét felkeltette.

Jelen kutatásban nagy részletességű bemeneti adatok felhasználásával végeztünk zöldfelület ellátottság vizsgálatot, melynek keretében felbecsültük a zöldfelületekhez 15 perc gyalogos menetidőn belül eső lakosságszámot. A továbbiakban e becslések funkcionáltak referenciaként a széleskörben hozzáférhető, de korlátozott pontosságú, alternatív bemeneti adatok felhasználásával végzett (buffer zónák, Urban Atlas lakosságadatok) zöldfelület ellátottság számítások megbízhatóságának tesztelésénél.

A referenciával való összehasonlítás megerősítette a buffer zóna alapú zöldfelület ellátottság számítások szakirodalom által már ismert becslési pontatlanságát, valamint az Urban Atlas lakosságszám adatok potenciális használhatóságát, mint alternatív adatforrás.

Reményeink szerint eredményeink hozzájárulnak a helyi és regionális szintű zöldfelület ellátottság értékelések pontosságához.

Orsós György (PTE Kerényi Károly Szakkollégium)

A szimbolikus tájkép változása a pécsi Széchenyi téren a nemzetállam-építés során

Az előadás alapvető kérdése az, hogy a XIX. századi nemzetállam-építés miként befolyásolta egy adott lokalitás szimbolikus tájképét. Ezt Pécs emblematis, központi terének, a Széchenyi térnek történeti elemzésén keresztül vizsgálom. A kutatás elméleti keretét Arjun Appadurai lokalitáselmélete (APPADURAI 2001) és Denis Cosgrove szimbolikus tájkép értelmezése (COSGROVE 2008) adja. A tájkép változását formális morfológiai és szemiotikai (DUNCAN, S.J. – DUNCAN, N 1992.) módszerrel vizsgáltam fotódokumentáció, levéltári anyagok és szekunder irodalom felhasználásával, illetve ezt kiegészítettem a belváros köztérelnevezéseinek vizsgálatával is. Ezek alapján megállapítottam, hogy a

tájkép nyelvi szempontú változása már a század első harmadától kezdve a nemzetépítő tendenciákba illeszkedik. A század második felétől a köztérelnevezések alapvetően három csoportba oszthatóak: másodlagos nevek, mesterséges lokális nevek, és mesterséges nemzetállami (FARAGÓ 2014 alapján) nevek. Ebben az időszakban megfigyelhető a másodlagos nevek háttérbe szorulása, a mesterséges nevek feltűnése és a nemzeti nevek drasztikus előretörése. A vizsgált időszakban a tájkép szakrális jellege háttérbe szorult, és átalakult polgári, politikai központtá.

Szabó Ledenyi Klaudia (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Radiológiai gerincleletek gépi értelmezése és helyesírásjavítása

A dolgozatban magyar nyelvű radiológiai gerincleletekben előforduló testrészek és elváltozások automatikus azonosításával foglalkozunk, amely kulcsfontosságú a leletek mesterséges intelligencia alapú automatikus megértéséhez. Ismertetem az azonosítók létrehozásának lépéseit, a szavakhoz rendelésének módszerét, valamint ennek eredményeit 487 valós leleten.

Az azonosítás mellett automatikus helyesírás-javítással is foglalkozunk, mivel ezek nagyban rontják a lelet gépi feldolgozhatóságát. A leletezés során keletkezett elírások egy részét javítja a radiológus, ami értékes időt von el tőle, emellett a nehezen észrevehető hibák továbbra is a szövegben maradnak. Bemutatom a rendszerünkben használt saját szakszótáraink létrehozását, majd a javítás lépéseivel ismerkedünk meg. A módszert 882 lelet kézi és gépi javításának összehasonlításával értékeljük ki, végül összehasonlítjuk a helyesírás-javítás előtti és utáni azonosítás pontosságát.

Páhoki Tamás (ELTE Bolyai Kollégium)

Degenerált energianívójú MoS₂ alapú kvantumdotok transzportjelenségeinek vizsgálata

Az általam vizsgált mezoszkopikus rendszerekben végbemenő elektrontranszport folyamatok elméletét megfogalmazhatjuk az ún. rátaegyenlet-formalizmussal. Ennek segítségével elméleti úton vizsgálhatjuk a néhány rétegű átmenetifém-dikalkogénid (pl.: MoS₂) rendszereken definiált kvantumdotok transzportfolyamatait. Az ilyen rendszerekben a kvantumdotok háromszorosan degenerált energiaszintekkel rendelkeznek, az elektronok viselkedését egy, a szilárdtestfizikában ritka, háromfogású szimmetria írja le, mely következményeként érdekes és újszerű jelenségek figyelhetők meg a transzportfolyamatokban.

Rátaegyenletek segítségével analitikusan tárgyaltam egyszeres kvantumdotok ún. Coulomb-blokád által vezérelt transzportfolyamatait az energiaszint 3-, illetve N-szeres degenerációja mellett. Meghatároztam a rendszerre jellemző mennyiségek (transzportáram, áramzaj és vezetőképesség) külső paramétereiktől

való függését. Ezután az irodalomban először vizsgáltam kettős kvantumdotok transzporttulajdonságait az energiaszint N-szeres degenerációja esetén. Az optimális töltéskonfiguráció meghatározása mellett az ún. Pauli-blokád miatt a transzportáramban megjelenő effektusokat is elemeztem.

Andrásik Attila (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Ultrarövid lézerpulzusokkal megmunkált üvegfelületek ablációs és tranziens optikai válasza: a kísérleti eredmények átfogó kiértékelésének eredményei

Jelen előadás anyagának alapját 800 nm-es központi hullámhosszúságú, 34 fs lézerpulzusokkal megmunkált, Borofloat, BK7 és B270 típusú üvegminták felületeinek besugárzása után megfigyelt ablációs és tranziens optikai válaszok (plazma-válaszok) vizsgálata képezte. A munkám során alkalmazott lézerpulzusparaméterek: az intenzitástartomány a 10^{14} – 10^{16} W/cm² értékek közé esik, míg az impulzusok energiája a 25 μ J és 450 μ J, illetve a lézernyaláb gGaussos foltmértékének sugara 10 μ m és 25 μ m-es értékek közé esik. Előadásomban bemutatom három üvegfelület: (Borofloat, BK7 és B270) fent felsorolt paraméterekkel történő besugárzása következtében a felületeken létrejött változásokat. Jelen prezentáció a projekt kísérleti részének és azok eredményeinek összefoglalása, levonva a legfontosabb tendenciákat, konklúziókat. Az anyag publikációs alapját két darab, 2020-ban megjelent referált folyóiratcikkem és egy beadás alatt álló további folyóiratcikkem képezi.

Előadásomban első körben az elvégzett kísérletekről szeretnék egy átfogó képet adni, majd az abláció útján a minták felületébe mart gödrök méreteinek és morfológiájának vizsgálatára elvégzett kísérleti eredmények bemutatása következik az ablációs és plazmakeltési küszöbökkel egyetemben. Beszélni fogok a keltett plazma tulajdonságait jól reprezentáló tranziens reflexiós vizsgálatok eredményeiről is. Előadásom végén összefoglalom a fenti kísérletek eredményeit, és levonom a legfontosabb konklúziókat.

Édes Lili (ELTE Bolyai Kollégium)

Pelletbelövések hatása a szélplazmasűrűség fluktuációkra a Wendelstein 7-X sztellarátorban

Jelenlegi ismereteink szerint fajsúlyosan a lehető legtöbb energiát kis atommagok fúziójából lehetne kinyerni. Bár a fúzió fizikai leírása a fissionáléval egyidős, mégsem épültek még fúziós atomerőművek. Ennek oka, hogy a fúziós termikus közeg létrehozása olyan technikai problémát okozott, melyekre az elmúlt évtized technológiai fejlődése tudott csak választ adni. A termikus közeget mágneseszen összetartott konfigurációkban hozzák létre és tartják össze, melyek közül a két legismertebb a tokamak és a sztellarátor típusú berendezés.

A Wendelstein 7-X a világ legnagyobb szupravezető tekercsekkel működő sztellarátor típusú berendezése, melyet a németországi Greiswaldban építettek.

A 2018-as kísérleti kampány során a W7-X berendezésen az üzemanyag pótlására pelletbelövésekkel is kísérleteztek. Sok lövésben a pelletbelövés-sorozat után egy jobb energiaösszetartású állapotot figyeltek meg, melyek közül az egyik lövésről cikk is született. Előző TDK dolgozataimban ezen cikk eredményeit hasonlítottam össze az alkáli atomnyaláb (NyES) diagnosztika plazmaszélien mért eredményeivel.

Ezután több lövést kerestem, melyekben hasonló tendenciát láthattunk az energiaösszetartásban. Ezen lövésekben több plazmadiagnosztikával is megvizsgáltam a szélplazma sűrűségének fluktuációit, a mért eredményeket összehasonlítottam, hogy megismerhessük a jelenség viselkedését és hatását a plazmára.

Világos Blanka (ELTE Bolyai Kollégium)

Báriumcsillagokkal a lassú neutronbefogásos folyamat nyomában

Dolgozatomban báriumcsillagokat (Ba csillagok) vizsgáltam, melyek a lassú neutronbefogásos folyamatban (s-folyamat) keletkezett elemeket őrzik – ezen folyamat a vasnál nehezebb elemek egyik fő forrása. Ezen csillagok kettős rendszerekben találhatóak, és társukról azok aszimptotikus óriásági (AGB) fázisában tömegátadás révén dúsulást nyertek az s-folyamat elemeiben.

Kutatásomban különféle tömegű és fémességű AGB csillagok nukleoszintézis modelljeinek eredményeit vetettem össze 55 Ba csillag spektroszkópiai elemgyakoriság-észleléseivel. Közvetlen összehasonlítást végeztem a modellek és az észlelések között, a különböző modelleket és az elemgyakoriság adatokat közös ábrán tüntettem fel.

Eljárásom a legtöbb csillagra megfelelő illeszkedést nyújt, ez alátámasztja az elméleti feltevéseket és a Ba csillagok természetét. Módszerem az ilyen rendszerekben található csillagok tömegének egy közvetlen meghatározását teszi lehetővé. Külön megvizsgáltam a nagy becsült kezdeti AGB tömegű csillagok esetét is, melyekre azt találtam, hogy azok tömege a valóságban kisebb lehet, mint azt eddig véltük.

Jelen vizsgálat általános érvényű, így további Ba csillagok észlelése esetén azokra is alkalmazható lesz. A nagyobb minta tömegeloszlása betekintést nyújthat az ilyen rendszerek tömegátadási folyamatainak részleteibe, valamint eredményeim az AGB csillagokban zajló nukleoszintézist leíró modellek pontosításához is felhasználhatóak.

Balog Zsolt Partik (SZTE Eötvös Loránd Szakkollégium)

A mozgóképkultúra- és médiaismeret tantárgy potenciálja a tartalmat és nyelvet integráló tanulásban

A tartalmat és nyelvet integráló tanulás (content and language integrated learning, CLIL) egy igen effektív tantervi megközelítés, melyben a diákok egy általuk tanult idegen nyelven érintkeznek a különböző tantárgyi tartalmakkal. A magyarországi gyakorlatban ez a kéttannyelvű általános- és középiskolák falai között valósul meg. Ezen közoktatási intézményekben ugyanis a diákok célnyelvükön tanulhatnak a kovalens kötésről, az algebráról, az emberi test működéséről, Ohm törvényéről vagy épp a középkori céhekről.

Sántha-Malomsoki Ágnes és Sántha Kálmán (2019) friss kutatása rámutat, hogy a hazai két tanítási nyelvű intézményekben jelenleg tipikusan kilenc tantárgy (biológia, földrajz, fizika, kémia, célnyelvi civilizáció, matematika, informatika, idegen nyelv és történelem) tanítási gyakorlatát érinti a tartalmat és nyelvet integráló tanulás. Az idegennyelvű közép- és emeltszintű érettségik és nyelvvizsgák szóbeli témakörei alapján viszont véleményem szerint indokolt a mozgóképkultúra- és médiaismeret tantárgy célnyelvi oktatása is.

Felvetésem bebizonyításának érdekében előadásomban ismertetem az élő idegen nyelvekre vonatkozó általános szóbeli vizsgakövetelményeket, majd pedig bemutatom, hogy mely témakörök szókinccsének és gondolatmenetének elsajátításához járulhatna hozzá sikeresen a mozgóképkultúra- és médiaismeret tantárgy az alaptantervi és kerettantervi szabályozások alapján.

Kaiser Csilla (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A *Zootropolis* című animációs film morális kérdéseinek feldolgozása hallásértés feladatként

Az előadásom során azt szeretném bemutatni, hogyan használtam fel a *Zootropolis* című film egy bizonyos jelenetét nyelvgyakorlás céljából az EFOP LÉNYEg Projekt keretein belül.

Első lépésként a szükséges szókinccset tanítottam meg a csoportoknak. Ezek után zárt feladatként a filmben lejátszódó sajtótájékoztató kérdéseit kellett sorba rendezniük, ezt pedig egy nyitott feladat követte, amiben bizonyos kiragadott kérdésekre kellett megtalálniuk a választ. Végezetül foglalkoztunk a jelenet által bemutatott főbb tartalmi pontokkal, melyek többek között a következők voltak: a kritikus gondolkodás fontossága, az objektivitás és a szubjektivitás közötti különbség jelentősége, valamint a sajtó általi feszültségszítás és pánikkeltés felismerése.

Hegedüs Hanga (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Értelmileg akadályozott, 1-8. osztályos általános iskolai tanulók receptív nyelvi képességeinek vizsgálata a TROG-H teszt segítségével

Az értelmileg akadályozott tanulók társadalmi életben való aktív részvételének egyik feltétele a jó kommunikációs képesség. Ezért a gyógypedagógiai nevelés-oktatás és fejlesztés központi dokumentumai kiemelt hangsúlyt helyeznek az értelmileg akadályozott tanulók nyelvi kompetenciájának fejlesztésére. Ugyanakkor nagyon kevés olyan hazai mérésen alapuló tudományos eredménnyel rendelkezünk a nyelvi kompetenciájuk jellemzőiről és fejlődéséről, melyekre a fejlesztés építhető lenne.

Mindemellett ma már nemcsak az érintett személyek fejlesztése kerül a figyelem középpontjába, hanem a többségi társadalom is alkalmazkodik az érintett személyek képességeihez, és a lehető legmagasabb fokon integrálja őket a társadalomba. Az értelmileg akadályozott emberek az információhoz való hozzáférés során ütköznek akadályokba. Erre a problémára kínál megoldást a könnyen érthető kommunikáció, ami az információkat olyan formába önti, hogy az mindenki számára érthetővé váljon. A könnyen érthető anyagokat szabályrendszer alapján készítjük el. A szabályrendszer ma még nem tökéletes, így pontosításához újabb kutatások elvégzésére van szükség.

A szabályrendszer tökéletesítésének alapja az értelmileg akadályozott emberek nyelvi képességeiről szerzett tudás. Jelen kutatás keretei között kifejezetten az értelmileg akadályozott tanulók nyelvi képességeire fókuszálunk, majd a kapott eredmények alapján javaslatot teszünk arra, hogy milyen pontosítások lehetnek szükségesek a könnyen érthető üzenet készítésének szabályrendszerében.

A kutatási programot a magyar kormány az Új Nemzeti Kiválóság Program keretében, 10 hónapos ösztöndíj formájában támogatja.

Kovács-Kószó Eszter (SZTE Eötvös Loránd Kollégium)

Távoktatás a koronavírus első hullámában, és utána

Az koronavírus első hulláma által kiváltott hirtelen távoktatás nehéz helyzet elé állította a pedagógusokat. Módszertanos PhD hallgatóként feladatombnak éreztem, hogy ha tudok, segítek a velem kapcsolatban álló matematikatanároknak. Ezek tapasztalatairól, egyéb kezdeményezésekről és a későbbi tanár és diákinterjúk, illetve kérdőívek eredményéről szeretnék beszámolni előadásom első felében. Később áttérek arra, hogy a kezdeti tűzoltás milyen hosszú távú célokat rajzolt körbe, mire van valós igénye a gyakorló pedagógusoknak. Ma már megszámlálhatatlan sok segédanyag található az interneten, ám ezek rendszerezése, szűrése és átláthatóvá tétele komoly feladat, amire a tanároknak munka mellett nincs lehetősége. Az ezzel kapcsolatos megkezdett munkát szeretném bemutatni az előadás második felében.

Tóth Judit (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A dualizmus témaköre a középszintű történelemérettségien

„(...) A történelem a múlt tudománya. Azt hiszem, nem jól mondják (...) Hogyan is lehetne minden előzetes szűrés nélkül a racionális megismerés tárgyává tenni megannyi jelenséget, amelyekben semmi közös nincs azon kívül, hogy nem a mi időnkben játszódtak le?”

Marc Bloch francia történész 1941-ben papírra vetett gondolata kétséggkívül elgondolkodtató, valamint jelzi, hogy a történelemtanulásnak-és tanításnak számos, olykor nem kézzel fogható, de szignifikáns múltmegismerő és identitásformáló szerepe van.

Az önálló történelemtanítás az 1600-as években bibliai történetek, fejezetek elbeszéléséből, illetve az antikvitás jelentős műveinek elemzéséből állt. Az 1777-ben kiadott, majd 1806-ban megújított Ratio Educationis tekinthető az első állami tantervnek, mely definiálta a történelem tantárgy helyét és tárgyát az oktatásban, mely az etikus nevelésben tölt be kulcsszerepet. A kommunizmus időszakában a történelem a marxizmus-leninizmus-sztálinizmus ideológiájának alátámasztására, a propaganda egy eszközeként szolgált. A XX. század második felében lejátszódó paradigmaváltás jelezte, hogy a hatékony történelemoktatás a forrásközpontú és kompetenciafejlesztő oktatásban rejlik, ezért a tananyag, a módszertan és a vizsgáztatás megreformálásával 2005-ben bevezetésre került a történelemérettségi, ami többnyire illeszkedett az új szemléletben foglaltakhoz.

A történelem vizsga feladatait vizsgálva arra jutottam, hogy Magyarország dualizmuskori történelme (1867-1918) a több mint 70 további érettségi témakörtől eltérést mutat mind előfordulás, mind nehézség tekintetében. Céлом ezen eltérések, valamint ezek ok-okozati viszonyainak feltárása, és az érettségi rendszer értékelése.

SZTE MÓRA FERENC
SZAKKOLLÉGIUM